

Domov>Sprožitve sodnega postopka>Kje in kako>Uporaba nacionalne zakonodaje

Uporaba nacionalne zakonodaje

Če ste stranka v postopku in če niso vsa dejstva zadeve povezana z isto državo, je treba ugotoviti, katero pravo uporabi sodišče pri odločanju o vsebini zadeve.

S širitvijo obsega mednarodne trgovine in potovanj se povečuje tudi tveganje, da bo podjetje ali posameznik vpleten v spor z mednarodnim elementom. Mednarodni element je lahko dejstvo, da imajo stranke različno državljanstvo ali prebivajo v različnih državah ali pa so sklenile pogodbo glede posla, ki bo izvršen v tujini.

V primeru spora ne zadostuje, da se določi, katero sodišče je mednarodno pristojno za obravnavanje zadeve; ugotoviti je treba tudi, katero pravo se uporabi pri odločanju o vsebini zadeve.

Za podrobnejše informacije izberite eno od zastavic na desni strani zaslona.

Zadnja posodobitev: 18/01/2019

Stran vzdržuje Evropska komisija. Informacije na teh straneh ne izražajo nujno uradnega stališča Evropske komisije. Komisija ne sprejema nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki, vsebovanimi ali navedenimi v tem dokumentu. Pravila glede avtorskih pravic spletnih strani EU so navedena v pravnem obvestilu.

Katero pravo se uporabi? - Belgija

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Zavezujoči viri belgijskega notranjega prava so zakonodaja, splošna pravna načela in običajno pravo. Zakonodajo nujno uradno razglasi organ, splošna pravna načela imajo pravno moč, ker je družba prepričana o njihovi pravni vrednosti, običajno pravo pa sestavljajo nezapisani običaji in splošno sprejete prakse.

Belgija ne pozna sistema precedensov: sodna praksa je namreč tako kot doktrina samo eden od upoštevni nezavezujočih pravnih virov. Sodne odločbe veljajo samo med strankami, ne zavezujejo pa drugih sodnikov, ki odločajo v podobnih zadevah. Razen ustavnega sodišča ne more nobeno sodišče drugih sodišč obvezati k upoštevanju določene sodne prakse. Niti sodba kasacijskega sodišča ne določa zavezujočih smernic za sodišče, ki mu prvonavedeno sodišče zadevo vrne v ponovno odločanje. Šele ko kasacijsko sodišče sodbo izda drugič v isti zadevi, postane vsebina te sodbe zavezujoča za sodišče, ki mora dokončno odločiti o zadevi.

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Opomba

Zvezna javna služba za zunanje zadeve vodi podatkovno zbirko, ki predstavlja pregled dvostranskih in večstranskih konvencij od leta 1987:

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites/>

<https://diplomatie.belgium.be/nl/verdragen/>

<https://diplomatie.belgium.be/de/vertrage/>

<https://diplomatie.belgium.be/en/treaties/>

Besedilo številnih konvencij, veljavnih v Belgiji, je objavljeno v belgijskem uradnem listu *Moniteur belge*, ki je od leta 1997 na voljo v elektronski obliki: <http://justice.belgium.be/>

Besedilo številnih konvencij, tudi iz obdobja pred letom 1997, je mogoče na isti spletni strani najti pod povezavo „*législation consolidée*“ (konsolidirana zakonodaja) (2 800 besedil na dan 1. avgusta 2004).

Belgija je načeloma suverena država, ki ima vrhovno oblast nad svojimi pravnimi subjekti. Vendar jo glede na vse večjo internacionalizacijo družbe vse bolj zavezujejo predpisi nadnacionalnih in mednarodnih organizacij ter institucij. Belgijskem pravu dajejo pečat zlasti Evropska unija (EU), Združeni narodi (OZN), Organizacija Severnoatlantske pogodbe (NATO) in Svet Evrope, ki razglašajo pogodbe in uredbe (ki se uporabljajo neposredno ali ne) ter predpisujejo direktive in načine pravnega usklajevanja, s katerimi države članice teh organizacij obvežejo k prilagoditvi njihovih notranjih pravnih sistemov.

Splošno znani konvenciji glede človekovih pravic, ki se uporabljata neposredno, sta Evropska konvencija o človekovih pravicah in Evropska socialna listina, ki ju je razglasil Svet Evrope. Ustrezni besedili na ravni Združenih narodov sta Mednarodni pakt o državljskih in političnih pravicah ter Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah.

Evropska unija (EU) kot nadnacionalna organizacija pomembno vpliva na svoje države članice, med katerimi je tudi Belgija. Glavni pravni instrumenti EU so uredbe, ki se uporabljajo neposredno, in direktive, ki jih morajo države članice same prenesti v svoj pravni red.

Pri razvoju vseh vrst pravnih vej, kot so mednarodno zasebno pravo, mednarodno kazensko pravo ter mednarodno trgovinsko in gospodarsko pravo, sodelujejo številne institucije in organizacije. Če navedemo samo nekatere: Združeni narodi, UNCITRAL, Haaška konferenca o mednarodnem zasebnem pravu, UNIDROIT, Svet Evrope, Evropska unija in Evropska skupnost, Mednarodna komisija za osebna stanja, IMO (Mednarodna pomorska organizacija), IATA (zračni prevoz), BENELUX itd.

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Tako zvezni organ kot organi zveznih enot Belgije imajo možnost vsak v okviru svojih stvarnih pristojnosti sklepati dvostranske konvencije z drugimi državami ali regijami sveta. Največ takih konvencij se sklene s sosednjimi državami ali z državami, s katerimi ima Belgija tesne ali pomembne gospodarske odnose.

2 Izvajanje kolizijskih pravi

Zakon z dne 16. julija 2004 o zakoniku o mednarodnem zasebnem pravu (v nadaljnjem besedilu: zakonik o MZP) je bil v *Moniteur belge* objavljen 27. julija 2004 (<http://justice.belgium.be/>). Besedilo tega je zakona je na navedeni spletni strani dostopno pod povezavo „*législation consolidée*“.

Ta informativni list temelji na zakoniku o MZP. Določbe navedenega zakona, ki se nanašajo na mednarodno pristojnost ter učinke tujih sodnih odločb in javnih listin, se uporabljajo za tožbe, vložene po začetku veljavnosti zakona, oziroma za sodne odločbe in javne listine, izdane po njegovem začetku veljavnosti. Za primere, ki ne ustrezajo prehodnim določbam zakonika o MZP, se uporabljajo različni zakoni ter sodna praksa in doktrina. Glej zlasti:

– <http://www.law.kuleuven.be/ipr>

– <http://www.ipr.be/>

– <http://www.dipr.be/>

Poleg tega se lahko zakonik o MZP uporabi le, če ni mogoče uporabiti mednarodnih konvencij, prava Evropske unije ali določbe posebnih zakonov.

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

Belgijski sodniki ne uporabljajo zgolj belgijskega prava. Svoje sodbe morajo pogosto izreči na podlagi tujega prava.

Belgijsko mednarodno zasebno pravo določa, da se tuje pravo uporablja v skladu z njegovo razlago v tujini in da lahko sodišče, če ne more samo ugotoviti vsebine tujega prava, za njegovo dokazovanje zahteva sodelovanje strank. Če sodišče očitno ne more pravočasno ugotoviti vsebine tujega prava, se uporabi belgijsko pravo (glej člen 15 zakonika o MZP).

2.2 Zavračanje

Od sprejetja zakonika o mednarodnem zasebnem pravu zavračanje na splošno ni več mogoče (člen 16 zakonika). Vendar zakonik vključuje izjemo v zvezi s pravom, ki se uporablja za pravne osebe (člen 110), ter določbo o mogočem zavračanju na belgijsko pravo glede pravne in poslovne sposobnosti fizičnih oseb (glej spodaj).

2.3 Sprememba navezne okoliščine

Navezna okoliščina se lahko spremeni s časom (na primer državljanstvo) ali v prostoru (na primer običajno prebivališče).

Zakonik o mednarodnem zasebnem pravu si prizadeva podrobno določiti pravilo, ki se uporabi v najpogostejših primerih sprememb navezne okoliščine.

Kar zadeva na primer učinke zakonske zveze, je v zakoniku o mednarodnem zasebnem pravu kot prva navezna okoliščina določeno običajno prebivališče zakoncev v času sklicevanja na učinke (glej člen 48).

V zvezi s starševstvom je v zakoniku določeno, da je pravo, ki se uporablja, pravo državljanstva osebe, katere očetovstvo ali materinstvo je sporno, ob rojstvu otroka (člen 62).

Stvarne pravice na premoženju ureja pravo države, na ozemlju katere je to premoženje v času sklicevanja na te pravice. Vendar je v zakoniku določeno, da pridobitev in izgubo teh pravic ureja pravo države, na ozemlju katere je premoženje ob nastanku aktov ali dejstev, s katerimi se utemeljuje pridobitev ali izguba teh pravic (člen 87).

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Običajno uporabo kolizijskih pravil je mogoče zavrniti v nekaterih primerih, opredeljenih z zakonikom o mednarodnem zasebnem pravu.

1. Pravo, določeno z zakonikom, se izjemoma ne uporabi, kadar je očitno, da je zaradi vseh okoliščin primer le zelo šibko povezan z Belgijo, medtem ko je zelo tesno povezan z drugo državo. V takem primeru se uporabi pravo te druge države (člen 19).

2. Ne glede na to, katero pravo je določeno s kolizijskimi pravili, se še naprej uporabljajo obvezna pravila ali pravila javnega reda belgijskega prava, s katerimi se ureja mednarodni položaj (člen 20).

3. Izjema mednarodnega javnega reda omogoča, da se ne uporabijo nekateri vidiki tuje zakonodaje, če bi to povzročilo nedopusten učinek za belgijski pravni red (glej člen 21).

2.5 Dokazovanje tujega prava

Belgijsko sodišče lahko pozove stranke k dokazovanju vsebine in področja uporabe tujega prava. Uporabi lahko tudi Evropsko konvencijo o obvestilih o tujem pravu, sestavljeno 7. junija 1968 v Londonu. Kadar se zahteva verodostojen dokaz, je stranka pozvana k predložitvi listine o vsebini tujega prava, tj. dokumenta, v katerem pristojni tuji organ zagotovi verodostojen dokaz o predpisih, ki se uporabljajo ali so se uporabljali v njegovi državi.

3 Kolizijska pravila

Če iz uporabe zgoraj navedenih besedil izhaja, da je pristojno belgijsko sodišče, mora to preučiti, katero pravo mora uporabiti za spor. V ta namen uporabi belgijsko mednarodno zasebno pravo. V tem okviru se uporabijo različne navezne okoliščine, ki se razlikujejo glede na predmet spora. Zakonik o MZP je strukturiran tematsko, tako da so upoštevne navezne okoliščine navedene po temah. Nekatere od teh tem so obravnavane v nadaljevanju tega informativnega lista.

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Uporablja se Uredba (ES) št. 593/2008 z dne 17. junija 2008, imenovana „Rim I“. Z zakonikom o mednarodnem zasebnem pravu je uporaba Rimske konvencije iz leta 1980 razširjena na pogodbene zadeve, ki so bile izključene z njenega področja uporabe. Zakonik bi moral biti kmalu prilagojen stanju, ki izhaja iz nadomestitve Rimske konvencije z Uredbo.

Vendar so nekatere zadeve, ki so izključene s področja uporabe Uredbe, urejene s posebnimi pravili:

– bodisi na podlagi mednarodnih konvencij (zlasti Ženevske konvencije z dne 7. junija 1930, namenjene reševanju nekaterih kolizij zakonov v zvezi z menicami in zadolžnicami, in Ženevske konvencije z dne 19. marca 1931, namenjene reševanju nekaterih kolizij zakonov v zvezi s čeki);

– bodisi na podlagi posebnih določb zakonika (glej zlasti člen 124 o trustu in člen 111 o družbeni pogodbi).

Nazadnje, opozoriti je treba, da se v skladu s členom 25 Uredbe še naprej uporabljajo nekatere mednarodne konvencije, in sicer:

– Budimpeštanska konvencija z dne 21. junija 2001 o pogodbi glede prevoza blaga po celinskih plovnih poteh;

– Mednarodna konvencija o reševanju na morju, sestavljena 28. aprila 1989 v Londonu;

– mednarodni konvenciji o poenotenju nekaterih pravil v zvezi s trčenjem ladij ter v zvezi s pomočjo in reševanjem na morju, podpisani 23. septembra 1910 v Bruslju, ter Protokol o podpisu, priložen navedenima konvencijama.

3.2 Nepogodbene obveznosti

Uporablja se Uredba (ES) št. 864/2007 z dne 11. julija 2007, imenovana „Rim II“. Z zakonikom o mednarodnem zasebnem pravu je njena uporaba razširjena na zadeve, ki so izključene z njenega področja uporabe.

Vendar so nekatere zadeve, ki niso zajete z Uredbo, urejene s posebnimi določbami. Obveznost, ki izhaja iz dejanja razžalitve ali posega v zasebno življenje ali osebne pravice, je tako urejena s pravom države, na ozemlju katere je bilo storjeno dejanje ali je nastala škoda oziroma grozi njen nastanek, in sicer po izbiri osebe, ki zahteva odškodnino, razen če odgovorna oseba ne dokaže, da ni mogla predvideti, da bo škoda nastala v tej državi (glej člen 99).

Nazadnje, opozoriti je treba, da se v skladu s členom 28 Uredbe še naprej uporabljajo nekatere mednarodne konvencije, in sicer:

– Haaška konvencija z dne 4. maja 1971 o zakonu, ki velja za prometne nesreče;

– Mednarodna konvencija o poenotenju nekaterih pravil v zvezi s civilno pristojnostjo pri trčenju ladij, Mednarodna konvencija o poenotenju nekaterih pravil v zvezi s kazensko pristojnostjo pri trčenju ladij in drugih plovbnih dogodkih, Mednarodna konvencija o poenotenju nekaterih pravil v zvezi z začasnim zaustavljanjem morskih ladij, podpisane 10. maja 1952 v Bruslju;

– Mednarodna konvencija o reševanju na morju, sestavljena 28. maja 1989 v Londonu;

– Konvencija o podeljevanju evropskih patentov, sestavljena 5. oktobra 1973 v Münchnu;

– Mednarodna konvencija z dne 29. maja 1933 o poenotenju nekaterih pravil v zvezi s previdnostno zaplembo zrakoplovov;

– mednarodni konvenciji o poenotenju nekaterih pravil v zvezi s trčenjem ladij ter v zvezi s pomočjo in reševanjem na morju, podpisani 23. septembra 1910 v Bruslju, ter protokola o podpisu, priložena navedenima konvencijama.

3.3 Osební status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Razen če ni v zakoniku o MZP določeno drugače, je pravo, ki se uporablja v sporih v zvezi z osebnim statusom ter pravno in poslovno sposobnostjo, pravo države, katere državljanstvo ima oseba (nacionalno pravo).

Kar zadeva pravno in poslovno sposobnost fizičnih oseb, je v zakoniku o mednarodnem zasebnem pravu določeno pravilo o delnem zavračanju v tem smislu, da jo ureja belgijsko pravo, če tuje pravo napotuje na uporabo tega prava (glej člen 34 zakonika o MZP).

V skladu s splošnim načelom je pravo, ki se uporablja za določitev priimka in imen, pravo države, katere državljanstvo ima oseba (člen 37).

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

Na podlagi splošnega pravila za določitev prava, ki se uporablja, je s členom 62 zakonika o MZP določeno, da sta ugotovitev in izpodbijanje očetovstva ali materinstva osebe urejena s pravom države, katere državljanstvo ima ta ob rojstvu otroka ali, če ta ugotovitev izhaja iz prostovoljnega dejanja, v času tega dejanja.

3.4.2 Posvojitve

Pogoji posvojitve so urejeni z nacionalnim pravom posvojitelja ali s skupnim nacionalnim pravom posvojiteljev. Če posvojitelja nimata enakega državljanstva, so urejeni s pravom njenega običajnega prebivališča ali, če njuno običajno prebivališče ni v isti državi, z belgijskim pravom.

Pravo, ki se uporablja za različne potrebne privolitve, je pravo države običajnega prebivališča posvojenca. Če pa to pravo ne določa obvezne privolitve posvojenca ali ne pozna instituta posvojitve, je privolitev posvojenca urejena z belgijskim pravom (člena 67 in 68 zakonika o mednarodnem zasebnem pravu).

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

V zvezi s pravom, ki se uporablja v zvezi z zakonsko zvezo, zakonik razlikuje med:

1. zaroko: pravo države običajnega prebivališča bodočih zakoncev ali, če njuno običajno prebivališče ni v isti državi, pravo države, katere državljanstvo imata oba bodoča zakonca, ali če tega ni, belgijsko pravo (člen 45 zakonika o MZP);
2. sklenitvijo zakonske zveze: nacionalno pravo vsakega od zakoncev, razen morebiti pri zakonski zvezi med osebama istega spola, in sicer v tem smislu, da je določba tujega prava, s katero je taka zakonska zveza prepovedana, izključena, če ima kateri koli od zakoncev državljanstvo države ali običajno prebivališče na ozemlju države, katere pravo dovoljuje tako zakonsko zvezo (člen 46 zakonika o MZP);
3. formalnostmi: pravo države, na ozemlju katere se zakonska zveza sklene (člen 47 zakonika o MZP);
4. učinki zakonske zveze: pravo države običajnega prebivališča zakoncev ali, če njuno običajno prebivališče ni v isti državi, pravo države, katere državljanstvo imata oba zakonca, ali če tega ni, belgijsko pravo (člen 48 zakonika o MZP).

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

Kar zadeva partnerstva ali katero koli obliko zunajzakonske skupnosti, ki se registrira, belgijsko pravo razlikuje med „razmerjem skupnega življenja“, s katerim se med partnerjema ustvari vez, enakovredna zakonski zvezi, in „razmerjem skupnega življenja“, s katerim se med partnerjema ne ustvari vez, enakovredna zakonski zvezi.

Za prva razmerja se uporablja pravo, ki se uporablja za zakonsko zvezo (glej zgoraj). Nasprotno pa je pravo, ki se uporablja za razmerje skupnega življenja, s katerim se med partnerjema ne ustvari vez, enakovredna zakonski zvezi, pravo države, na ozemlju katere je bilo razmerje skupnega življenja prvič registrirano.

Neregistrirano razmerje skupnega življenja (zunajzakonska skupnost) ni posebej opredeljeno.

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti se uporablja Uredba (EU) št. 1259/2010 z dne 20. decembra 2010.

3.5.4 Preživninske obveznosti

Uredba Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah se v členu 15 sklicuje na Haaški protokol z dne 23. novembra 2007 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti. Splošno pravilo določa pravo države običajnega prebivališča preživninskega upravičenca. Vendar pa obstajajo posebna pravila med otroki in starši, v zvezi z osebami, mlajšimi od 21 let, v njihovih razmerjih z osebami, ki niso njihovi starši, ter med zakonci ali nekdanjimi zakonci ali med osebami, katerih zakonska zveza je bila razveljavljena. S Protokolom je predvidena tudi možnost določitve prava.

Poleg tega se Haška konvencija z dne 24. oktobra 1956 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti do otrok, uporablja v odnosih Belgije z državo, ki je pogodbenica Konvencije, ni pa ratificirala zgoraj navedenega Haaškega protokola z dne 23. novembra 2007.

3.6 Premoženska razmerja med zakoncema

Partnerja lahko sama izbereta pravo, s katerim se bodo urejala njuna premoženska razmerja. V tem primeru je izbira prava, ki se uporablja, omejena: pravo države prvega običajnega prebivališča partnerjev po sklenitvi zakonske zveze **ali** nacionalno pravo zakoncev (člen 49 zakonika o MZP).

Če partnerja ne izbereta prava, ki se uporablja, njuna premoženska razmerja ureja pravo države prvega običajnega prebivališča partnerjev po sklenitvi zakonske zveze. Če ti prebivališči nista v isti državi, se uporablja pravo države, katere državljan sta oba partnerja ob sklenitvi zakonske zveze. V drugih primerih se uporablja pravo države, na ozemlju katere je bila zakonska zveza sklenjena (člen 51 zakonika o MZP).

3.7 Oporoke in dedovanje

Uporablja se Uredba (EU) št. 650/2012 z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju.

3.8 Stvarne pravice

Za določitev prava, ki se uporablja, se prav tako uporablja merilo kraja, kjer je premoženje (člen 87 zakonika o MZP).

3.9 Insolventnost

Na področju stečaja se uporablja Uredba (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti. V tej uredbi je izhodiščno načelo primarni univerzalni postopek v primeru insolventnosti, ki mu po potrebi sledijo sekundarni teritorialni postopki.

Zadnja posodobitev: 05/04/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Katero pravo se uporabi? - Češka

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Temeljni nacionalni akt na področju kolizijskih pravil je zakon št. 91/2012 o mednarodnem zasebnem pravu.

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Izbor pomembnih večstranskih mednarodnih konvencij, ki urejajo pravo, ki se uporablja

Varšavska konvencija za izenačitev nekaterih pravil, ki se nanašajo na mednarodni zračni prevoz, Varšava, 1929

Konvencija o pogodbi za mednarodni cestni prevoz blaga (CMR), 1956

Konvencija iz Guadalajare, s katero se dopolnjuje Varšavska konvencija o izenačenju nekaterih pravil v mednarodnem zračnem prevozu, ki ga opravlja nekdo, ki ni pogodbeni prevoznik, 1961

Dunajska konvencija o civilni odgovornosti za jedrsko škodo, 1963

Haaška konvencija o zakonu, ki velja za prometne nesreče, 1971

Konvencija o pogodbi o mednarodnem cestnem prevozu potnikov in prtljage (CVR), 1973

Konvencija o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga, 1974

Konvencija Združenih narodov o prevozu blaga po morju, 1978

Rimska konvencija o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih, 1980

Konvencija Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga, Dunaj, 1980

Konvencija o mednarodnem železniškem prometu (COTIF), 1980

Konvencija o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok, Haag, 1996

Konvencija o poenotenju nekaterih pravil za mednarodni letalski prevoz, Montreal, 1999

Haaška konvencija o mednarodnem varstvu odraslih oseb, 2000

Haaški protokol o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti, 2007 (pogodbenica je EU kot celota)

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Izbor glavnih dvostranskih mednarodnih sporazumov, ki urejajo pravo, ki se uporablja

Sporazum med Češkoslovaško republiko in Ljudsko republiko Albanijo o pravni pomoči v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah, 1959

Pogodba med Češkoslovaško socialistično republiko in Socialistično federativno republiko Jugoslavijo o urejanju pravnih razmerij v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah, 1964 (velja za vse države naslednice nekdanje Jugoslavije)

Sporazum med Češkoslovaško socialistično republiko in Ljudsko republiko Bolgarijo o pravni pomoči ter urejanju pravnih razmerij v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah, 1976

Sporazum med Češkoslovaško socialistično republiko in Ljudsko republiko Mongolijo o zagotavljanju pravne pomoči ter pravnih razmerij v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah, 1976

Sporazum med Češkoslovaško socialistično republiko in Republiko Kubo o vzajemni pravni pomoči v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah, 1980

Sporazum med Češkoslovaško socialistično republiko in Zvezo sovjetskih socialističnih republik o pravni pomoči ter pravnih razmerij v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah, 1982 (velja za Rusko federacijo in številne druge države naslednice nekdanje ZSSR)

Sporazum med Češkoslovaško socialistično republiko in Socialistično republiko Vietnam o pravni pomoči v civilnih in kazenskih zadevah, 1982

Sporazum med Češkoslovaško socialistično republiko in Ljudsko republiko Poljsko o pravni pomoči ter urejanju pravnih razmerij v civilnih, družinskih, delovnih in kazenskih zadevah, 1987

Sporazum med Češkoslovaško socialistično republiko in Ljudsko republiko Madžarsko o pravni pomoči ter urejanju pravnih razmerij v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah, 1989

Sporazum med Češko republiko in Romunijo o pravni pomoči v civilnih zadevah, 1994

Sporazum med Češko republiko in Ukrajino o pravni pomoči v civilnih zadevah, 2001

Sporazum med Češko republiko in Republiko Uzbekistan o pravni pomoči ter pravnih razmerij v civilnih in kazenskih zadevah, 2002

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

To vprašanje se ureja s členom 23 zakona o mednarodnem zasebnem pravu.

Sodišče uporabi tuje pravo po uradni dolžnosti. Uporablja se enako kot v državi, kjer velja. Določbe prava, ki se uporabi, so določbe, ki bi se uporabile za odločanje v zadevi v državi, kjer zadevno pravo velja, ne glede na njihovo sistemsko umestitev ali javnopravni status, če niso v koliziji z določbami češkega prava, ki jih je treba uporabiti.

Sodišče po uradni dolžnosti določi del tujega prava, ki ga je treba uporabiti. Sodišče ali javni organ, ki odloča v zadevah, ki se urejajo z zadevnim pravom, sprejme vse potrebne ukrepe za ugotovitev vsebine zadevnega prava.

2.2 Zavračanje

To vprašanje se na splošno ureja s členom 21 zakona o mednarodnem zasebnem pravu.

Zavračanje se priznava, razen za razmerja, ki temeljijo na pogodbenem in delovnem pravu. Če so pravo, ki se uporablja, izbrale stranke, se lahko kolizijske določbe upoštevajo samo, če to izhaja iz sporazuma strank.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

Na splošno velja, da se določena navezna okoliščina upošteva samo, kadar se presoja pravno pomembno dejstvo. Ob določenih trenutkih se seveda lahko uporabljajo posebna kolizijska pravila – glej na primer pravila o stvarnih pravicah v točki 3.8.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

To vprašanje se na splošno ureja s členom 24 zakona o mednarodnem zasebnem pravu.

V skladu z zakonom o mednarodnem zasebnem pravu prava, ki bi ga bilo treba uporabiti, ni treba uporabiti v povsem izjemnih okoliščinah, če bi se to po ustrezno obrazloženi proučitvi povzetta vseh okoliščin zadeve in zlasti upravičenega pričakovanja strank glede uporabe drugega prava izkazalo za nesorazmerno ter v nasprotju z razumno in pravično ureditvijo razmerja med strankami. V teh okoliščinah in če to ne vpliva na pravice drugih oseb, je pravo, ki ga je treba uporabiti, pravo, ki izraža tako ureditev razmerja.

2.5 Dokazovanje tujega prava

To vprašanje se ureja s členom 23 zakona o mednarodnem zasebnem pravu.

Sodišče po uradni dolžnosti določi del tujega prava, ki ga je treba uporabiti. Sodišče ali javni organ, ki odloča v zadevah, ki se urejajo z zadevnim pravom, sprejme vse potrebne ukrepe za ugotovitev vsebine zadevnega prava.

Če sodišče ali javni organ, ki odloča v zadevah, ki se urejajo z zadevnim pravom, ne pozna vsebine tujega prava, lahko za njeno ugotovitev zaprosi za mnenje ministrstva za pravosodje.

Če vsebine tujega prava ni mogoče ugotoviti v razumnem času ali če je taka ugotovitev nemogoča, se uporabi češko pravo.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Pogodbene obveznosti se urejajo s členoma 87 in 89 zakona o mednarodnem zasebnem pravu. To je omejeno na tiste pogodbene obveznosti ali njihove vidike, ki ne spadajo na področje uporabe zakonodaje EU ali mednarodnih sporazumov, razen če ni z navedeno zakonodajo ali sporazumi dovoljeno, da se urejajo z navedenim zakonom. To je torej preostala ureditev.

Pogodbe se urejajo s pravom države, s katero je pogodba najtesneje povezana, razen če so stranke izbrale pravo, ki se uporablja. Izbira prava mora biti izrecna ali nedvoumno izhajati iz določb pogodbe ali okoliščin zadeve.

Za zavarovalne pogodbe se uporablja pravo države, v kateri ima imetnik police običajno prebivališče. Stranke lahko izberejo, katero pravo se uporablja za zavarovalno pogodbo.

V primeru zavarovalnih pogodb, za katere se uporablja Uredba Rim I, je v zakon vključena možnost, ki jo imajo države članice na podlagi člena 7(3) navedene uredbe, da lahko stranke izberejo katero koli pravo, ki se uporablja, kolikor to dopušča navedena uredba.

Za pravna razmerja, ki izhajajo iz enostranskih pravnih poslov, se v skladu s členom 90 zakona uporablja pravo države, v kateri ima stranka, ki opravi enostranski pravni posel, ob izvedbi tega posla običajno prebivališče ali registrirani sedež, razen če ni bilo izbrano drugo pravo.

3.2 Nepogodbene obveznosti

S členom 101 zakona o mednarodnem zasebnem pravu so – predvsem v zvezi s področjem uporabe Uredbe Rim II – kolizijska pravila določena samo za nepogodbene obveznosti, ki izhajajo iz kršitve zasebnih in osebnostnih pravic, vključno z obrekovanjem. Za te obveznosti se uporablja pravo države, v kateri se kršitev zgodi. Vendar lahko oškodovanec izbere uporabo prava države, v kateri (a) oškodovanec običajno prebiva ali ima registrirani sedež, (b) povzročitelj kršitve običajno prebiva ali ima registrirani sedež ali (c) je imela kršitev posledice, če je povzročitelj kršitve to lahko predvidel.

3.3 Osebn status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

To vprašanje se ureja s členom 29 zakona o mednarodnem zasebnem pravu.

Razen če ni z zakonom določeno drugače, se pravna osebnost ter pravna in poslovna sposobnost urejajo s pravom države, v kateri ima oseba običajno prebivališče. Razen če ni z zakonom določeno drugače, zadostuje, da ima fizična oseba, ki opravi pravno dejanje, sposobnost za to dejanje na podlagi prava, ki se uporablja v kraju, kjer fizična oseba opravi navedeno dejanje.

Za vprašanja v zvezi z imeni fizičnih oseb se uporablja pravo države, katere državljan je zadevna oseba. Vendar lahko oseba izbere uporabo prava države, v kateri ima običajno prebivališče.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

Določitev in izpodbijanje razmerij med starši in otroki sta urejena s členom 54 zakona o mednarodnem zasebnem pravu. Uporablja se pravo države, katere državljanstvo je otrok pridobil ob rojstvu; če otrok ob rojstvu pridobi več državljanstev, se uporablja češko pravo. Pravo države, v kateri je imela otrokova mati običajno prebivališče ob rojstvu, se uporabi, kadar je to v interesu otroka. Če ima otrok običajno prebivališče v Češki republiki in je to v njegovem interesu, se za določitev in izpodbijanje razmerja med starši in otroki uporablja češko pravo. Razmerje med starši in otroki se lahko določa v skladu s pravom države, v kateri je podana izjava o takem razmerju. Kadar se razmerje med starši in otroki izpodbija v sodnem ali izvensodnem postopku v drugi državi v skladu s pravom navedene države ter se razmerje med starši in otroki določi v zvezi z drugo osebo, to zadostuje za določitev razmerja med starši in otroki v zvezi z navedeno osebo.

Pravo, ki se uporablja za razmerja med starši in otroki v preživninskih zadevah, se določi v skladu s Haaškim protokolom o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti (2007). V drugih zadevah v zvezi s pravicami in obveznostmi staršev ter ukrepi za zaščito otrokovih osebnostnih pravic ali premoženja se pravo, ki se uporablja, določi v skladu s Haaško konvencijo o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok (1996).

3.4.2 Posvojitev

To vprašanje se ureja s členoma 61 in 62 zakona o mednarodnem zasebnem pravu.

Za posvojitev je treba izpolnjevati pogoje, ki jih določa pravo države, katere državljan je posvojenec, in države, katere državljan je posvojitelj. Če sta posvojitelja državljana različnih držav, morajo biti izpolnjeni pogoji pravnih sistemov, ki sta določena z državljanstvom obeh staršev, ter prava države, katere državljan je posvojenec. Če bi bilo treba na podlagi teh pravil uporabiti pravo druge države, ki ne dovoljuje posvojitve ali jo dovoljuje le v zelo omejenih okoliščinah, se uporabi češko pravo, če ima posvojitelj ali vsaj eden od posvojiteljev ali posvojenec običajno prebivališče v Češki republiki.

Učinki posvojitve se urejajo s pravom države, katere državljanstvo imajo ob posvojitvi vse stranke, ali če tega nimajo, s pravom države, v kateri imajo vse stranke ob posvojitvi običajno prebivališče, ali če tega nimajo, s pravom države, katere državljan je posvojenec.

Za razmerja med posvojiteljem in posvojencem ali posvojitelji v zadevah v zvezi s pravicami in obveznostmi staršev, vzgojo otroka in njegovim preživljanjem se uporablja pravo, ki se določi na podlagi mednarodnih sporazumov, navedenih v odstavku 3.4.1 za razmerja med starši in otroki.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

To vprašanje se ureja s členoma 48 in 49 zakona o mednarodnem zasebnem pravu.

Za sposobnost sklenitve zakonske zveze, vključno s pogoji za veljavnost zakonske zveze, se uporablja pravo države, katere državljanstvo ima zadevna oseba.

Za obliko zakonske zveze se uporablja pravo kraja, v katerem se zakonska zveza sklepa.

Za zakonsko zvezo, sklenjeno na veleposlaništvu Češke republike v drugi državi, se uporablja češko pravo.

Za osebna razmerja med zakoncema se uporablja pravo države, katere državljan sta oba zakonca. Če sta državljana različnih držav, se za razmerje uporablja pravo države, v kateri imata oba zakonca običajno prebivališče, ali če tega nimata, češko pravo.

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

Pravo, ki se uporablja za registrirane partnerske skupnosti in podobna razmerja ter njihove učinke, sposobnost za njihovo sklenitev, postopke za njihovo sklenitev ali razpustitev, razveljavitev ali razglasitev za nične ter za osebne in premoženjske zadeve med partnerjema, je urejeno s členom 67 zakona o mednarodnem zasebnem pravu.

Za vse te zadeve se uporablja pravo države, v kateri se sklepa ali je bila sklenjena registrirana partnerska skupnost ali podobno razmerje.

Češko pravo ne vključuje kolizijskih pravil za zunajzakonsko skupnost.

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Pravo, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in razveljavitev zakonske zveze ali določitev njene ničnosti, je urejeno s členom 50 zakona o mednarodnem zasebnem pravu. Češka republika ne sodeluje pri okrepljenem sodelovanju na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti, zato je Uredba Sveta (EU) št. 1259/2010 neobvezuje.

Za razvezo zakonske zveze se uporablja pravo države, s katerim se urejajo osebna razmerja med zakoncema ob začetku postopka. (Za osebna razmerja med zakoncema se uporablja pravo države, katere državljan sta oba zakonca. Če sta državljana različnih držav, se za ta razmerja uporablja pravo države, v kateri imata oba zakonca običajno prebivališče, ali če tega nimata, češko pravo.) Če je treba na podlagi tega kolizijskega pravila uporabiti pravo druge

države, ki ne dovoljuje razveze zakonske zveze ali jo dovoljuje le v povsem izjemnih okoliščinah, se uporabi češko pravo, če je vsaj eden od zakoncev državljan Češke republike ali če ima v njej vsaj eden od zakoncev običajno prebivališče.

Pri razveljavitvi zakonske zveze ali določanju njene ničnosti se sposobnost sklenitve zakonske zveze in oblika sklenitve presojata na podlagi prava, ki se je zanj uporabljalo ob sklenitvi zakonske zveze.

Češko pravo ne vključuje kolizijskih pravil za prenehanje življenjske skupnosti.

3.5.4 Preživninske obveznosti

Preživninske obveznosti med zakoncema in nekdanjima zakoncema se urejajo s Haaškim protokolom o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti (2007).

3.6 Premoženska razmerja med zakoncema

To vprašanje se ureja s členom 49 zakona o mednarodnem zasebnem pravu.

Za premoženska razmerja med zakoncema se uporablja pravo države, v kateri imata oba zakonca običajno prebivališče; če tega nimata, se uporablja pravo države, katere državljan sta oba zakonca; in če nimata državljanstva iste države, češko pravo.

Za pogodbeno premoženska razmerja med zakoncema se uporablja pravo države, ki je ob sklenitvi pogodbe veljalo za premoženska razmerja med zakoncema. Kjer to ne velja, se lahko zakonca za pogodbeno ureditev premoženskih razmerij dogovorita, da se bo za njuna premoženska razmerja uporabljalo pravo države, katere državljan je eden od zakoncev, ali pravo države, v kateri ima eden od zakoncev običajno prebivališče, ali pravo države, v kateri je zadevna nepremičnina, ali češko pravo. Če je dogovor sklenjen v drugi državi, mora biti o tem sestavljen notarski zapis ali podobna listina.

3.7 Oporoke in dedovanje

Pravo, ki se uporablja v zvezi z dedovanjem po osebah, ki so umrle 17. avgusta 2015 ali pozneje, je urejeno z **Uredbo (EU) št. 650/2012**.

To vprašanje se ureja s členoma 76 in 77 zakona o mednarodnem zasebnem pravu. Ta ukrep se uporablja v zvezi z dedovanjem po osebah, ki so umrle 16. avgusta 2015 ali prej (razen če je pravo, ki se uporablja, drugače urejeno z mednarodnim dvostranskim sporazumom).

Za pravno ureditev dedovanja se uporablja pravo države, v kateri je imel zapustnik ob smrti običajno prebivališče. Če je bil zapustnik državljan Češke republike in ima v njej vsaj eden od dedičev običajno prebivališče, se uporablja češko pravo.

Za sposobnost sestave ali preklica oporoke ter učinke napak v oporoki in njihovega odražanja se uporablja pravo države, katere državljan je oporočitelj ob sestavi oporoke ali v kateri ima običajno prebivališče. Podobno se pravo, ki se uporablja, določi v zvezi s sposobnostjo sestave ali preklica drugih vrst razpolaganj za primer smrti in za določitev, katere vrste razpolaganj za primer smrti so dopustne.

Kar zadeva obliko, je oporoka veljavna, če je oblika v skladu s pravom države, (a) katere državljan je bil oporočitelj ob sestavi oporoke ali ob smrti, (b) na ozemlju katere je bila oporoka sestavljena, (c) v kateri je imel oporočitelj ob sestavi oporoke ali ob smrti običajno prebivališče, (d) ki ga je treba uporabiti za pravno ureditev dedovanja ali ki ga je bilo treba uporabiti za tako ureditev ob sestavi oporoke, ali (e) v kateri je zadevna nepremičnina. Ta pravila se uporabljajo tudi za obliko preklica oporoke. Ta pravila se smiselno uporabljajo tudi za obliko dednih pogodb in drugih razpolaganj za primer smrti, če je zapustnik pogodbeni stranka dedne pogodbe. To velja tudi za obliko preklica dedne pogodbe ali drugih razpolaganj za primer smrti.

Oporočitelj lahko v oporoki določi, da se za pravno ureditev dedovanja namesto prava, ki se sicer uporablja, uporabi pravo države, v kateri ima oporočitelj ob sestavi oporoke običajno prebivališče, med drugim tudi za nepremično zapuščino, ali pa določi, da se za pravno ureditev dedovanja, med drugim tudi za nepremično zapuščino, uporabi pravo države, katere državljan je ob oporočnem razpolaganju. Pogodbene stranke dedne pogodbe lahko izberejo pravno ureditev dedovanja med temi pravnimi sistemi, če je zapustnik ena od pogodbenih strank dedne pogodbe. To se smiselno uporablja tudi za druga razpolaganja za primer smrti.

V skladu z uredbo o dedovanju, kolikor po pravu, ki se v skladu z navedeno uredbo uporablja za dedovanje, za nobeno premoženje ni niti dediča niti volilnojemnika, določenega z razpolaganjem za primer smrti, niti ni fizične osebe, ki bi dedovala, uporaba tako določenega prava ne izključuje pravice države članice ali subjekta, ki ga v ta namen imenuje ta država članica, da si upravičeno prilasti zapuščino, ki je na njenem ozemlju, če lahko upniki zahtevajo pobotanje svojih terjatev iz celote premoženja, ki tvori zapuščino. V češkem pravu se to vprašanje ureja s členom 1634 civilnega zakonika. Če torej niti na podlagi pravil o dedovanju brez oporoke ni dediča, ki bi dedoval, zapuščina preide na državo, ki se šteje za zakonitega dediča. Država ima do drugih strank enak položaj kot dedič v skladu s pravno dobroto popisa dediščine. Če ni dediča, v skladu s členom 78 zakona o mednarodnem zasebnem pravu zapustnikovi predmeti in pravice, ki so v Češki republiki, preidejo na Češko republiko; za odločanje v teh zadevah so pristojna češka sodišča. Država ali druga ozemeljska enota ali obstoječa institucija se za te namene ne štejejo za dediča, razen če so za dediča določene v oporoki.

3.8 Stvarne pravice

To vprašanje se ureja s členi od 69 do 79 zakona o mednarodnem zasebnem pravu.

Splošno pravilo je, da se za stvarne pravice na nepremičninah ali opredmetenih premičninah uporablja pravo kraja, v katerem so nepremičnine oziroma premičnine. V skladu s tem pravom se tudi določi, ali je premoženje premično ali nepremično. Za izbrano premoženje in nekatere vidike stvarnih pravic zakon vseeno vsebuje posebna kolizijska pravila – glej spodaj.

Za ustanovitev in prenehanje stvarnih pravic na ladjah in zrakoplovih, ki so vpisani v javni register, se uporablja pravo države, v kateri se vodi register.

Za ustanovitev in prenehanje stvarnih pravic na opredmetenih premičninah se uporablja pravo kraja, v katerem so bile premičnine ob nastanku dogodka, ki je privedel do ustanovitve ali prenehanja navedene pravice.

Za ustanovitev in prenehanje lastninske pravice na opredmetenih premičninah, ki se prenese na podlagi pogodbe, se uporablja pravo, s katerim se ureja pogodba, ki je podlaga za ustanovitev ali prenehanje lastninske pravice.

Če se pravni postopek, ki naj bi bil podlaga za ustanovitev in prenehanje stvarnih pravic na opredmetenih premičninah, izvede po začetku prevoza premičnine in med prevozom, se za tako ustanovitev in prenehanje uporablja pravo kraja, iz katerega je bila premičnina odpredmetljena. Če pa se ustanovitev in prenehanje stvarnih pravic na zadevnem premoženju opravita na podlagi obravnave potrdila, ki ga je treba predložiti za predajo premoženja in ravnanje z njim, se uporablja pravo kraja, v katerem je potrdilo v času obravnave.

Uporabljajo se tudi določbe o vpisih v javne knjige in podobne sezname, ki veljajo v kraju, kjer so nepremičnine ali premičnine, kadar se pravni razlog za ustanovitev, prenehanje, omejitev ali prenos vpisane pravice presoja na podlagi drugega pravnega sistema.

Za pridobitev pravice z zastaranjem se uporablja pravo kraja, v katerem je bilo premoženje takrat, ko je začel teči zastaralni rok. Pridobitelj pravice z zastaranjem se lahko sklicuje na pravo države, v kateri je prišlo do zastaranja, če so bili ob takrat, ko je premoženje prispelo v zadevno državo, po pravu navedene države izpolnjeni vsi pogoji za zastaranje.

3.9 Insolventnost

To vprašanje se ureja s členom 111 zakona o mednarodnem zasebnem pravu. Smiselno se uporabljajo kolizijske določbe uredbe o insolventnosti, razen v primerih, zajetih z navedeno uredbo.

Zadnja posodobitev: 06/03/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in

gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [\[et\]](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Katero pravo se uporabi? - Estonija

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Vprašanja prava, ki se uporablja, so večinoma urejena z [zakonom o mednarodnem zasebnem pravu](#) (v nadaljnjem besedilu: ZMZP). Preden je 1. julija 2002 začel veljati, je bilo pravo, ki se uporablja, urejeno v splošnem delu zakona o civilnem zakoniku; ZMZP se zdaj namesto njega uporablja v skoraj vseh zadevah na podlagi zakona o obligacijskem pravu, splošnega dela zakona o civilnem zakoniku in člena 24 zakona o izvajanju ZMZP.

Poleg tega je treba upoštevati, da imajo pravila, ki izhajajo iz veljavnega prava EU, prednost pred nacionalnim pravom, in spoštovati načelo, ki izhaja iz člena 123 ustave Republike Estonije, v skladu s katerim se v primeru kolizije med zakoni ali drugo zakonodajo Estonije in mednarodno pogodbo, ki jo je ratificiral estonski parlament, uporabljajo določbe mednarodne pogodbe. Estonija je podpisala tudi štiri sporazume o pravni pomoči z Rusijo, Ukrajino, Poljsko, Latvijo in Litvo, s katerimi so se prav tako uredila vprašanja prava, ki se uporablja.

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Haaška konvencija o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj, podpisana 5. oktobra 1961 v Haagu;

Konvencija o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih, podpisana 19. junija 1980 v Rimu;

Konvencija o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok, podpisana 19. oktobra 1996 v Haagu;

Protokol o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti, podpisan 23. novembra 2007 v Haagu.

Več informacij je na voljo v [Riigi Teataja](#) (estonski uradni list).

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Sporazum med Republiko Estonijo, Republiko Latvijo in Republiko Litvo o pravni pomoči in pravnih razmerjih, podpisan 11. novembra 1992 v Talinu;

Sporazum med Republiko Estonijo in Rusko federacijo o pravni pomoči in pravnih razmerjih v civilnih, družinskopravnih in kazenskih zadevah, podpisan 26. januarja 1993 v Moskvi;

Sporazum med Republiko Estonijo in Ukrajino o pravni pomoči in pravnih razmerjih v civilnih in kazenskih zadevah, podpisan 15. februarja 1995 v Kijevu;

Sporazum med Republiko Estonijo in Republiko Poljsko o pravni pomoči in pravnih razmerjih v civilnih, delovnopravnih in kazenskih zadevah, podpisan 27. novembra 1998 v Talinu.

Več informacij je na voljo v [Riigi Teataja](#).

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

Če se z zakonom, mednarodnim sporazumom ali pravnim poslom zahteva uporaba tujega prava, ga sodišča uporabijo ne glede na to, ali je taka uporaba predlagana. Obveznost sodišč, da uporabijo tuje pravo, torej ni odvisna od tega, ali je stranka to predlagala (člen 2(1) ZMZP).

V nekaterih zadevah pred civilnim sodiščem, v katerih so se stranke lahko dogovorile o izbiri prava, ki se uporablja, so estonska sodišča namesto tujega prava uporabila estonsko pravo, ker so se stranke implicitno odpovedale pravici do izbire tujega prava.

2.2 Zavračanje

Kadar se z ZMZP zahteva uporaba tujega prava (zavračanje naprej), se uporabijo predpisi mednarodnega zasebnega prava zadevne države. Kadar se s takimi pravili zahteva uporaba estonskega prava (zavračanje nazaj), se uporabijo pravila estonskega materialnega prava (člen 6(1) ZMZP).

Kadar torej tuje pravo napotuje nazaj na estonsko pravo, je treba uporabiti pravila estonskega materialnega prava.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

Ustanovitev ali izčrpanje stvarne pravice je treba ugotoviti v skladu s pravom države, v kateri je bilo ob ustanovitvi ali izčrpanju te pravice premoženje (člen 18(1) ZMZP). Če se lokacija premoženja po ustanovitvi in izčrpanju stvarne pravice spremeni, se torej spremeni tudi pravo, ki se zanj uporablja. Pravo države stalnega prebivališča fizične osebe se uporablja za njeno pasivno in aktivno legitimacijo (člen 12(1) ZMZP). Če se torej spremeni država stalnega prebivališča osebe, se spremeni tudi pravo, ki se uporablja za njeno pasivno in aktivno legitimacijo. Vendar zakon tudi določa, da se s spremembo stalnega prebivališča že pridobljena aktivna legitimacija ne omeji (člen 12(2) ZMZP).

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Tuje pravo se ne uporabi, če je v očitnem nasprotju z bistvenimi načeli estonskega prava (javni red). V takih primerih je treba uporabiti estonsko pravo (člen 7 ZMZP).

Vprašanje, ali tuje pravo določa pravno pravilo, ki v estonskem pravu ne obstaja, oziroma ali takega pravila ne določa, v takih primerih ni odločilno, temveč je treba v skladu z določbo o javnem redu namesto tujega prava uporabiti estonsko pravo, kadar bi bila uporaba prvega v očitnem nasprotju z bistvenimi načeli estonskega prava.

Zakonodajca, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja, tudi določa, da določbe ustreznega poglavja v ZMZP ne vplivajo na uporabo takih določb estonskega prava, ki se uporabljajo, ne glede na pravo, ki se uporablja za pogodbe (člen 31 ZMZP). V členu 32(3) ZMZP je tudi poudarjeno, da dejstvo, da sta pogodbeni stranki za pogodbo izbrali tuje pravo, ne glede na to, ali sta pri tem izbrali tudi tuje sodišče, ne vpliva na uporabo pravnih določb zadevne države, kadar so vse okoliščine, pomembne za pogodbo, ob izbiri prava povezane le z eno državo, in da s pogodbo od njih ni dovoljeno odstopati (prisilne določbe).

2.5 Dokazovanje tujega prava

Čeprav je kot splošno načelo določeno, da morajo sodišča uporabiti tuje pravo, kadar se to zahteva z zakonom, mednarodnim sporazumom ali pravnim poslom, ne glede na to, ali je taka uporaba predlagana (člen 2(1) ZMZP), lahko organi in sodišča stranke ali državne organe zaprosijo za pomoč pri ugotavljanju vsebine tujega prava, ki ga je treba uporabiti.

Čeprav lahko stranke sodiščem predložijo dokumente za ugotovitev vsebine tujega prava, sodiščem takih dokumentov ni treba upoštevati (člen 4(2) ZMZP). Sodišča lahko zaprosijo za pomoč tudi ministrstvo za pravosodje ali ministrstvo za zunanje zadeve Republike Estonije in najamejo izvedence (člen 4(3) ZMZP).

Stranke v civilnem postopku morajo pravo, veljavno zunaj Republike Estonije, mednarodno pravo ali običajno pravo dokazati samo, kolikor ni sodišče z njim seznanjeno v skladu s členom 234 zakonika o civilnem postopku. Sodišče lahko uporabi tudi druge vire informacij in opravi druga dejanja za ugotovitev vsebine prava, kot je opisano v prejšnjem odstavku s sklicevanjem na člen 4 ZMZP.

Pravica sodišča, da zaprosi za informacije in tako ugotovi vsebino prava, ki ga je treba uporabiti, temelji na načelu kontradiktornosti civilnega postopka. To načelo je izraženo predvsem v členu 5(1) in (2) zakonika o civilnem postopku, ki določa, da se postopek na podlagi tožbe vodi na podlagi dejanskega stanja in predlogov, ki jih stranke predložijo na podlagi zahtevka, ter da imajo stranke enake pravice in možnosti, da utemeljijo svoje zahtevke in ovržejo ali izpodbijajo navedbe nasprotne stranke. Pri tem lahko stranka izbere dejstva, ki jih predloži za utemeljitev svojega zahtevka, in dokaze o takih dejstvih. Pravo dopušča tudi izjeme, pri čemer se estonsko pravo uporablja, kadar vsebine tujega prava kljub vsem prizadevanjem ni mogoče ugotoviti v razumnem času (člen 4(4) ZMZZ).

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Podobno kot pri drugih zadevah s področja mednarodnega zasebnega prava pravo, ki se uporablja za pogodbe, v Estoniji določa ZMZZ, razen če je z mednarodno zakonodajo drugače predpisano. Pravo, ki se uporablja za pogodbo, lahko stranki sporazumno določita, kadar pa ga v skladu z ZMZZ nimata pravice izbrati, se določi na podlagi prava, ki se uporablja glede na uveljavljena načela.

ZMZZ strankama omogoča, da se dogovorita o izbiri prava, pri čemer določa, da morajo biti pogodbe urejene s pravom države, o katerem sta se dogovorili stranki; določa tudi, da lahko stranki izbereta pravo, ki se uporablja za celotno pogodbo ali njen del, če je pogodbo mogoče tako razdeliti (člen 32(1) in (2) ZMZZ). Vendar pravo, ki ga sporazumno izbereta stranki, ne vpliva na uporabo prisilnih določb prava, ki se uporablja. V členu 32(3) ZMZZ je navedeno, da dejstvo, da sta pogodbeni stranki za pogodbo izbrali tuje pravo, ne glede na to, ali sta pri tem izbrali tudi tuje sodišče, ne vpliva na uporabo pravnih določb zadevne države, kadar so vse okoliščine, pomembne za pogodbo, ob izbiri prava povezane le z eno državo, in da s pogodbo od njih ni dovoljeno odstopati (prisilne določbe).

Kadar stranki nista izbrali prava, ki se uporablja za pogodbo, se za pogodbo uporablja pravo države, s katero je pogodba najtesneje povezana. Če je pogodbo mogoče razdeliti in je del pogodbe sam po sebi tesneje povezan z drugo državo, se lahko zanj uporabi pravo zadevne druge države (člen 33(1) ZMZZ).

Za določitev države, s katero je pogodba najtesneje povezana, se v skladu z ZMZZ domneva, da je pogodba najtesneje povezana z državo, v kateri ima stranka, ki mora opraviti za pogodbo značilno izpolnitev, ob sklenitvi pogodbe stalno prebivališče, ali v primeru upravljaljskega organa zadevne stranke sedež. Če je pogodba sklenjena v okviru poslovanja ali opravljanja poklicne dejavnosti stranke, ki mora opraviti za pogodbo značilno izpolnitev, se domneva, da je pogodba najtesneje povezana z državo, v kateri je glavni kraj poslovanja navedene stranke. Če se s pogodbo zahteva, da je treba za pogodbo značilno izpolnitev opraviti v kraju poslovanja, ki ni glavni kraj poslovanja, se domneva, da je pogodba najtesneje povezana z državo, v kateri je tak drug kraj poslovanja (člen 33(2) ZMZZ).

Za nepremičnine in prevozne pogodbe so določena odstopanja od splošnega pravila glede kraja izpolnitve pogodbe. Če je predmet pogodbe pravica na nepremičnini ali pravica do uporabe nepremičnine, se domneva, da je pogodba najtesneje povezana z državo, v kateri je nepremičnina, pri prevozni pogodbi pa se domneva, da je pogodba najtesneje povezana z državo, v kateri je ob sklenitvi pogodbe glavni kraj prevoznikovega poslovanja. Država se šteje za kraj poslovanja, če je v njej tudi kraj odhoda ali namembni kraj oziroma v primeru pogodbe o prevozu blaga glavni kraj poslovanja pošiljatelja ali kraj natovarjanja ali raztovarjanja (člen 33(4) in (5) ZMZZ).

Posebna pravila veljajo za potrošniške pogodbe, pogodbe o zaposlitvi in zavarovalne pogodbe (členi 34–47 ZMZZ).

3.2 Nepogodbene obveznosti

Estonsko pravo določa različne podlage za izbiro prava glede na naravo zadevne nepogodbene obveznosti.

Za zahtevke iz naslova neupravičene obogatitve, ki izhajajo iz izpolnitve obveznosti, se uporablja nacionalno pravo, s katerim se ureja dejansko ali domnevno pravno razmerje, na podlagi katerega je bila obveznost izpolnjena. Za zahtevke iz naslova neupravičene obogatitve, ki izhajajo iz kršitve pravice druge osebe, pa se uporablja pravo države, v kateri je kršitev nastala. V drugih primerih se za zahtevke, ki izhajajo iz neupravičene obogatitve, uporablja pravo države, v kateri je neupravičena obogatitev nastala (člen 481(1)–(3) ZMZZ).

Za zahtevke, ki izhajajo iz posloводства brez naročila (*negotiorum gestio*), se uporablja pravo države, v kateri je poslovodja (*negotiorum gestor*) opravil dejanje, za zahtevke, ki izhajajo iz izpolnitve obveznosti druge osebe, pa se uporablja pravo, s katerim so urejene take obveznosti (člen 49(1) in (2) ZMZZ). Praviloma se za zahtevke, ki izhajajo iz protipravne povzročitve škode, uporablja pravo države, v kateri je bilo opravljeno dejanje ali se je zgodil dogodek, na katerem temelji zahtevek, je treba na zahtevo oškodovanca uporabiti pravo države, v kateri so se pokazale posledice dejanja ali dogodka (člen 50(1) in (2) ZMZZ). Vendar velja omejitev v zvezi z odškodnino za protipravno povzročitev škode. Če se za zahtevek, ki izhaja iz protipravne povzročitve škode, uporablja tuje pravo, taka odškodnina, odrejena v Estoniji, ne sme biti znatno višja od odškodnine, ki je za podobno škodo predpisana z estonskim pravom (člen 52 ZMZZ).

Zakon tudi omogoča, da se stranki dogovorita o uporabi estonskega prava po nastanku dogodka ali izvedbi dejanja, iz katerega izhaja nepogodbena obveznost. Izbira prava ne vpliva na pravice tretjih oseb (člen 54 ZMZZ).

3.3 Osební status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

V skladu z estonskim pravom za osebna imena ne veljajo posebna pravila glede prava, ki se uporablja.

Za določitev stalnega prebivališča fizične osebe se uporablja estonsko pravo (člen 10 ZMZZ). Državljanstvo fizične osebe se presoja v skladu s pravom države, katere državljanstvo je treba določiti; če ima fizična oseba več državljanstev, se uporabi državljanstvo države, s katero je oseba najtesneje povezana; za osebo brez državljanstva, osebo, katere državljanstva ni mogoče ugotoviti, ali begunca pa se namesto državljanstva uporabi stalno prebivališče osebe (člen 11(1)–(3) ZMZZ).

Pravo države stalnega prebivališča fizičnih oseb se uporablja za njihovo pasivno in aktivno legitimacijo, vendar se že pridobljena aktivna legitimacija zaradi spremembe stalnega prebivališča ne omeji (člen 12(1) in (2) ZMZZ).

S posebnim pravilom je določeno, kdaj se lahko oseba sklicuje na nesposobnost, vendar so iz pravila izvzeti posli, ki izhajajo iz družinskega ali dednega prava, in posli v zvezi z nepremičninami v drugi državi (člen 12(4) ZMZZ). Splošno pravilo sicer določa, da če oseba sklene posel, kadar po pravu države svojega stalnega prebivališča nima aktivne legitimacije ali je ta omejena, se ta oseba ne sme sklicevati na nesposobnost, če ima aktivno legitimacijo po pravu države, v kateri je sklenila posel. Splošno pravilo ne velja, če je druga stranka vedela ali bi morala vedeti, da oseba nima aktivne legitimacije (člen 12(3) ZMZZ).

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

Za družinskopravna razmerja med staršem in otrokom se uporablja pravo države stalnega prebivališča otroka (člen 65 ZMZZ). Vzajemne pravice in obveznosti staršev in otrok izhajajo iz starševstva, ki se ugotovi v skladu s postopkom, določenim z zakonom; za starševstvo ne veljajo posebna pravila glede prava, ki se uporablja.

Starševstvo je treba ugotoviti ali izpodbijati po pravu države stalnega prebivališča otroka ob rojstvu, v posebnih primerih pa se lahko starševstvo ugotovi ali izpodbija tudi po pravu države stalnega prebivališča starša ali države stalnega prebivališča otroka ob izpodbijanju (člen 62 ZMZZ).

3.4.2 Posvojitve

Za posvojitve se uporablja pravo države stalnega prebivališča posvojitelja. Kadar sta posvojitelja zakonca, se uporablja pravo, s katerim se ob posvojitvi urejajo splošne pravne posledice sklenitve zakonske zveze (člen 63(1) ZMZZ). To pomeni, da se v primerih, ko sta posvojitelja zakonca, večinoma uporablja pravo skupne države stalnega prebivališča zakoncev (člen 57(1) ZMZZ), so pa v ZMZZ kaskadno navedene tudi alternativne podlage za izbiro prava v primerih, ko zakonca nimata skupne države stalnega prebivališča (člen 57(2)–(4) ZMZZ).

Če je za posvojitve otroka po pravu države stalnega prebivališča otroka potrebno soglasje otroka ali druge osebe, ki je v družinskopravnem razmerju z otrokom, se za soglasje uporablja pravo navedene države (člen 63(2) ZMZZ).

Če se za posvojitve uporablja tuje pravo ali če se otrok posvoji na podlagi tuje sodne odločbe, je v ZMZZ posebej določeno, da ima taka posvojitve v Estoniji enak učinek, kot ga ima po pravu, v skladu s katerim je bil otrok posvojen (člen 64 ZMZZ). Prav tako je treba poudariti, da morajo biti pri posvojitvi otroka, katerega stalno prebivališče je v Estoniji, izpolnjeni tudi vsi drugi pogoji za posvojitve, ki izhajajo iz estonskega prava, kot se zahteva s pravom države stalnega prebivališča otroka ali zakoncev (člen 63(3) ZMZZ).

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

Splošne pravne posledice sklenitve zakonske zveze je treba določiti predvsem na podlagi prava skupne države stalnega prebivališča zakoncev (člen 57(1) ZMZZ), vendar so v ZMZZ kaskadno navedene tudi alternativne podlage za izbiro prava, ki se uporablja v primerih, ko zakonca nimata skupne države stalnega prebivališča: enako državljanstvo, zadnja skupna država stalnega prebivališča, če eden od zakoncev še vedno prebiva v njej, če nič od tega ne velja, pa se uporabi pravo države, s katero sta zakonca sicer najtesneje povezana (člen 57(2)–(4) ZMZZ).

Za postopek sklenitve zakonske zveze v Estoniji se uporablja estonsko pravo. Zakonska zveza, ki je bila sklenjena v tujini, se v Estoniji šteje za veljavno, če je bila sklenjena v skladu z ustreznim postopkom, določenim z zakonom države sklenitve zakonske zveze, in je izpolnjevala bistvene pogoje za sklenitev zakonske zveze, ki jih določa pravo držav stalnega prebivališča obeh zakoncev (člen 55(1) in (2) ZMZZ).

Praviloma so pogoji in ovire za sklenitev zakonske zveze ter posledice, ki iz nje izhajajo, urejeni s pravom države stalnega prebivališča bodočih zakoncev (člen 56(1) ZMZZ). Prejšnja zakonska zveza bodočega zakonca ni ovira za sklenitev nove zakonske zveze, če je prejšnja zakonska zveza prenehala z odločbo, izdano ali priznано v Estoniji, tudi če navedena odločba ni v skladu s pravom države stalnega prebivališča bodočega zakonca (člen 56(3) ZMZZ). Za estonske državljane velja posebno pravilo v zvezi s pravom, ki se uporablja za pogoje za sklenitev zakonske zveze, in sicer navaja, da če estonski državljan ne izpolnjuje pogoja za sklenitev zakonske zveze po pravu svoje države stalnega prebivališča, se uporablja estonsko pravo, če oseba izpolnjuje pogoj za sklenitev zakonske zveze po estonskem pravu (člen 56(2) ZMZZ).

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

Estonsko pravo ne določa pravil o pravu, ki se uporablja za zunajzakonsko skupnost ali partnerstvo. Pri določitvi prava, ki se uporablja, bi bilo treba uporabiti pravila, ki so za najbolj podobna pravna razmerja določena v ZMZZ. Odvisno od narave zunajzakonske skupnosti ali partnerstva so lahko ustrezna pravila, ki veljajo za pogodbeno obligacijska razmerja ali družinskopravna razmerja.

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Zakonske zveze se razvežejo po pravu, s katerim so urejene splošne pravne posledice sklenitve zakonske zveze in ki se uporablja ob začetku postopka za razvezo (člena 60(1) in 57 ZMZZ). To pomeni, da se za razvezo zakonske zveze primarno uporablja pravo skupne države stalnega prebivališča zakoncev (člen 57(1) ZMZZ), vendar so v ZMZZ kaskadno navedene tudi alternativne podlage za izbiro prava, ki se uporablja v primerih, ko zakonca nimata skupne države stalnega prebivališča: enako državljanstvo, zadnja skupna država stalnega prebivališča, če eden od zakoncev še vedno prebiva v njej, če nič od tega ne velja, pa se uporabi pravo države, s katero sta zakonca sicer najtesneje povezana (člen 57(2)–(4) ZMZZ).

Izjemoma se lahko namesto tujega prava uporabi estonsko pravo, če na podlagi prava, s katerim so urejene splošne pravne posledice sklenitve zakonske zveze, razveza ni dovoljena (člen 57 ZMZZ) ali je dovoljena samo pod izjemno strogimi pogoji. Ta izjema se uporablja, če eden od zakoncev prebiva v Estoniji ali ima estonsko državljanstvo oziroma je v Estoniji prebival ali imel estonsko državljanstvo ob sklenitvi zakonske zveze (člen 60(1) in (2) ZMZZ).

3.5.4 Preživninske obveznosti

Nacionalnih pravil mednarodnega zasebnega prava, ki bi se uporabljala za preživninske obveznosti, ki izhajajo iz družinskih razmerij, ni, navedeni pa so sklici na ustrezno mednarodno zakonodajo.

3.6 Premoženska razmerja med zakoncema

Zakonca lahko izbereta pravo, ki se uporablja za njune lastninske pravice v zvezi s skupnim premoženjem. Če sta torej zakonca izbrala pravo, ki se uporablja, se uporabi pravo po njuni izbiri. Vendar zakonca ne smeta izbrati prava katere koli države. Izbirata lahko med pravom svoje države stalnega prebivališča in pravom države državljanstva enega od zakoncev. Če ima zakonec več državljanstev, se lahko izbere pravo katere koli države državljanstva (člen 58(1) ZMZZ).

V Estoniji za izbiro prava, ki se uporablja, veljajo obvezne formalne zahteve. Izbira prava, ki se uporablja za lastninske pravice zakoncev, mora biti notarsko overjena. Če se pravo, ki se uporablja, ne izbere v Estoniji, je izbira prava formalno veljavna, če so izpolnjene formalne zahteve za pogodbeno premoženjska razmerja med zakoncema, predpisane z izbranim pravom (člen 58(2) ZMZZ).

Če zakonca nista izbrala prava, ki se uporablja, se za njune lastninske pravice uporablja pravo, ki se je ob sklenitvi zakonske zveze uporabljalo za splošne pravne posledice njene sklenitve (člena 58(3) in 57 ZMZZ). Splošne pravne posledice sklenitve zakonske zveze so primarno urejene s pravom skupne države stalnega prebivališča zakoncev (člen 57(1) ZMZZ), če te ni, pa se uporabi pravo skupne države državljanstva zakoncev, pravo njune zadnje skupne države stalnega prebivališča, če eden od zakoncev še vedno prebiva v njej, če ni nobene od teh treh možnosti, pa se uporabi pravo države, s katero sta zakonca sicer najtesneje povezana (člen 57(2)–(4) ZMZZ).

3.7 Oporoke in dedovanje

Za dedovanje se uporablja pravo zadnje države stalnega prebivališča zapustnika. Pravo, ki se uporablja, določa zlasti: (1) vrste in učinek oporočnih razpolaganj; (2) dedno sposobnost in dedno nevrednost; (3) obseg dedovanja; (4) dediče in razmerja med njimi ter (5) odgovornost za zapustnikove dolgove (člena 24 in 26 ZMZZ).

3.8 Stvarne pravice

Ustanovitev ali izčrpanje stvarne pravice se presoja po pravu države, v kateri je bilo premoženje ob ustanovitvi ali izčrpanju pravice. Predpisana je omejitev – stvarna pravica se ne sme uveljavljati v nasprotju z bistvenimi načeli prava kraja, kjer je stvar (člen 18(1) in (2) ZMZZ).

3.9 Insolventnost

Za postopek v primeru insolventnosti, ki se vodi v Estoniji, se uporablja estonsko pravo. Pravna podlaga za to je zakon o stečajju, ki določa, da se za stečaj uporabljajo določbe zakonika o civilnem postopku, če ni z zakonom drugače določeno (člen 3(2) zakona); zakonik o civilnem postopku določa, da mora vodenje postopka na sodišču v določeni zadevi temeljiti na estonskem civilnem procesnem pravu (člen 8(1) zakonika).

Zadnja posodobitev: 06/04/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in

gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Katero pravo se uporabi? - Irska

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Kolizijska pravila na Irskem izvirajo predvsem iz običajnega prava (*common law*), kot taka pa se spreminjajo in razvijajo. Ker pa je sodna praksa na tem področju razmeroma skromna, je na številnih področjih težko izpeljati dokončne sklepe o prevladujočem pravu. To še zlasti velja v zvezi z družinskim pravom. Tako kot zakone, ki urejajo pristojnost, tudi tradicionalne zakone, ki urejajo izbiro prava, postopoma nadomeščajo mednarodne konvencije in zakonodaja EU.

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Haaška konvencija o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj iz leta 1961

Rimska konvencija o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih iz leta 1980

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Ne vemo za nobeno dvostransko konvencijo, katere pogodbenica bi bila Irska in ki bi vsebovala določbe o izbiri prava.

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

Splošno stališče je, da se kolizijska pravila uporabijo samo, če njihovo uporabo zahteva najmanj ena od strank.

2.2 Zavračanje

Irska sodišča se redko srečajo z zadevami, pri katerih je potrebna proučitev doktrine.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

V tej jurisdikciji enotni pristop ni bil sprejet.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Čeprav je sodna praksa v zvezi s tem skromna, je malo verjetno, da bi Irska uporabila tuje pravo, ki je v nasprotju z irskim javnim redom.

2.5 Dokazovanje tujega prava

Irska sodišča zahtevajo, da se vsebina tujega prava dokaže, kot da bi bila dejstvo. Stranka, ki zahteva uporabo tujega prava, ga mora zagovarjati in sodniku dokazati njegovo vsebino kot dejstvo. V primeru navzkrižja med dokazi, ki so jih predložile stranke, lahko sodnik oceni verodostojnost izvedencev in lahko nato upošteva primarne dokaze (npr. tuje zakone in zadeve), zlasti če uporabljajo pojme, ki jih irski sodnik pozna. Če irska pravila o izbiri prava določajo, da je treba uporabiti tuje pravo, vendar nobena stranka ne predloži dokazov glede tega, katero pravo je to, sodišče običajno domneva, da je enako irskemu pravu, razen če ni dokazano drugače.

Vsebina tujega prava se običajno dokazuje z izvedenskimi dokazi, tako da ne zadostuje, da stranke sodišču predložijo besedilo tujega zakona, zadeve ali organa. Tuje pravo lahko dokazuje vsak, ki je v tujem pravnem sistemu usposobljen kot pravnik ali ima zadostne praktične izkušnje s tem sistemom. Sodišče običajno ne opravi svojih poizvedb o tujem pravu.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Irska je podpisnica Rimske konvencije o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih iz leta 1980. V svojo zakonodajo jo je prenesla z zakonom o pogodbenih obligacijskih razmerjih (pravo, ki se uporablja) iz leta 1991. Pravila Konvencije se uporabljajo za pogodbeno obligacijska razmerja v vsakem primeru, ki vključuje izbiro med pravom različnih držav. Vendar pa se Konvencija ne uporablja za nekatere vrste pogodb, kot so pogodbeno obligacijska razmerja, ki izhajajo iz družinskega razmerja.

Opozoriti je treba, da se Uredba (ES) št. 593/2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja („Rim I“), na Irskem uporablja neposredno. Vendar pa Irska ni privolila v izvajanje Uredbe (EU) št. 1259/2010 („Rim III“), s katero se v jurisdikcijah sodelujočih držav članic izvaja okrepljeno sodelovanje na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti.

3.2 Nepogodbene obveznosti

Irska sodišča v zvezi z zahtevki na področju družinskega prava ali za razvezo zakonske zveze štejejo *lex fori* za ustrezno načelo, ker zagotavlja gotovost. Na Irskem ni zakonodaje o koliziji zakonov v odškodninskih zadevah, prav tako je zelo malo sodne prakse. Irska sodišča upoštevajo načelo *lex fori*, v skladu s katerim je treba uporabiti pravo sodišča, pred katerim poteka postopek, in tudi načelo *lex loci delicti*, v skladu s katerim je treba uporabiti pravo kraja, v katerem je bilo škodno dejanje storjeno. Sodišča lahko upoštevajo tudi ustrezno odškodninsko pravo, ki priporoča prilagodljiv pristop in sodiščem omogoča, da upoštevajo vse različne navezne okoliščine in v skladu z njimi odločijo o vprašanju pristojnosti.

Opozoriti je treba, da se Uredba (ES) št. 864/2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti („Rim II“), na Irskem uporablja neposredno.

3.3 Osebni status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Otrok prevzame stalno prebivališče svojega očeta, če so bili starši ob njegovem rojstvu v medsebojni zakonski zvezi. Če otrokovi starši ob njegovem rojstvu niso bili v medsebojni zakonski zvezi ali če je oče ob rojstvu otroka pokojen, je otrokovo stalno prebivališče enako stalnemu prebivališču njegove matere. To pravilo se uporablja do otrokovega 18. leta starosti, ko postane polnoleten ter je poslovno sposoben, da si sam izbere stalno prebivališče.

Oseba si lahko stalno prebivališče izbere samo, če dejansko prebiva v zadevni jurisdikciji z namenom, da bo tam prebivala nedoločen čas ali stalno. Če kateri od teh elementov preneha veljati, začne za osebo znova veljati njeno izvorno stalno prebivališče. Stalno prebivališče poročene ženske ni odvisno od stalnega prebivališča njenega moža.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

Z zakonom o statusu otrok iz leta 1987 je bil pojem nezakonskosti odpravljen. Na podlagi navedenega zakona se razmerje med vsako osebo ter njenim očetom in materjo določi ne glede na to, ali sta oziroma sta bila oče in mati v medsebojni zakonski zvezi.

Kljub temu se otrok, čigar starši bodisi ob rojstvu bodisi ob spočetju niso v medsebojni zakonski zvezi, ne šteje za zakonskega. Lahko pa se pozakoni s poznejšo sklenitvijo zakonske zveze med njegovimi starši. Ustavni položaj zakonskega in pozakonjenega otroka se ne razlikuje. Prav tako se pravica otroka, da ga vzdržujejo njegovi starši ali da deduje po katerem koli od staršev, ne razlikuje glede na to, ali so bili njegovi starši kdaj v medsebojni zakonski zvezi.

Ko irska sodišča izvajajo pristojnost v zadevi na podlagi Uredbe (ES) št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo („Bruselj IIa“), na splošno uporabljajo irsko pravo.

Kadar imajo irska sodišča pristojnost v zvezi z zadevo glede posvojitve, prav tako uporabljajo irsko pravo.

Opozoriti je treba, da imajo višja sodišča splošno pristojnost, da izdajajo odločbe, s katerimi se izvršujejo ustavne pravice otroka, ki je irski državljan, ne glede na otrokovo običajno prebivališče. Vsaka odločitev sodišča, da izvršuje svojo pristojnost, se sprejme na podlagi tega, ali je to za sodišče v zadevnih okoliščinah ustrezno ali primerno, pri čemer se upošteva pravilo kurtoazije med sodišči v okviru mednarodnega zasebnega prava.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

V zvezi z zakonsko zvezo je v irskem pravu s 34. amandmajem k ustavi, sprejetim 22. maja 2015, določeno, da lahko zakonsko zvezo v skladu z zakonom skleneta kateri koli dve osebi ne glede na svoj spol. Osebe, ki so sposobne skleniti zakonsko zvezo in se lahko svobodno odločijo za sklenitev zakonske zveze, bodo torej to lahko storile ne glede na svoj biološki spol, ko bo predlog zakona o zakonski zvezi iz leta 2015 sprejet in se bo zakon začel uporabljati. Na Irskem se zakonska zveza ne šteje za veljavno, če je ena od strank transseksualec in zakonsko zvezo sklene v novo pridobljenem spolu. Na podlagi pravil mednarodnega zasebnega prava se zakonska zveza, sklenjena v tujini, prizna samo, če je izpolnjena vrsta pogojev. Stranki morata izpolniti formalnosti, ki veljajo v jurisdikciji, v kateri je zakonska zveza sklenjena (*lex loci celebrationis*). Stranki morata imeti ženitno sposobnost v skladu s pravili jurisdikcije, v kateri sta imeli stalno prebivališče. Zakonska zveza, sklenjena v tujini, mora biti podobna zakonski zvezi, kot se na splošno razlaga na Irskem. Če je na primer zakonska zveza potencialno poligamna, ne bo priznana.

Odločbe, izdane na podlagi člena 5 zakona iz leta 2010 o registriranih partnerskih skupnostih ter nekaterih pravicah in obveznostih zunajzakonskih partnerjev, določajo, da se nekaterim kategorijam tujih registriranih razmerij prizna upravičenost in zavezanost do tega, da so v irskem pravu deležna enakega obravnavanja kot partnerske skupnosti, registrirane na Irskem, če bi imel zadevni par na Irskem poslovno sposobnost za registriranje partnerske skupnosti.

V zvezi s pristojnostjo za postopke za razvezo zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze se Uredba (ES) št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo („Bruselj IIa“) na Irskem uporablja neposredno. V zadevah, v katerih nima nobena druga država članica pristojnosti v skladu z Uredbo Bruselj IIa, lahko irska sodišča izvršujejo pristojnost, če ima vsaj ena od strank ob začetku postopka stalno prebivališče na Irskem.

Kadar je za postopek za razvezo zakonske zveze pristojno irsko sodišče, za postopek v okviru družinskega prava in vsa stranska ali povezana vprašanja uporabi svoje pravo.

V zadevah, v katerih se Uredba Bruselj IIa ne uporablja, se tuja razveza zakonske zveze prizna, če je odobrena v državi, kjer je imel eden od zakoncev ob začetku postopka za razvezo zakonske zveze stalno prebivališče.

3.5.1 Preživninske obveznosti

Preživninski zahtevki se trenutno obravnavajo na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah.

Namen uredbe o preživninskih obveznostih je v bistvu določiti sklop skupnih pravil v zvezi s pristojnostjo, pravom, ki se uporablja, priznavanjem, izvrševanjem, sodelovanjem in standardiziranimi listinami, da se olajša učinkovita izterjava preživnin v Evropski uniji. Glede na to, da je eden od glavnih ciljev Uredbe zagotoviti, da lahko preživninski upravičenec v državi članici zlahka pridobi sodno odločbo, ki bo neposredno izvršljiva v drugi državi članici brez nadaljnjih formalnosti, uredba o preživninskih obveznostih vključuje ukrepe, ki se nanašajo na pristojnost, kolizijo zakonov, priznavanje in izvršljivost, izvrševanje in pravno pomoč, ter naj bi omogočila sodelovanje med osrednjimi organi. Obveznost, da se prvotna sodna odločba izvrši brez sprememb, je v smislu Uredbe zelo nedvoumna, tako da sodne odločbe, izdane v državi članici, v nobenem primeru ni dovoljeno preverjati glede vsebine v državi članici, v kateri se nato zahtevata priznanje in izvršitev. Neto učinek Uredbe je torej, da je sodišču države članice, ki ne obravnava tožbe, odvzeta možnost, da bi izdalo nove ali povezane odločbe.

3.6 Premoženska razmerja med zakoncema

Če ni nasprotnega namena, se poročna pogodba med strankama razlaga v skladu s pravom stalnega prebivališča zakoncev. Če take pogodbe ni, se pravo, ki se uporablja, prav tako določi na podlagi stalnega prebivališča zakoncev. Če imata zakonca skupno stalno prebivališče, je to stalno prebivališče zakoncev. Če nimata skupnega stalnega prebivališča, bo stalno prebivališče zakoncev verjetno določeno v skladu s pravom, ki se uporablja in s katerim so stranki in zakonska zveza najtesneje povezane.

3.7 Oporoke in dedovanje

Na splošno se za dedovanje nepremičnin uporablja pravo kraja, v katerem je nepremičnina, medtem ko se za razdelitev in dedovanje premičnin uporablja pravo države, v kateri je imel pokojnik ob smrti stalno prebivališče.

Oporočna sposobnost oporočitelja se presoja po pravu njegovega stalnega prebivališča, čeprav obstaja mnenje, da bi se moral v primeru nepremičnine uporabljati *lex situs*.

Mnenja so različna tudi glede vprašanja, ali bi se morala oporočna sposobnost presoјati po pravu stalnega prebivališča ob sestavi oporoke ali ob smrti, če se oporočiteljevo stalno prebivališče med datumom sestave oporoke in datumom smrti spremeni.

V skladu z zakonom o dedovanju iz leta 1965 je oporoka formalno veljavna, če je njena oblika v skladu s pravom kraja, v katerem je oporočitelj sestavil oporočno razpolaganje; ali pravom državljanstva, stalnega ali običajnega prebivališča oporočitelja bodisi ob sestavi razpolaganja bodisi ob njegovi smrti, ali kar zadeva nepremičnine, pravom kraja, v katerem so nepremičnine.

3.8 Stvarne pravice

Irsko pravo razlikuje med premičninami in nepremičninami, za določitev, ali se zadevni interes nanaša na premičnino ali nepremičnino, pa se uporablja pravo države, v kateri je premoženje.

Na splošno se v zvezi z nepremičninami uporablja pravo kraja, v katerem je nepremičnina.

3.9 Insolventnost

Uredba (ES) št. 1346/2000 o postopkih v primeru insolventnosti (v nadaljnjem besedilu: uredba o insolventnosti) določa pravila o pristojnosti za postopke v primeru insolventnosti v EU[1]. Člen 3 uredbe o insolventnosti določa, da so za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti pristojna sodišča države članice, v kateri je središče dolžnikovih glavnih interesov. V postopkih v primeru insolventnosti, uvedenih na Irskem, torej odločajo irska sodišča v skladu z irskim pravom, ki ureja vložitev, preverjanje in sprejetje zahtevkov v postopkih v primeru insolventnosti. Glavno zadevno zakonodajo sestavljajo zakon o gospodarskih družbah iz leta 2014, zakoni o osebni insolventnosti iz let 2012–2015 in zakon o stečaju iz leta 1988.

Sorodne povezave

 <http://www.irishstatutebook.ie/1995/en/act/pub/0026/sec0027.html>

[1] Z učinkom od 26. junija 2017 nadomeščena z Uredbo (EU) 2015/848 o postopkih v primeru insolventnosti.

Zadnja posodobitev: 11/04/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Kadar ima pravno razmerje med posamezniki elemente, ki ga povezujejo z več kot eno državo (mednarodni element), in nastane spor, grška sodišča ne uporabijo nujno grškega prava, ampak na podlagi mednarodnega zasebnega prava ugotovijo, katero pravo je treba uporabiti (pravo, ki se uporablja). Mednarodno zasebno pravo je mehanizem, ki deluje na podlagi pravil o naveznih okoliščinah, da se določi pravo, ki se uporablja (na primer pravne določbe ene države), ki je lahko pravo zadevnega sodišča ali pravo druge države. Na podlagi pravil o naveznih okoliščinah se uporabi ena ali več naveznih okoliščin, da se določi pravo, ki se uporablja. Navezna okoliščina je dejavnik spora z mednarodnim elementom, s katerim se sproži določeno pravilo mednarodnega zasebnega prava, da se v zadevnem primeru določi pravo, ki se uporablja, na primer pravo Grčije ali pravo tuje države (kolizija zakonov).

1 Veljavni pravni viri

Grško pravo je temeljni vir za določanje prava, ki se uporablja. Koncept prava zajema tudi dvostranske in večstranske mednarodne konvencije, ki jih je Grčija ratificirala in ki se po ratifikaciji uporabljajo enako kot grško nacionalno pravo. Zajema pa tudi pravo Evropske unije, zlasti uredbe. Glede na stalno naraščanje zasebnih poslov, sklenjenih na mednarodni ravni, z vidika njihovega števila in vrste imajo grška sodna praksa in odločbe Sodišča Evropske unije, čeprav niso uradni vir prava, ključno vlogo pri zapolnjevanju vrzeli v mednarodnem zasebnem pravu, ki se uporablja za določitev prava, ki se uporablja.

1.1 Nacionalni predpisi

Ključne določbe vsebujejo členi 4–33 civilnega zakonika ter druga zakonodaja, na primer členi 90–96 zakona št. 5325/1932 o menicah in zadolžnicah in členi 70–76 zakona št. 5960/1933 o čekih.

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Navajamo seznam nekaterih večstranskih mednarodnih konvencij:

Ženevska konvencija z dne 19. maja 1956 o pogodbi za mednarodni cestni prevoz blaga, ki jo je Grčija ratificirala z zakonom št. 559/1977.

Haaška konvencija z dne 5. oktobra 1961 o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj, ki jo je Grčija ratificirala z zakonom št. 1325/1983.

Haaška konvencija z dne 15. novembra 1965 o vročitvi sodnih in zunajsodnih listin v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini, ki jo je Grčija ratificirala z zakonom št. 1334/1983.

Haaška konvencija z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok, ki jo je Grčija ratificirala z zakonom št. 4020/2011.

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Navajamo seznam nekaterih dvostranskih mednarodnih konvencij:

Konvencija z dne 17. maja 1993 o pravni pomoči v civilnih in kazenskih zadevah med Helensko republiko in Republiko Albanijo, ki jo je Grčija ratificirala z zakonom št. 2311/1995.

Konvencija – mednarodna pogodba z dne 3. avgusta 1951 o prijateljstvu, trgovanju in pomorskem prometu med Grčijo in ZDA, ki jo je Grčija ratificirala z zakonom št. 2893/1954.

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

Kadar se na podlagi pravil o naveznih okoliščinah v grškem mednarodnem zasebnem pravu uporablja pravo druge države, grški sodnik to upošteva na lastno pobudo, tj. pravnima strankama tega ni treba navajati, in mora ugotoviti, katere določbe tujega prava se uporabljajo (člen 337 zakonika o civilnem postopku).

2.2 Zavračanje

Kadar iz pravil grškega mednarodnega zasebnega prava izhaja, da se uporablja pravo druge države, se uporabljajo določbe materialnega prava te države, tj. sklicuje se le na navedene določbe in ne na določbe mednarodnega zasebnega prava navedene države (člen 32 civilnega zakonika), iz katerih pa morda izhaja, da se uporabi grško pravo ali pravo katere tretje države.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

Pogosto se navezna okoliščina pravnega razmerja v času trajanja takega razmerja spremeni, na primer sedež gospodarske družbe se prenese iz ene države v drugo in v tem primeru se spremeni tudi pravo, ki se uporablja. Obstajajo pravila, ki izrecno določajo, katero pravo se na koncu uporabi; v nasprotnem primeru sodišče uporabi pravo, ki se je uporabljalo na začetku, pred spremembo navezne okoliščine, ali pozneje ali kombinacijo obeh, in sicer glede na dejanske okoliščine primera.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Če iz grškega mednarodnega zasebnega prava (pravil o naveznih okoliščinah) izhaja, da se uporablja tuje pravo, vendar uporaba takega prava v času obravnave zadevnega primera nasprotuje temeljnim moralnim ali pravnim načelom grškega javnega reda (člen 33 civilnega zakonika), grško sodišče ne bo uporabilo zadevne določbe tujega prava, ampak bo uporabilo druge tuje določbe (negativna funkcija). Če pa zaradi take prepovedi uporabe tujega prava v njem nastane pravna praznina, se jo premosti z uporabo grškega prava (pozitivna funkcija).

Ena možnost zaščite interesov grškega pravnega sistema je sprejem predpisov, ki se neposredno uporabljajo. Takih predpisov urejajo posebno pomembna vprašanja notranjih pravnih razmerij države in jih grška sodišča tudi neposredno uporabljajo v zadevah z mednarodnim elementom, ki niso rešene z uporabo grškega mednarodnega zasebnega prava.

2.5 Dokazovanje tujega prava

Grški sodnik lahko uporabi katera koli sredstva, ki jih šteje za primerna, da ugotovi, katero tuje pravo se uporablja. Tako znanje lahko temelji na pravnih informacijah, ki jih sam pozna, ali pa sodnik odgovor poišče v (večstranskih in dvostranskih) mednarodnih konvencijah (na podlagi katerih so se države članice zavezale k vzajemnemu zagotavljanju informacij) ali pri domačih ali tujih znanstvenih organizacijah. Kadar je določanje tujega prava, ki se uporablja, zahtevno ali se izkaže za nemogoče, lahko grški sodnik stranki v sporu celo prosi za pomoč, pri tem pa ni vezan na dokaze, ki jih predložita (člen 337 zakonika o civilnem postopku).

Grški sodnik izjemoma uporabi grško pravo namesto tujega prava, če se kljub vsem možnim prizadevanjem, da bi našel določbe tujega prava, to izkaže za nemogoče.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Grški sodnik bo v večini pogodb in pravnih aktov, sklenjenih na dan 17. decembra 2009 ali po njem, pravo, ki se uporablja, določil na podlagi Uredbe (ES) št. 593/2008, znane tudi kot Rim I. Praviloma se uporabi pravo, ki ga izbereta stranki.

Za pogodbe in pravne akte, sklenjene med 1. aprilom 1991 in 16. decembrom 2009, pa se pravo, ki se uporablja, določi na podlagi Rimske konvencije Skupnosti z dne 19. junija 1980, v kateri je določeno enako splošno pravilo, kot je navedeno zgoraj.

Za vse kategorije pogodbenih obligacijskih razmerij in pravne akte, ki so izrecno izvzeti s področja uporabe navedene uredbe in konvencije, ter tiste, ki so sklenjeni pred 1. aprilom 1991, se pravo, ki se uporablja, določi na podlagi člena 25 civilnega zakonika, v katerem je določeno enako splošno pravilo kot v uredbi.

3.2 Nepogodbene obveznosti

Grški sodnik bo določil pravo, ki se uporablja za obveznosti, ki na dan 11. januarja 2009 ali po njem izhajajo iz škodnih dejanj, in obveznosti, ki izhajajo iz neupravičene obogatitve, posloводства brez naročila (*negotiorum gestio*) in predpogodbene odgovornosti (*culpa in contrahendo*), na podlagi Uredbe (ES) št. 864/2007, znane tudi kot Rim II. Praviloma velja, da se uporabi pravo države, v kateri je bilo dejanje storjeno.

Za škodna dejanja, ki ne spadajo na področje uporabe navedene uredbe, in škodna dejanja, storjena pred 11. januarjem 2009, se pravo, ki se uporablja, določi na podlagi člena 26 civilnega zakonika, v katerem je določeno enako splošno pravilo kot v uredbi.

Iz grške sodne prakse izhaja, da se za odgovornost, ki izhaja iz neupravičene obogatitve pred 11. januarjem 2009, uporablja pravo države, ki je glede na skupne posebne okoliščine najprimernejše.

3.3 Osebn status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

– Fizične osebe

Ime, stalno prebivališče

Ime in stalno prebivališče se uporabljata za posamično ugotavljanje istovetnosti fizične osebe, zato se pravo, ki se za to uporablja, vsakokrat določi glede na točno določeno pravno razmerje, ki ga je treba urediti. Ime in stalno prebivališče zakoncev torej ureja zakon, ki ureja njuna osebna razmerja v skladu s členom 14 civilnega zakonika; vprašanja glede mladoletnih otrok pa ureja zakon o razmerjih med starši in otroki v skladu s členi 18–21 civilnega zakonika.

Sposobnost

Za vprašanja v zvezi s tem, da se kateri koli osebi, Grku ali tujcu, prizna sposobnost postati subjekt pravic in obveznosti, izvrševati pravna dejanja ter biti stranka in osebno sodelovati v sodnem postopku, se uporablja pravo države, katere državljan je taka oseba (člena 5 in 7 civilnega zakonika; člen 62(a) in člen 63(1) zakonika o civilnem postopku). Kadar tujec po pravu države, katere državljan je, nima sposobnosti izvrševati pravnih dejanj ali osebno sodelovati v sodnem postopku, vendar pravo Grčije določa, da ima tako sposobnost (razen za pravna dejanja, ki spadajo na področje družinskega prava, dednega prava in stvarnega prava v zvezi s premoženjem zunaj Grčije), se uporablja pravo Grčije (člen 9 civilnega zakonika in člen 66 zakonika o civilnem postopku).

– Pravne osebe

V skladu s členom 10 civilnega zakonika se za vprašanja, ki se nanašajo na pravno in poslovno sposobnost pravnih oseb, uporablja pravo kraja, kjer ima pravna oseba sedež. V skladu z grško sodno prakso izraz „sedež“ pomeni dejanski sedež in ne statutarne sedeža.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

Vprašanja glede razmerij med starši in otroki se nanašajo na družinske vezi med starši in otroki ter na pravice in obveznosti, ki iz njih izhajajo.

Pri odločanju o tem, ali se šteje, da je bil otrok rojen v zakonski zvezi ali zunaj nje (člen 17 civilnega zakonika), je pravo, ki se uporablja:

pravo države, ki je urejalo osebno razmerje med otrokovo materjo in njenim zakoncem ob rojstvu otroka, kot je določeno v členu 14 civilnega zakonika;

če je prišlo do razveze zakonske zveze pred rojstvom otroka, pravo države, ki je urejalo osebno razmerje med otrokovo materjo in njenim zakoncem ob razvezi zakonske zveze, kot je določeno v členu 14 civilnega zakonika.

Pravo, ki se uporablja za razmerje med starši in otroki glede otrok, rojenih v zakonski zvezi, tudi če je bila ta razvezana:

v primeru prava države, ki je članica Haaške konvencije z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok, ki jo je Grčija ratificirala z zakonom št. 4020/2011, bo grški sodnik glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok pravo, ki se uporablja, določil v skladu z navedeno konvencijo.

Pravo, ki se uporablja za državo, ki ni podpisnica navedene konvencije, ali glede vprašanj, ki jih navedena konvencija ne ureja, v skladu s členom 18 civilnega zakonika:

če so državljani iste države – pravo navedene države;

če so po rojstvu pridobili novo skupno državljanstvo – pravo države njihovega zadnjega skupnega državljanstva;

če so pred rojstvom državljani različnih držav in se po rojstvu njihovo državljanstvo ne spremeni ali če so pred rojstvom državljani iste države in se po rojstvu spremeni državljanstvo staršev ali otroka – pravo države, v kateri so imeli zadnje skupno običajno prebivališče ob rojstvu;

če nimajo skupnega običajnega prebivališča – pravo države, katere državljan je otrok.

Pravo, ki se uporablja za razmerja med materjo, očetom in otrokom, rojenim zunaj zakonske zveze (člena 19 in 20 civilnega zakonika):

če so državljani iste države – pravo navedene države;

če so po rojstvu pridobili novo skupno državljanstvo – pravo države njihovega zadnjega skupnega državljanstva;

če so pred rojstvom državljani različnih držav in se po rojstvu njihovo državljanstvo ne spremeni ali če so pred rojstvom državljani iste države in se po rojstvu spremeni državljanstvo staršev ali otroka – pravo države, v kateri so imeli zadnje skupno običajno prebivališče ob rojstvu;

če nimajo skupnega običajnega prebivališča – pravo države, katere državljan je oče ali mati.

Pravo, ki se uporablja za preživninske obveznosti staršev do otroka:

na dan 18. junij 2011 ali po njem bo grški sodnik določil pravo, ki se uporablja, na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009, kot to določa Haaški protokol z dne 23. novembra 2007. Praviloma se uporabi pravo države, v kateri ima zavezana stranka svoje običajno prebivališče.

3.4.2 Posvojitve

Pravo, ki se uporablja za pogoje posvojitve in prenehanja posvojitve z mednarodnim elementom, je pravo države, katere državljanstvo ima vsaka posamezna oseba, vključena v posvojitve (člen 23 civilnega zakonika). Pravo, ki se uporablja za obliko posvojitve, je pravo, ki ga določa člen 11 civilnega zakonika, tj. pravo, ki ureja njeno vsebino, ali pravo kraja, kjer je bila sklenjena, ali pravo države, katere državljani so vse stranke. Če so osebe, vključene v posvojitve, državljani različnih držav, morajo biti izpolnjeni pogoji po pravu vseh zadevnih držav in za veljavnost posvojitve ne sme biti zadržkov po pravu nobene od navedenih držav.

Pravo, ki se uporablja za razmerja med posvojiteljema in posvojencem:

če so po posvojitvi državljani iste države – pravo navedene države;

če ob posvojitvi dobijo novo skupno državljanstvo – pravo države njihovega zadnjega skupnega državljanstva;

če so pred posvojitvijo državljani različnih držav in se po posvojitvi njihovo državljanstvo ne spremeni ali če so pred posvojitvijo državljani iste države in se ob zaključku posvojitve spremeni državljanstvo ene od oseb, udeleženih pri posvojitvi – pravo države, v kateri so imeli zadnje skupno običajno prebivališče ob posvojitvi;

če nimajo skupnega običajnega prebivališča – pravo države, katere državljan je posvojitelj, ali, če sta posvojitelja zakonca, pravo, ki ureja njuno osebno razmerje.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

Materialni pogoji

Pravo, ki se uporablja za pogoje, ki jih je treba izpolniti, in zadržke za sklenitev zakonske zveze pri osebah, ki želita skleniti zakonsko zvezo, je pravo države, katere državljan sta, če sta osebi državljana iste države, ali, če sta osebi državljana različnih držav, pravo katere koli od obeh držav (člen 13(1)(a) civilnega zakonika).

Procesni pogoji

Za formalno veljavnost zakonske zveze se uporablja pravo države, katere državljan sta osebi, ki želita skleniti zakonsko zvezo, če sta osebi državljana iste države; če pa sta osebi državljana različnih držav, pravo katere koli od obeh držav, katere državljan sta, ali pravo države, kjer se zakonska zveza sklene (člen 13(1)(b) civilnega zakonika). Po grškem pravnem sistemu se za sklenitev zakonske zveze zahteva, da so izpolnjene nekatere formalnosti; zveze oseb, ki živita skupaj, vendar zakonske zveze nista uradno sklenili, so v Grčiji priznane kot veljavne, če so priznane kot veljavne po tujem pravu in osebi, ki živita skupaj v taki zvezi, nista Grka.

Osebna razmerja med zakoncema

Osebna razmerja med zakoncema so tista, ki temeljijo na njuni zakonski zvezi in nimajo zveze s premoženjem, kot na primer zveza oseb, ki živita skupaj, ter pravice in obveznosti, vključno s preživljanjem.

Pravo, ki se uporablja za osebna razmerja med zakoncema (člen 14 civilnega zakonika), vendar ne za preživljanje:

če sta zakonca po sklenitvi zakonske zveze državljana iste države – pravo navedene države;

če sta zakonca v času trajanja zakonske zveze pridobila novo skupno državljanstvo – pravo države njunega zadnjega skupnega državljanstva;

če sta bila zakonca v času trajanja zakonske zveze državljana iste države, pozneje pa je eden postal državljan druge države – pravo države njunega zadnjega skupnega državljanstva, če je drugi zakonec še vedno državljan navedene države;

če sta bila zakonca pred sklenitvijo zakonske zveze državljana različnih držav in se po sklenitvi zakonske zveze njuno državljanstvo ne spremeni ali če sta bila pred sklenitvijo zakonske zveze državljana iste države in se s sklenitvijo zakonske zveze spremeni državljanstvo enega od njiju – pravo države njunega zadnjega skupnega običajnega prebivališča;

če v času trajanja zakonske zveze nimata skupnega običajnega prebivališča – pravo države, s katero sta zakonca najtesneje povezana.

Preživninske obveznosti

Pravo, ki se uporablja, se določi v skladu s členom 4 Haaške konvencije z dne 2. oktobra 1973, ki jo je Grčija ratificirala z zakonom št. 3137/2003, tj. pravo države, v kateri ima upravičenec svoje običajno prebivališče.

Premoženjska razmerja med zakoncema

Premoženjska razmerja med zakoncema se nanašajo na premoženjske pravice in ustrezne obveznosti, ki nastanejo na podlagi zakonske zveze.

Uporablja se pravo, ki ureja osebna razmerja med zakoncema takoj po sklenitvi zakonske zveze (člen 15 civilnega zakonika).

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

Grški pravni sistem priznava tudi obliko zveze oseb, ki živita skupaj, ki ni zakonska zveza, kot jo določa zakon št. 3719/2008. Na podlagi izrecne določbe iz navedenega zakona se navedeni zakon nanaša na vse civilne partnerske skupnosti, sklenjene v Grčiji ali pred grškimi konzularnimi organi, ne glede na to, ali sta partnerja Grka ali tujca, glede oblike in glede splošnih razmerij med strankama. Če je civilna partnerska skupnost sklenjena v tujini, je pravo, ki se uporablja za obliko take partnerske skupnosti, pravo, določeno v členu 11 civilnega zakonika, tj. pravo, ki ureja njeno vsebino, ali pravo države, v kateri je sklenjena, ali pravo države, katere državljanstvo imata obe stranki; pravo, ki se uporablja za razmerja med strankama, je pravo države, v kateri je bila partnerska skupnost sklenjena.

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Pravo, ki se uporablja za zadeve v zvezi z razvezo zakonske zveze ali katero koli drugo obliko prenehanja življenjske skupnosti, se določi na podlagi Uredbe Sveta (EU) št. 1259/2010 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti, znane kot Rim III. Ključno pravilo je, da lahko zakonca izbereta pravo, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti, če gre za eno od naslednjih: (a) pravo države, v kateri imata zakonca ob sklenitvi dogovora običajno prebivališče, ali (b) pravo države, v kateri sta zakonca nazadnje imela običajno prebivališče, če eden od njiju ob sklenitvi dogovora tam še vedno prebiva, ali (c) pravo države, katere državljan je eden ali drugi zakonec ob sklenitvi dogovora, ali (d) pravo sodišča, pred katerim poteka postopek.

3.5.4 Preživninske obveznosti

V navedeni uredbi je izrecno navedeno, da se ne nanaša na preživninske obveznosti med nekdanjima zakoncema, saj to vprašanje ureja člen 8 Haaške konvencije z dne 2. oktobra 1973, ki jo je Grčija ratificirala z zakonom št. 3137/2003 in ki določa, da se uporablja pravo države, v kateri je bil izveden postopek razveze zakonske zveze ali prenehanja življenjske skupnosti.

3.6 Premoženjska razmerja med zakoncema

Glej zadnji odstavek točke 3.5.1 zgoraj.

3.7 Oporoke in dedovanje

Za vse zadeve v zvezi z dedovanjem, razen za obličnost sestave in preklica oporoke, se pravo, ki se uporablja, določi na podlagi Uredbe (EU) št. 650/2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju.

Če obstaja oporoka, se šteje, da je veljavna, če je sestavljena v obliki, kot je določena v katerem koli od naslednjih pravnih redov (člen 1 Haaške konvencije z dne 5. oktobra 1961 o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj):

po pravu države, v kateri je zapustnik sestavil oporoko;

po pravu države, katere državljan je bil zapustnik ob oporočnem razpolaganju ali ob smrti;

po pravu države, v kateri je imel zapustnik stalno ali običajno prebivališče ob oporočnem razpolaganju ali ob smrti;

če se oporoka nanaša na nepremičnine: po pravu države, kjer se nepremičnina nahaja.

3.8 Stvarne pravice

Pravo, ki se uporablja za stvarna razmerja glede nepremičnin, je določeno v členu 27 civilnega zakonika, tj. uporablja se pravo države, kjer se nepremičnina nahaja.

Pravo, ki se uporablja za krivdna razmerja na podlagi obligacijskega prava v zvezi z nepremičninami, se določi na podlagi Uredbe (ES) št. 593/2008, znane tudi kot Rim I, pri čemer velja splošno pravilo, da se uporablja pravo, ki ga izbereta stranki.

Pravo, ki se uporablja za obličnost zgoraj navedenih transakcij, je pravo države, kjer se nepremičnina nahaja (člen 12 civilnega zakonika).

3.9 Insolventnost

Pravo, ki se uporablja za insolventnost in njene posledice, se določi na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 o postopkih v primeru insolventnosti, tj. pravo države, v kateri se je zadevni postopek začel.

Zadnja posodobitev: 26/03/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Katero pravo se uporabi? - Španija

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Večino kolizijskih pravil vsebuje uvodno poglavje civilnega zakonika (členi 9–12). Poleg tega tudi nekateri posebni zakoni vsebujejo pravne določbe, ki se uporabljajo, na primer zakon o meddržavnih posvojitvah.

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

V Španiji glede prava, ki se uporablja, trenutno veljajo naslednje uredbe EU:

- Uredba (ES) št. 1346/2000 o postopkih v primeru insolventnosti,
 - Uredba (ES) št. 593/2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I),
 - Uredba (ES) št. 864/2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II),
 - Uredba (EU) št. 1259/2010 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti (Rim III),
 - Uredba (EU) št. 650/2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju.
- Španija je tudi pogodbenica več konvencij o koliziji zakonov. Glavne večstranske konvencije v tem smislu so:
- Konvencija o pravu, ki se uporablja za priimke in imena, München, 5. september 1980,
 - Konvencija o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok, Haag, 19. oktober 1996,
 - Protokol o pravu, ki se uporablja za prežिवninske obveznosti, Haag, 23. november 2007,
 - Konvencija o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj, Haag, 5. oktober 1961,
 - Konvencija o zakonu, ki velja za prometne nesreče, Haag, 4. maj 1971,
 - Protokol o veljavnem pravu v zvezi z odgovornostjo za izdelke z napako, Haag, 2. oktober 1973.

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Glede prava, ki se uporablja, trenutno velja Konvencija med Kraljevino Španijo in Vzhodno republiko Urugvaj o koliziji zakonov v zadevah glede preživljanja otrok in o priznavanju in izvrševanju sodnih odločb in sodnih poravnav glede preživljanja, Montevideo, 4. november 1987.

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

V členu 12.6 civilnega zakonika je določeno, da morajo „sodišča in organi po uradni dolžnosti uporabiti kolizijska pravila v španskem pravu“.

2.2 Zavračanje

V členu 12.2 civilnega zakonika je določeno, da se pri napotitvi na tuje pravo šteje, da gre za napotitev na tuje materialno pravo, ne glede na to, da njegova kolizijska pravila napotujejo na drugo pravo, ki ni špansko pravo. To pomeni, da je sprejemljivo le zavračanje prve stopnje.

Zavračanje druge stopnje ni dovoljeno, razen v primeru menic, čekov in zadolžnic glede sposobnosti prevzemanja takih obveznosti.

Kadar se uporablja uredba EU ali mednarodna konvencija, se uporabljajo posebna pravila teh instrumentov, povezana z zavračanjem.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

V španskem pravu ni splošnega pravila glede spremembe navezne okoliščine, to je okoliščine, ki jo kolizijska pravila uporabljajo kot dejavnik povezovanja. V členu 9.1 civilnega zakonika je glede polnoletnosti določeno, da sprememba navezne okoliščine ne vpliva na že doseženo polnoletnost. Merilo, ki se uporablja, je, da je treba upoštevati pravo, ki se je uporabljalo, ko je pravna situacija nastala, tudi če se navezna okoliščina pozneje spremeni.

Kadar se uporablja uredba EU ali mednarodna konvencija, se uporabljajo posebna pravila teh instrumentov, povezana s spremembo navezne okoliščine.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

V členu 12.3 civilnega zakonika je določeno, da se tuje pravo ne more uporabljati v nobenem primeru, če nasprotuje javnemu redu. Uporaba tujega prava je torej izključena, če je njena posledica jasna kršitev osnovnih načel španskega prava. Ustavnopravno priznana načela se štejejo kot bistvena.

2.5 Dokazovanje tujega prava

Stranke morajo dokazati vsebino in veljavnost tujega prava, sodišče pa lahko to preveri na kakršen koli način, ki je po njegovem mnenju potreben za uporabo tega prava. Sistem je mešan, saj združuje načelo vložitve vlog in preverjanja, ki se izvede le na podlagi vloge stranke, in možnost, da sodišče sodeluje pri preverjanju. V izjemnih primerih, ko vsebine tujega prava ni mogoče dokazati, se uporablja špansko pravo.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Vprašanje določitve prava, ki se uporablja za pogodbene obveznosti, je v splošnem urejeno z Uredbo (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (Uredba Rim I). Zadeve, v katerih se Uredba Rim I ne uporablja, se rešijo v skladu z določbami člena 10.5 civilnega zakonika, ki temelji na priznavanju svobode izbire, če je pravo, ki se uporablja, izrecno izbrano in ima neko zvezo z navedeno zadevo. V nasprotnem primeru se uporablja nacionalno pravo, ki je strankama skupno; če to ni mogoče, se uporablja pravo njunega skupnega običajnega prebivališča in kot zadnja možnost pravo kraja, kjer je bila pogodba sklenjena.

3.2 Nepogodbene obveznosti

To vprašanje ureja Uredba (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 (Rim II). V zadevah, povezanih s prometnimi nesrečami in odgovornostjo proizvajalca, se uporabljajo kolizijska pravila iz Haaških konvencij iz leta 1971 oziroma 1973.

Zadeve, ki ne spadajo v nobeno od zgornjih določb, ureja člen 10.9 civilnega zakonika, v skladu s katerim zadeve glede nepogodbenih obveznosti ureja pravo kraja, kjer se je zgodil dogodek, ki jih je povzročil. Poslovodstvo brez naročila (*negotiorum gestio*) ureja pravo kraja, kjer poslovođa opravi glavno dejavnost, neupravičeno obogatitev pa ureja pravo, na podlagi katerega se je zgodil prenos vrednosti na pridobitelja.

3.3 Osebn status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

V členu 9 civilnega zakonika je določeno, da se pravo, ki se uporablja v teh zadevah, določi glede na državljanstvo fizičnih oseb. Obstajajo tudi določbe o primerih dvojnega državljanstva in nedoločenega državljanstva. Dvojno državljanstvo se določi glede na to, ali gre za dvojno državljanstvo v skladu s španskim pravom ali dvojno državljanstvo, ki ga špansko pravo ne ureja. Sklenjene so mednarodne pogodbe o dvojnem državljanstvu s Čilom, Perujem,

Paragvajem, Nikaragvo, Gvatemalo, Bolivijo, Ekvadorjem, Kostariko, Hondurasom, Dominikansko republiko, Argentino in Kolumbijo. V takih zadevah se uporabljajo določbe mednarodnih pogodb; če te ne vsebujejo zadevnih določb, ima prednost državljanstvo zadnjega običajnega prebivališča, in če to ni mogoče, zadnje pridobljeno državljanstvo. Če špansko pravo ne določa dvojnega državljanstva in je eno od državljanstev špansko, ima to prednost, vendar pa je treba uporabiti načelo nediskriminacije na podlagi državljanstva, če gre v obeh primerih za državljanstvo držav EU. Za osebe z nedoločnim državljanstvom se kot osebno pravo uporablja pravo kraja običajnega prebivališča. V primeru oseb brez državljanstva se uporabi člen 12 Newyorške konvencije z dne 28. septembra 1954, v skladu s katero je pravo, ki se uporablja, pravo države, v kateri ima oseba brez državljanstva stalno prebivališče, ali, če to ni mogoče, pravo države, v kateri taka oseba prebiva.

Pravo, ki se uporablja za imena fizične osebe, ureja Münchenska konvencija iz leta 1980. Imena in priimki fizične osebe se določijo glede na pravo države, katere državljan je zadevna oseba.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

V členu 9.4 civilnega zakonika je določeno, da se za določitev razmerij med biološkimi starši in otroki uporablja pravo običajnega prebivališča otroka ob vzpostavitvi razmerja. Če otrok nima običajnega prebivališča ali če to pravo ne dovoljuje vzpostavitve razmerja med staršem in otrokom, je pravo, ki se uporablja, nacionalno pravo otroka v tistem trenutku. Če to pravo ne dovoljuje vzpostavitve razmerja med staršem in otrokom ali če otrok nima državljanstva, se uporablja špansko materialno pravo.

Pravo, ki se uporablja za posvojitve, ureja poseben predpis, tj. zakon št. 54/2007 o meddržavnih posvojitvah. V členu 18 tega zakona je določeno, da sklenitev posvojitve pri pristojnem španskem organu ureja špansko materialno pravo, če ima posvojenec ob posvojitvi stalno prebivališče v Španiji ali je oziroma bo prispel v Španijo, da bi začel prebivati v Španiji.

Pravo, ki se uporablja za vsebino razmerja med staršem in otrokom, bodisi biološkega bodisi vzpostavljenega s posvojitvijo, in izvrševanje starševske odgovornosti, se določi v skladu s Haaško konvencijo z dne 19. oktobra 1996. V členu 17 konvencije je določeno, da izvrševanje starševske odgovornosti ureja pravo države otrokovega običajnega prebivališča.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

Obstajajo pravila za sklenitev in posledice zakonske zveze. Glede obličnosti sklenitve je v civilnem zakoniku določeno, da lahko v Španiji ali zunaj nje zakonsko zvezo sklene: 1) sodnik, župan ali uradnik, ki ga določa zakonik; 2) v verski obliki, ki je pravno določena. Določeno je tudi, da lahko Španci zakonsko zvezo sklenejo zunaj Španije na podlagi obličnosti, kot jo določa pravo kraja, kjer se zakonska zveza sklene. Če sta obe stranki tujca, lahko v Španiji skleneta zakonsko zvezo v skladu z enakimi določbami, kot veljajo za Špance, ali v skladu z določbami osebnega prava katere koli od obeh strank. Za sposobnost sklenitve zakonske zveze in privolitve se uporablja nacionalno pravo vsakega od zakoncev (člen 9.1 civilnega zakonika).

V členu 9.2 civilnega zakonika je določeno, da posledice sklenitve zakonske zveze ureja skupno nacionalno pravo zakoncev ob sklenitvi zakonske zveze. Če zakonca nimata skupnega nacionalnega prava, posledice sklenitve zakonske zveze ureja osebno pravo ali pravo običajnega prebivališča katerega koli od zakoncev, ki sta ga skupaj izbrala s sklenitvijo verodostojnega akta pred sklenitvijo zakonske zveze. Če takega prava nista izbrala, se uporablja pravo skupnega običajnega prebivališča takoj po sklenitvi zakonske zveze, in če to ni mogoče, pravo kraja, kjer je bila zakonska zveza sklenjena.

Prenehanje življenjske skupnosti in razveza zakonske zveze ureja Uredba (EU) št. 1259/2010 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti (Rim III). V členu 107.1 civilnega zakonika je določeno, da razveljavitev zakonske zveze ureja pravo, ki se uporablja za sklenitev zakonske zveze.

V španskem mednarodnem zasebnem pravu ni določb o neporočenih parih (kar pomeni, da se zanje načeloma uporabi analogija).

Preživninske obveznosti ureja Haaški protokol iz leta 2007 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti.

3.6 Premoženska razmerja med zakoncema

Pravilo o posledicah sklenitve zakonske zveze (člen 9.2 civilnega zakonika) zajema osebne posledice in posledice, ki se nanašajo na premoženje. Uporablja se torej skupno osebno pravo zakoncev ob sklenitvi zakonske zveze; če to ni mogoče, se uporablja osebno pravo ali pravo običajnega prebivališča katere koli od obeh strank, ki sta ga skupaj izbrali s sklenitvijo verodostojnega akta pred sklenitvijo zakonske zveze; če takega prava nista izbrali, je pravo, ki se uporablja, pravo skupnega običajnega prebivališča takoj po sklenitvi zakonske zveze, in če to ni mogoče, pravo kraja, kjer je bila zakonska zveza sklenjena. Pogodbe ali sporazumi, ki določajo, spreminjajo ali nadomeščajo premoženska razmerja med zakoncema, veljajo, če so skladni s pravom, ki ureja posledice sklenitve zakonske zveze, ali pravom državljanstva ali pravom običajnega prebivališča katere koli od obeh strank ob sklenitvi pogodbe (člen 9.3 civilnega zakonika).

3.7 Oporoke in dedovanje

V Španiji se uporabljajo določbe Uredbe (EU) št. 650/2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju. Na podlagi te uredbe se uporablja pravo običajnega prebivališča zapustnika ob smrti, razen če je zapustnik kot pravo, ki se uporablja, izbral pravo svojega državljanstva.

Obličnost oporoke ureja Haaška konvencija iz leta 1961.

3.8 Stvarne pravice

V skladu s členom 101.1 civilnega zakonika lastninsko, stvarne in druge pravice na nepremičninah ter njihovo javno objavo ureja pravo kraja, kjer se nepremičnine nahajajo, kar velja tudi za premično premoženje. Za namene vzpostavitve ali podelitve pravic do blaga v tranzitu se šteje, da se tako blago nahaja v kraju, iz katerega je bilo poslano, razen če sta se pošiljatelj in prejemnik izrecno ali molče dogovorila, da se šteje, da se blago nahaja v namembnem kraju. Za ladje, zrakoplove in sredstva železniškega prometa ter vse pravice na njih se uporablja pravo države zastave ali države registracije. Za motorna vozila in druga cestna prevozna sredstva se uporablja pravo kraja, kjer se nahajajo. Izdajo vrednostnih papirjev ureja pravo kraja, kjer so izdani.

3.9 Insolventnost

Zadeve, ki ne spadajo na področje [Uredbe Sveta \(ES\) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti](#), ureja [zakon o stečajju št. 22/2003 z dne 9. julija 2003](#). V členu 200 navedenega zakona je določeno splošno pravilo, da postopke v primeru insolventnosti v Španiji in njihove posledice ter postopke za obravnavo in zaključek teh postopkov ureja špansko pravo. V zakonu o stečajju so tudi določbe mednarodnega zasebnega prava, ki določajo pravo, ki se uporablja za različna pravna razmerja v postopkih.

Zadnja posodobitev: 09/04/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Katero pravo se uporabi? - Hrvaška

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

V Republiki Hrvaški je mednarodno zasebno in procesno pravo urejeno v glavnem v zakonu o ureditvi kolizije zakonov s predpisi drugih držav v določenih razmerjih (*Zakon o rešavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*, v nadaljnjem besedilu: ZRS), *Narodne Novine* (NN; Uradni list Republike Hrvaške) št. 53/91.

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Haaška konvencija iz leta 1954 o civilnem postopku

Haaška konvencija iz leta 1961 o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj

Haaška konvencija iz leta 1971 o zakonu, ki velja za prometne nesreče

Haaška konvencija iz leta 1973 o veljavnem pravu v zvezi z odgovornostjo za izdelke z napako

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Na podlagi obvestila o nasledstvu je Republika Hrvaška postala pogodbenica mnogih dvostranskih mednarodnih pogodb, kot so pogodbe o pravni pomoči, konzularne konvencije ter pogodbe o trgovanju in plovbi. Z nekaterimi državami so bile sklenjene mednarodne pogodbe o pravni pomoči, ki vsebujejo tudi določbe o ureditvi kolizije zakonov:

Sporazum o vzajemnem pravnem prometu z Avstrijo iz leta 1954, Dunaj, 16. december 1954,

Sporazum o vzajemni pravni pomoči z Bolgarijo iz leta 1956, Sofija, 23. marec 1956,

Sporazum s Češko republiko o ureditvi pravnih razmerij v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah, Beograd, 20. januar 1964,

Sporazum o vzajemnih pravnih razmerjih z Grčijo iz leta 1959, Atene, 18. junij 1959,

Sporazum o vzajemnem pravnem prometu z Madžarsko iz leta 1968.

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

V pravnih situacijah z mednarodnim elementom sodišča uporabljajo mednarodno zasebno pravo z uporabo treh metod: kolizijskih pravil, pravil neposredne uporabe in posebnih materialnih pravil.

2.2 Zavračanje

V mednarodnem zasebnem pravu je v členu 6 ZRS določeno, da če je na podlagi določb tega zakona treba uporabiti pravo tuje države, se upoštevajo njegova pravila, ki določajo, katero pravo je treba uporabiti.

Če pravila tuje države, ki določajo, katero pravo je treba uporabiti, zavračajo na pravo Republike Hrvaške, se uporabi pravo Republike Hrvaške, pri čemer se ne upoštevajo pravila o določanju prava, ki ga je treba uporabiti.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

Na splošno ZRS tega vprašanja ne ureja, vsebuje pa nekatere posebne določbe, ki urejajo take primere (v členu 35(1) je na primer določeno, da se za razvezo zakonske zveze uporablja pravo države, katere državljana sta oba zakonca ob vložitvi tožbe, v členu 45(1) pa je določeno, da se učinki posvojitve presojujejo po pravu države, katere državljana sta posvojitelj in posvojenec ob posvojitvi).

Praviloma je v vsakem posameznem primeru treba presoditi, ali gre za zaključen pravni položaj, trajen pravni položaj ali položaj, ki šele nastaja. Če kolizijsko pravilo ureja trajen položaj, njegov pravni nastanek ureja takrat veljavno pravo, če se predpis pozneje spremeni, pa se učinki takega pravnega položaja presojujejo po novem pravu v času njegove uporabe.

Glede lastninske pravice in drugih stvarnih pravic, ki se presojujejo po pravu države, kjer se stvar nahaja, se uporablja pravilo, da lastninska pravica, pridobljena na podlagi prejšnjega predpisa, še vedno ostane veljavna, četudi ni bila pridobljena po novem predpisu. Če pa lastninska pravica na premečnini v skladu s prejšnjim predpisom ni bila pridobljena zaradi pomanjkanja modusa, do take pridobitve pride, ko premečnina pride na ozemlje države, kjer za pridobitev modus ni potreben.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

a) Javni red

V členu 4 ZRS je določeno, da se pravo tuje države ne uporablja, če bi njegova uporaba nasprotovala normam državne ureditve, določenim v ustavi Republike Hrvaške.

Javni red poleg člena 4 ZRS, ki ga je treba razlagati v smislu varstva temeljnih pravic, svoboščin in človekovih pravic ter pravic državljanov, zajema tudi rešitve iz Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin iz leta 1950.

Javni red domačega prava ne štiti le pred uporabo tujega materialnega prava. Upravičenost sklicevanja na zaščito domačega javnega reda je odvisna tudi od tega, ali je spor, ki ga je treba rešiti, tesno povezan z domačim ozemljem in njegovim pravom, tj. z *lex fori*, taka povezava pa obstaja, če bi imela uporaba tujega prava na domačem ozemlju trajnejše učinke.

b) Pravila neposredne uporabe

Včasih situacije z mednarodnim elementom urejajo posebna pravila *legis fori*, ki jih običajno imenujemo pravila neposredne uporabe. Taka pravila so sprejeta v istem zakonu kot kolizijska pravila, včasih pa jih vsebujejo tudi drugi predpisi.

2.5 Dokazovanje tujega prava

V skladu s členom 13(1) ZRS mora sodišče ali drug pristojni organ po uradni dolžnosti ugotoviti vsebino tujega prava. V členih 13(2) in 13(3) ZRS je določeno, da lahko sodišče ali pristojni organ za informacije o tujem pravu zaprosi Ministrstvo za pravosodje Republike Hrvaške. Tudi stranke postopka lahko predložijo javno listino o vsebini tujega prava.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Vir kolizijskih pravil je zakon o ureditvi kolizije zakonov (ZRS).

V členu 19 ZRS je določeno, da se za pogodbe uporablja pravo, ki sta ga izbrali pogodbeni stranki, če ta zakon ali mednarodna pogodba ne določa drugače.

V členu 20 je določeno, da se, če stranki nista izbrali prava, ki naj se uporabi, in če posebne okoliščine primera ne napotujejo na drugo pravo, uporabi naslednje pravo:

- 1) za pogodbo o prodaji premečnin – pravo kraja, kjer je imel prodajalec ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 2) za pogodbo o delu oziroma gradbeno pogodbo – pravo kraja, kjer je imel delavec oziroma izvajalec ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 3) za pogodbo o zastopanju – pravo kraja, kjer je imel zastopnik ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 4) za posredniško pogodbo – pravo kraja, kjer je imel posrednik ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 5) za komisijsko pogodbo – pravo kraja, kjer je imel komisionar ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 6) za špedicijsko pogodbo – pravo kraja, kjer je imel špediter ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 7) za pogodbo o najemu premečnin – pravo kraja, kjer je imel najemodajalec ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 8) za posojilno pogodbo – pravo kraja, kjer je imel posojilodajalec ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 9) za posodbeno pogodbo – pravo kraja, kjer je imel posodnik ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;

- 10) za shranjevalno pogodbo – pravo kraja, kjer je imel shranjevalec ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 11) za skladiščno pogodbo – pravo kraja, kjer je imel skladiščnik ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 12) za prevozno pogodbo – pravo kraja, kjer je imel prevoznik ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 13) za zavarovalno pogodbo – pravo kraja, kjer je imel zavarovalec ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 14) za pogodbo o avtorskih pravicah – pravo kraja, kjer je imel avtor ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 15) za darilno pogodbo – pravo kraja, kjer je imel darovalec ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež;
- 16) za borzne posle – pravo sedeža borze;
- 17) za pogodbo o neodvisnih bančnih garancijah – pravo kraja, kjer je imel izdajatelj garancije sedež ob sklenitvi pogodbe;
- 18) za pogodbo o prenosu tehnologije (licence itd.) – pravo kraja, kjer je imel prejemnik tehnologije sedež ob sklenitvi pogodbe;
- 19) za premoženjske zahtevke na podlagi pogodbe o delu – pravo države, kjer se delo izvršuje ali se je izvršilo;
- 20) za druge pogodbe – pravo kraja, kjer je imel ponudnik ob sprejemu ponudbe stalno prebivališče ali sedež.

3.2 Nepogodbene obveznosti

ZRS in mednarodne pogodbe (Haaška konvencija iz leta 1971 o zakonu, ki velja za prometne nesreče) vsebujejo določbe o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti.

ZRS vsebuje določbe o neupravičeni obogatitvi, poslovodstvu brez naročila, nepogodbenih obveznostih, ki ne izhajajo iz odgovornosti za škodo, in določbe o nepogodbeni odgovornosti za škodo.

Pravo, ki se uporablja za nepogodbeno odgovornost, je pravo kraja, kjer je bilo dejanje storjeno, ali pravo kraja, kjer je nastopila posledica, odvisno od tega, katero je za oškodovanca ugodnejše. Če je dogodek, iz katerega izhaja odškodninska obveznost, nastal na ladji na odprtem morju ali na letalu, se kot pravo kraja, kjer so nastopila dejstva, ki so povzročila odškodninsko obveznost, šteje pravo države, katere pripadnost ima ladja, oziroma pravo države, kjer je letalo registrirano.

Pravo, ki se uporablja za neupravičeno obogatitev, je pravo, po katerem se presoja pravno razmerje, ki je nastalo ali je bilo pričakovano ali domnevano in na podlagi katerega je prišlo do obogatitve. Pravo, ki se uporablja za poslovodstvo brez naročila (*negotiorum gestio*), je pravo kraja, kjer je bilo opravljeno dejanje poslovdaje. Pravo, ki se uporablja za obveznosti, ki izhajajo iz uporabe stvari brez poslovodstva, in za druge nepogodbene obveznosti, ki ne izvirajo iz odškodninske odgovornosti, je pravo kraja, kjer so nastopila dejstva, ki so povzročila obveznost.

3.3 Osebni status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Za pravno in poslovno sposobnost fizične osebe se uporablja pravo države, katere državljan je navedena oseba.

Fizična oseba, ki nima poslovne sposobnosti po pravu države, katere državljan je, ima poslovno sposobnost, če tako določa pravo kraja, kjer je obveznost nastala.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

Pravo, ki se uporablja za razmerja med starši in otroki, je pravo države, katere državljanji so.

Če so starši in otroci državljanji različnih držav, se uporablja pravo države, v kateri imajo vsi stalno prebivališče.

Če so starši in otroci državljanji različnih držav in nimajo stalnega prebivališča v isti državi, se uporablja pravo Republike Hrvaške, če je otrok ali kateri od staršev državljan Republike Hrvaške.

Pravo, ki se uporablja za priznanje, ugotovitev ali izpodbijanje očetovstva oziroma materinstva, je pravo države, katere državljan je bila oseba, katere očetovstvo oziroma materinstvo se priznava, ugotavlja ali izpodbija, ob rojstvu otroka.

3.4.1 Posvojitev

Pravo, ki se uporablja za pogoje posvojitve in prenehanja posvojitve, je pravo države, katere državljana sta posvojitelj in posvojenec.

Če sta posvojitelj in posvojenec državljana različnih držav, se za pogoje posvojitve in prenehanja posvojitve kumulativno uporablja pravo obeh držav, katerih državljana sta navedeni osebi.

Če zakonca posvajata skupaj, se za pogoje posvojitve in prenehanja posvojitve poleg prava države, katere državljan je posvojenec, uporablja tudi pravo držav, katerih državljana sta zakonca.

Pravo, ki se uporablja za obliko posvojitve, je pravo kraja, kjer se posvojitev sklene.

Pravo, ki se uporablja za učinke posvojitve, je pravo države, katere državljana sta posvojitelj in posvojenec ob sklenitvi posvojitve.

Če sta posvojitelj in posvojenec državljana različnih držav, se uporablja pravo države, v kateri imata stalno prebivališče.

Če sta posvojitelj in posvojenec državljana različnih držav in nimata stalnega prebivališča v isti državi, se uporablja pravo Republike Hrvaške, če je eden od njiju državljan Republike Hrvaške.

Če nobeden od njiju ni državljan Republike Hrvaške, se uporablja pravo države, katere državljan je posvojenec.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

Pravo, ki se uporablja za pogoje sklenitve zakonske zveze, je za vsako osebo pravo države, katere državljan je ob sklenitvi zakonske zveze.

Tudi če so pogoji za sklenitev zakonske zveze izpolnjeni po pravu države, katere državljan je oseba, ki želi skleniti zakonsko zvezo pred pristojnim organom Republike Hrvaške, sklenitev zakonske zveze ni dovoljena, če po pravu Republike Hrvaške obstaja zadržek glede sklenitve zakonske zveze take osebe, ki se nanaša na obstoj predhodne zakonske zveze, sorodstvo ali nerazsodnost.

Pravo, ki se uporablja za obliko zakonske zveze, je pravo kraja, kjer se zakonska zveza sklepa.

Pravo, ki se uporablja za neveljavnost zakonske zveze (neobstoj in ničnost), je katero koli pravo, na podlagi katerega je zakonska zveza sklenjena.

Pravo, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze, je pravo države, katere državljana sta oba zakonca ob vložitvi tožbe. Če sta zakonca državljana različnih držav, se kumulativno uporablja pravo držav, katerih državljana sta.

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

Pravo, ki se uporablja za premoženjska razmerja med osebama, ki živita skupaj, vendar nista sklenili zakonske zveze, je pravo države, katere državljana sta. Če osebi nimata istega državljanstva, se uporablja pravo države, v kateri imata skupno stalno prebivališče.

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Pravo, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze, je pravo države, katere državljana sta oba zakonca ob vložitvi tožbe. Če sta zakonca državljana različnih držav, se kumulativno uporablja pravo držav, katerih državljana sta.

3.5.4 Preživninske obveznosti

Pravo, ki se uporablja za obveznosti preživljanja med krvnimi sorodniki, razen za starše in otroke, ali obveznost preživljanja sorodnikov v svaštvu, je pravo države, katere državljan je sorodnik, od katerega se zahteva preživljanje.

3.6 Premoženjska razmerja med zakoncema

Pravo, ki se uporablja za osebna in premoženjska razmerja med zakoncema, je pravo države, katere državljana sta.

Če sta zakonca državljana različnih držav, se uporablja pravo države, v kateri imata stalno prebivališče. Če zakonca nimata niti državljanstva iste države niti stalnega prebivališča v isti državi, se uporablja pravo države, v kateri sta imela zadnje skupno stalno prebivališče.

Če prava, ki se uporablja, ni mogoče določiti na zgoraj navedene načine, se uporablja pravo Republike Hrvaške. Pravo, ki se uporablja za pogodbeno premoženjska razmerja med zakoncema, je pravo, ki je ob sklenitvi pogodbe veljalo za osebna in premoženjska razmerja.

Če tako določeno pravo določa, da lahko zakonca izbereta pravo, ki se uporablja za pogodbeno premoženjska razmerja med njima, se uporablja pravo, ki ga izbereta.

3.7 Oporoke in dedovanje

Pravo, ki se uporablja za dedovanje, je pravo države, katere državljan je bil zapustnik ob smrti.

Pravo, ki se uporablja za oporočno sposobnost, je pravo države, katere državljanstvo je imel oporočitelj ob sestavi oporoke.

Oporoka je glede oblike veljavna, če je oblika veljavna po enem od naslednjih pravnih redov:

- 1) po pravu kraja, kjer je bila oporoka sestavljena;
- 2) po pravu države, katere državljan je bil oporočitelj ob oporočnem razpolaganju ali ob smrti;
- 3) po pravu oporočiteljevega stalnega prebivališča ob oporočnem razpolaganju ali ob smrti;
- 4) po pravu oporočiteljevega začasnega prebivališča ob oporočnem razpolaganju ali ob smrti;
- 5) po pravu Republike Hrvaške;
- 6) za nepremičnine – tudi po pravu kraja, kjer je nepremičnina.

3.8 Stvarne pravice

Pravo, ki se uporablja za pogodbe o nepremičninah, je izključno pravo države, na katere ozemlju je nepremičnina.

3.9 Insolventnost

V členu 303 zakona o stečajju je določeno osnovno načelo, da se glede pravnih učinkov začetka stečajnega postopka uporablja pravo države, v kateri se postopek začne.

Zadnja posodobitev: 12/11/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Katero pravo se uporabi? - Ciper

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Kadar se sodišču predloži čezmejna zadeva, veljajo glede vprašanja, katero pravo se uporablja na Cipru, predvsem pravila iz prava EU, zlasti Uredbe (ES) št. 593/2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I), in Uredbe (ES) št. 864/2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II).

V ostalih primerih pa se ciprska sodišča ravnavajo po svoji sodni praksi, saj ustrezne nacionalne zakonodaje ali kodificiranih pravil ni. Če ni zadevne ciprske sodne prakse, sodišča na podlagi člena 29(1)(c) zakona o sodiščih (zakon 14/60) uporabijo angleško obče pravo.

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Haaška konvencija z dne 1. julija 1985 o pravu, ki se uporablja za sklade, in njihovem priznavanju, kot jo je Republika Ciper ratificirala z zakonom o ratifikaciji 15(III) iz leta 2017.

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Ni relevantno.

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

Sodnik ni zavezan uporabiti teh pravil na lastno pobudo. Vprašanje lahko izpostavi le stranka v zadevi, ki mora na podlagi dokazov uspešno dokazati, da je treba uporabiti pravo druge države in ne prava Cipra. Če se sodišče s tem ne strinja, se uporabi pravo Cipra.

Glede na to, da je zgoraj navedena praksa odvisna od dokazov in postopka, navedeni uredbi (ES) št. 593/2008 in (ES) št. 864/2007 nanjo ne vplivata.

2.2 Zavračanje

Uredbi (ES) št. 593/2008 in (ES) št. 864/2007 ne dovolujeta uporabe pravila o zavračanju. V zadevah, ki jih uredbi ne zajemata, pa se pravilo o zavračanju lahko uporabi, kot je pojasnjeno v nadaljevanju.

Sodišče, ki obravnava zadevo, pri kateri se ugotovi, da bi bilo treba uporabiti pravo druge države, mora uporabiti bodisi samo notranja nacionalna pravila navedenega prava bodisi navedeno pravo v celoti, vključno z mednarodnimi pravili, ki se uporabljajo na podlagi navedenega prava.

Težava v drugem primeru nastane, ker lahko pravila o pravu, ki se uporablja na podlagi pravnega sistema zadevne druge države, sodnika napotujejo na ciprsko pravo, ki ga mora uporabiti (zavračanje). V takem primeru ima sodišče dve možnosti: sprejeti pravilo o zavračanju in uporabiti ciprsko pravo (teorija o delnem zavračanju) ali pa pravilo zavrniti in uporabiti pravo druge države v celoti (popolno zavračanje).

2.3 Sprememba navezne okoliščine

Za preprečevanje težav, ki bi lahko nastale zaradi spremembe navezne okoliščine (npr. stalnega prebivališča, kraja, kamor je bilo preneseno premoženje ali sklad, itd.), se pravilo o pravu, ki se uporablja, običajno uporabi za določitev datuma, ko je bila navezna okoliščina ugotovljena. Za primer glej člen 7 Haaške konvencije z dne 1. julija 1985 o skladih.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Pravo druge države se ne bi smelo uporabiti, čeprav se s pravili o pravu, ki se uporablja, njegova uporaba zahteva, če njegova uporaba ni skladna z javnim redom v Republiki Ciper. V sodni praksi pojem „javni red“ zajema osnovna načela pravičnosti in javne morale ter etike (*Pilavachi & Co Ltd proti International Chemical Co Ltd (1965) 1 CLR 97*).

Pravo druge države se prav tako ne bi smelo uporabiti v zvezi z dajatvami, davki in obdavčitvijo.

2.5 Dokazovanje tujega prava

Uporablja se pravilo, oblikovano v zadevi *Royal Bank of Scotland plc proti Geodrill Co Ltd in drugim (1993) 1 JSC 753*, ki določa, da mora stranka, ki zatrjuje, da je treba v njeni zadevi uporabiti tuje pravo, najprej vložiti ustrezen zahtevek, nato pa o tem sodišču predložiti zadostne izvedenske dokaze. Če dokazi sodišča ne prepričajo ali če nobena od strank ne vložiti takega zahtevka, se uporabi ciprsko pravo.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Uredba (ES) št. 593/2008 (Rim I) se uporablja za vse pogodbene obveznosti in pravne akte, pri katerih se postavi vprašanje, katero pravo naj se uporabi.

3.2 Nepogodbene obveznosti

Uredba (ES) št. 864/2007 (Rim II) se uporablja v večini primerov, splošno pravilo pa je, da bi se moralo pravo, ki se uporabi, določiti na podlagi tega, kje je nastala škoda (*lex loci damni*), ne glede na državo ali države, v katerih lahko pride do posrednih posledic. Uredba določa tudi posebna pravila o tem, kako določiti pravo, ki se uporablja za posebne vrste nepogodbenih obveznosti, kot sta neloyalna konkurenca in odgovornost za izdelke.

Glede skladov se uporablja zakon (o ratifikaciji), ki se uporablja za sklade, in o njihovem priznavanju iz leta 2017 (zakon 15(III)/2017), s katerim je bila ratificirana Haaška konvencija iz leta 1985. Zakon o ratifikaciji in Konvencija določata, da bi se moral sklad urejati s pravom, ki ga izbere skrbnik. Če ga ta ne izbere, pa bi se moral sklad urejati s pravom, s katerim je najtesneje povezan.

3.3 Osebn status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Priimek

Za določitev priimka se uporablja zakon o razmerjih med starši in otroki (zakon 216/90). Na podlagi navedenega zakona se otrokov priimek določi na podlagi skupne izjave staršev v treh mesecih od datuma rojstva. Če starša take izjave ne predložita, se otroku dodeli očetov priimek. Otroku, rojenemu zunaj zakonske zveze, bi bilo treba dodeliti materin priimek, razen če oziroma dokler oče ne prizna otroka.

Stalno prebivališče

Stalno prebivališče osebe se določi na podlagi poglavja 195 zakona o oporokah in dedovanju, ki določa, da ima vsaka oseba v vsakem trenutku bodisi stalno prebivališče, ki ji je bilo dodeljeno ob rojstvu (izvirno stalno prebivališče), bodisi stalno prebivališče, ki ga je pridobila ali obdržala na svojo željo (izbrano stalno prebivališče).

Izvirno stalno prebivališče otroka, rojenega v zakonski zvezi v času očetovega življenja, je stalno prebivališče očeta ob otrokovem rojstvu.

Izvirno stalno prebivališče otroka, rojenega zunaj zakonske zveze, ali otroka, rojenega po očetovi smrti, je stalno prebivališče matere ob otrokovem rojstvu.

Sposobnost

Sposobnost osebe za sklenitev zakonske zveze se ureja z zakonom o zakonski zvezi (zakon 104(I)/2013), člen 14 navedenega zakona pa določa, da oseba nima sposobnosti za sklenitev zakonske zveze, če je mlajša od osemnajst let ali če na dan sklenitve zakonske zveze ni zmožna dati soglasja zaradi duševno motnje ali umske prizadetosti, možganskega ali drugega stanja ali bolezni, ali odvisnosti od drog, zaradi katere ni zmožna razumeti in se zavedati svojega početja.

Tudi če je zadevni par ali ena oseba v paru mlajša od osemnajst let, pa se šteje, da ima sposobnost za sklenitev zakonske zveze, če je stara vsaj šestnajst let, ali če je njen skrbnik predložil pisno soglasje, ali če obstajajo resni razlogi, ki upravičujejo sklenitev zakonske zveze. Če skrbnik zavrne tako soglasje ali če oseba nima skrbnika, bi moralo o sposobnosti osebe za sklenitev zakonske zveze odločiti družinsko sodišče okrožja, v katerem zadevna oseba prebiva. Glede sposobnosti za opravljanje pravnih dejanj člen 11 poglavja 149 zakona o pogodbah določa, da je oseba sposobna sklepati pogodbe, če je duševno zdrava in če ji navedena sposobnost ni bila odvzeta z zakonom. Zakon določa, da se poročena oseba ne šteje za nesposobno sklepati pogodbe, če je edini razlog dejstvo, da je mlajša od osemnajst let.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

Pravno razmerje med staršem in otrokom, vključno s starševsko odgovornostjo, preživljanjem in komunikacijo, se ureja s ciprskim pravom, zlasti zakonom o razmerjih med starši in otroki (zakon 216/90).

Uporabljajo se tudi Uredba (ES) št. 2201/2003 (Bruselj IIa), Uredba (ES) št. 4/2009 in Haaška konvencija iz leta 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok, in sicer pri zadevah, na katere se uredbi in Konvencija nanašajo.

3.4.2 Posvojitev

Kadar postopek posvojitve poteka pred ciprskimi sodišči, se uporablja ciprsko pravo, in sicer ne glede na to, ali gre za čezmejno posvojitveno zadevo.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

Vprašanja glede sklenitve in prenehanja zakonske zveze na Cipru se urejajo z zakonom o zakonski zvezi iz leta 2003 (zakon 104(I)/2003). Urejajo se tudi s Konvencijo ZN o privolitvi v sklenitev zakonske zveze, minimalni starosti za sklenitev zakonske zveze in njeni registraciji, kot jo je Republika Ciper ratificirala z zakonom 16(III)/2003.

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Vprašanja, ki se nanašajo na razvezo zakonske zveze, se urejajo z zakonom o zakonski zvezi (zakon 104(I)/2003), glede zakonske zveze po predpisih posameznih verskih skupnosti pa s členom 111 ustave ter zakonom o poskusu sprave med zakoncema in duhovni razvezi zakonske zveze iz leta 1990 (zakon 22/1990).

Haaška konvencija o priznanju razveze zakonske zveze in prenehanja življenjske skupnosti iz leta 1971, kot jo je z zakonom 14(III)1983 ratificirala Republika Ciper, se uporablja za zadeve, ki se nanašajo na priznanje razveze zakonske zveze in prenehanja življenjske skupnosti.

3.5.4 Preživninske obveznosti

Preživninske obveznosti

Zakon o skupnem premoženju zakoncev (zakon 232/1991), kakor je bil spremenjen, določa:

Če zakonca ne živita več skupaj, lahko sodišče na zahtevo enega od njiju izda preživninsko odločbo, s katero drugemu zakoncu naloži plačilo preživnine zakoncu, ki je vložil zahtevek.

Preživninska obveznost med nekdanjima zakoncema se uporablja, kadar se je kateri koli od njiju nezmožen preživljati iz svojih prihodkov ali premoženja in:

(a) če ob razvezi zakonske zveze ali izteku v nadaljevanju navedenega roka starost ali zdravstveno stanje zakonca temu ne dopušča ponovnega opravljanja ali nadaljevanja opravljanja poklica, ki bi mu zagotavljal preživljanje;

(b) če zakonec skrbi za mladoletnega ali odraslega otroka ali drugo vzdrževano osebo, ki zaradi fizične invalidnosti ali duševne prizadetosti ne more skrbeti sama zase, zato oseba, ki vlaga zahtevek, ne more najti primerne zaposlitve;

(c) zakonec ne more najti stalne in ustrezne zaposlitve ali potrebuje poklicno usposabljanje, vendar ne več kot tri leta od razveze zakonske zveze;

(d) v vseh drugih primerih, kadar je dodelitev preživnine ob razvezi zakonske zveze potrebna iz razlogov pravičnosti.

Preživnina se lahko iz pomembnih razlogov zavrne ali omeji, zlasti če je bila zakonska zveza kratkotrajna ali če je zakonec, ki bi bil lahko upravičen do preživnine, odgovoren za razvezo zakonske zveze ali prenehanje zunajzakonske skupnosti ali je namerno povzročil svojo revščino.

Glede na okoliščine bi morala poleg tega upravičenost do preživnine prenehati ali pa bi morala biti odločba o preživnini ustrezno spremenjena.

Preživninska obveznost do mladoletnega otroka

Zakon o razmerjih med starši in otroki (zakon 216/90) določa, da imata oba starša skupaj preživninsko obveznost do mladoletnega otroka v skladu s svojimi finančnimi sredstvi. Navedena obveznost staršev se lahko na podlagi odločbe ali sodne poravnave nadaljuje tudi po tem, ko otrok postane polnoleten, če to

upravičujejo izredne okoliščine (npr. otrok nima ustrezne sposobnosti, je invalid, služi v nacionalni gardi ali se udeležuje predavanj v izobraževalni ustanovi ali na poklicni šoli).

Mladoletni otrok je upravičen do preživnine staršev, tudi če ima svoje premoženje.

3.6 Premoženska razmerja med zakonca

Uporablja se člen 13 zakona 232/1991, ki določa splošno pravilo, da zakonska zveza ne spremeni avtonomije zakoncev glede premoženja. Vendar pa člen 14 navedenega zakona omogoča, da eden od zakoncev v primeru prenehanja ali razveljavitve zakonske zveze zahteva premoženje drugega zakonca, če je zakonec, ki vlaga zahtevek, kakor koli prispeval k povečanju premoženja drugega zakonca. Stranka, ki vlaga zahtevek, lahko s tožbo zahteva izplačilo dela povečanja, ki je rezultat njenega prispevka.

Šteje se, da je prispevek enega od zakoncev k povečanju premoženja drugega zakonca ena tretjina povečanja, razen če se dokaže večji ali manjši prispevek.

V povečanje premoženja zakonca ne spadajo darila, dediščina, volila ali druge donacije.

3.7 Oporoke in dedovanje

Dedovanje in vse zadeve v zvezi z dediščino, razen obličnosti sestave in preklica oporoke, se urejajo z Uredbo (EU) št. 650/2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju.

V skladu s členom 22 navedene uredbe lahko oseba za pravo, ki ureja celotno dedovanje po njej, izbere pravo države, katere državljanstvo ima v času izbire ali ob smrti. Pravo se izbere z izrecno izjavo.

Če obstaja oporoka, se uporablja Haaška konvencija z dne 5. oktobra 1961 o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj. V skladu s 1. členom Konvencije je oblika oporočnega razpolaganja veljavna, če ustreza nacionalnemu zakonu:

(a) kraja, kjer je zapustnik oporočno razpolagal, ali

(b) o državljanstvu, ki ga je zapustnik imel v trenutku, ko je oporočno razpolagal, ali ob svoji smrti, ali

(c) kraja, kjer je imel zapustnik stalno ali običajno prebivališče, bodisi v trenutku, ko je oporočno razpolagal, bodisi ob svoji smrti, ali

(d) za nepremičnine, kraja, kjer se nahajajo.

3.8 Stvarne pravice

Uredba (ES) št. 593/2008 (Rim I), ki določa, da se pogodba ureja s pravom, ki ga izberejo stranke, se uporablja za razmerja, iz katerih izhajajo obveznosti, ki se nanašajo na nepremično premoženje. Če pravo ni izbrano, se uporablja člen 4 Uredbe, ki izrecno določa pravo, ki se uporablja v posameznem primeru.

Glede pogodb, ki se nanašajo na stvarne pravice, sodišče v skladu s sodno prakso ciprskih sodišč uporabi pristojnost države, v kateri je nepremičnina (*lex situs*).

3.9 Insolventnost

Pravo, ki se uporablja, določa Uredba (ES) št. 1346/2000 o postopkih v primeru insolventnosti. Gre za pravo države, na območju katere je bil navedeni postopek začel.

Zadnja posodobitev: 18/04/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Katero pravo se uporabi? - Luksemburg

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Luksemburg nima zakonika o mednarodnem zasebnem pravu. Določbe v zvezi s kolizijo zakonov so v nacionalnem pravu razpršene po različnih zakonikih in zakonikih. To področje je večinoma urejeno z večstranskimi mednarodnimi konvencijami in v evropskimi instrumenti sekundarne zakonodaje.

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Številna kolizijska pravila izhajajo iz večstranskih mednarodnih konvencij, katerih pogodbenica je Luksemburg. Večinoma gre za konvencije, pripravljene v okviru Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu.

Povzetek teh konvencij je na voljo na spletišču [Haaške konference](#).

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Nekatere dvostranske konvencije vsebujejo kolizijska pravila. Več podrobnosti je na voljo na spletišču [Legilux](#).

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

V zadevah v zvezi z osebnim stanjem sodišče upošteva kolizijska pravila po uradni dolžnosti. To pa ne velja, kadar lahko stranke prosto izbirajo pravo, kot je na primer v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji, kjer velja načelo, da lahko stranki prosto izbereta pravo, ki se uporabi. V tem primeru sodišče upošteva kolizijska pravila po uradni dolžnosti samo v primeru očitnega obida prava.

Sodišče, ki odloča v zadevi, bo avtomatično uporabilo svoje nacionalno pravo, če stranki nista zahtevali uporabe tujega prava.

2.2 Zavračanje

V Luksemburgu je na področjih, ki niso zajeta z mednarodno konvencijo ali evropsko uredbo, s katerima je zavračanje izrecno izključeno, s sodno prakso zavračanje v določenem obsegu dovoljeno. Kadar zavračanje ob uporabi kolizijskega pravila določi pravo sodišča, ki odloča v zadevi, je tako zavračanje dovoljeno, vendar se tu konča. Šteje se, da gre za zavračanje na materialno pravo sodišča, ki odloča v zadevi.

Zavračanje je izključeno v zadevah, v katerih lahko stranke prosto izbirajo pravo, ki se uporabi.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

Sprememba navezne okoliščine kraja pomeni, da „se s spremembo navezne okoliščine, ki določa pravo, ki se uporablja, za določen položaj drug za drugim uporabljata različna pravna sistema“. Sprememba navezne okoliščine kraja je opredeljena kot kolizija zakonov skozi čas zaradi prostorske spremembe navezne okoliščine.

V Luksemburgu se uporabi novo pravo za prihodnje učinke položaja, nastalega v preteklosti, ob upoštevanju učinkov, ki še trajajo. Vendar se uporabi novo pravo, ki določa kolizijsko pravilo, kadar se spremeni položaj, nastal v okviru starega prava, ki se še uporablja.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Obstajajo primeri, v katerih mora sodišče, ki odloča v zadevi, uporabiti svoje nacionalno pravo, čeprav je glede na kolizijsko pravilo upošteveno drugo pravo:

kadar ni mogoče določiti tujega prava;

kadar so vključene osebe brez državljanstva;

kadar tuje pravo ne omogoča rešitve;

kadar se sprejmejo nujni začasni ukrepi;

kadar se s tujim pravom krši javni red države sodišča, ki odloča v zadevi.

Sodišče uporabi svoje nacionalno pravo tudi v primeru določb, ki se uporabljajo takoj:

procesna zakonodaja in zakonodaja o organizaciji pravosodja;

zakonske določbe o varstvu delavcev in o najemnih pogodbah;

pravno varstvo potrošnikov;

nazadnje, če sta stranki izključili uporabo prava sodišča, ki odloča v zadevi, in z očitno goljufivim namenom umetno določili uporabo tujega prava, mora

sodišče zavrniti upoštevanje tega prava in uporabiti svoje nacionalno pravo.

2.5 Dokazovanje tujega prava

Ker v Luksemburgu luksemburško sodišče tuje pravo upošteva kot dejstvo, mora tuje pravo načeloma dokazati stranka, ki se nanj sklicuje. Dokazno breme nosita stranki, natančneje stranka, za katere zahtevke se tuje pravo uporabi.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Načeloma se pogodbeni obligacijski razmerja urejajo v skladu z izraženo voljo strank, pri čemer je treba upoštevati prisilne določbe o javnem redu in kršitvah zakonodaje.

Če stranki prava ne izbereta, se uporabijo določbe Rimske konvencije iz leta 1980 in Uredbe št. 593/2008 z dne 17. junija 2008. V zadnjem navedenem primeru sodišče uporabi pravo, ki je objektivno najustreznejše.

3.2 Nepogodbene obveznosti

Načeloma nepogodbena obligacijska razmerja ureja pravo kraja nastanka škode ali obveznosti, razen če je z dejanskim stanjem tesneje povezano drugo pravo ali če se uporablja mednarodna konvencija.

3.3 Osebni status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Načeloma se za osebna stanja uporablja pravo države, katere državljanstvo ima fizična oseba, pri čemer je treba upoštevati morebitna merila, kot je običajno prebivališče zadevnih oseb in zlasti zadevnih otrok. To velja tudi za določitev in sestavo imena ter pogoje za njegovo spremembo, saj je ime del osebnega stanja osebe.

Splošno sposobnost sklepanja pravnih aktov in sposobnost biti stranka v sodnem postopku ureja pravo države, katere državljanstvo ima zadevna oseba.

Vendar procesno upravičenje ureja pravo, ki se uporablja za to pravico, saj zadeva bistvo te pravice. V zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji je to pravilo omiljeno, kadar pogodbeni stranka ravna v dobri veri, vendar se šteje za nesposobno iz razloga, ki v državi izvršitve dejanja ni poznan. V takem primeru pravo kraja izvršitve prevlada nad nacionalnim pravom.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

V Luksemburgu se v zadevah v zvezi z zakonskim razmerjem med starši in otroki načeloma uporablja pravo, ki ureja zakonsko zvezo, torej skupno pravo države, katere državljanstvo imata starša, sicer pa pravo kraja skupnega prebivališča, nazadnje pa pravo sodišča.

Vse, kar je povezano z ugotavljanjem biološkega razmerja med starši in otroki, načeloma ureja pravo države, katere državljanstvo ima otrok.

V zvezi z vrsto dokazov za ugotovitev razmerja med starši in otroki, vsebinski pogoji za priznanje, roki in izgubo pravice do izpodbijanja očetovstva ali materinstva ter obrambnimi sredstvi zoper zahtevke se uporablja pravo države, katere državljanstvo ima otrok.

3.4.2 Posvojitev

– Pogoji za posvojitev

Načeloma v skladu s členom 370 civilnega zakonika pogoje za posvojitev ureja pravo države posvojitelja oziroma posvojiteljev. Kadar imata zakonca posvojitelja različni državljanstvi, se uporablja pravo kraja njunega skupnega običajnega prebivališča ob vložitvi zahtevka. Pogoje, ki jih mora izpolnjevati posvojenec, pa načeloma še naprej ureja pravo države, katere državljanstvo ima. Obstaja izjema od tega načela, kadar s posvojitvijo posvojenec pridobi državljanstvo posvojitelja. V tem primeru pogoje ureja pravo države, katere državljanstvo ima posvojitelj.

– Učinki posvojitve

Učinke posvojitve ureja pravo države, katere državljanstvo ima posvojitelj oziroma posvojitelja. Kadar sta posvojitelja zakonca, ki nimata enakega državljanstva ali sta osebi brez državljanstva, oziroma je eden od zakoncev oseba brez državljanstva, se uporabi pravo njunega skupnega običajnega prebivališča v trenutku, ko posvojitev začne veljati.

Pri posvojitvah v tujini lahko pride do kolizije med pravili o pristojnosti, ki jih določa pravo države, katere državljanstvo ima posvojitelj, in tovrstnimi pravili, ki jih določa pravo države, katere državljanstvo ima posvojenec. V takem primeru je posvojitev veljavno sklenjena, če so se upoštevale obličnostne zahteve po pravu države, v kateri je posvojitev potekala, in če je potekala pred organi, pristojnimi po istem pravu.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

– Pogoji za veljavnost zakonske zveze

Formalne pogoje načeloma ureja pravo kraja, v katerem je zakonska zveza sklenjena.

Zakonska zveza je v skladu s Haaško konvencijo z dne 14. marca 1978 o sklenitvi in priznanju veljavnosti zakonskih zvez veljavna, če so izpolnjeni vsebinski pogoji, določeni z zakonodajama držav, katerih državljanstvo imata zakonca. Nacionalne zakone opredeljujejo kolizijska pravila države, v kateri je bila zakonska zveza sklenjena. Dalje, če ima vsaj eden od zakoncev državljanstvo navedene države ali ima v njej običajno prebivališče, morajo biti izpolnjeni tudi vsebinski pogoji, ki se zahtevajo po pravu države sklenitve zakonske zveze. Pravo, ki ureja pogoje za veljavnost zakonske zveze, se uporablja tudi za vsebinske pogoje v primeru tožbe za razveljavitev zakonske zveze.

Za zakonske zveze, sklenjene v tujini, velja domneva veljavnosti, če je bila poročna listina sestavljena v skladu z obličnostnimi zahtevami prava kraja, v katerem je bila sklenjena zakonska zveza. Priznanje se lahko zavrne, če je zakonska zveza, sklenjena v tujini, v očitnem nasprotju z nacionalnim pravnim redom Luksemburga.

– Učinki zakonske zveze

Če zakonca nimata enakega državljanstva, učinke v Luksemburgu načeloma ureja pravo kraja skupnega prebivališča zakoncev, tj. pravo kraja, v katerem par dejansko prebiva.

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

Za zunajzakonsko skupnost se ne uporablja nobeno kolizijsko pravilo, ker v luksemburškem pravu razmerja med zunajzakonskima partnerjema štejejo za dejansko okoliščino.

Za partnerske skupnosti, sklenjene v Luksemburgu, se uporablja pravo sodišča.

Partnerja, ki sta svojo partnersko skupnost registrirala v tujini, imata pravico do vpisa v matični register, če sta oba ob sklenitvi partnerske skupnosti v tujini izpolnjevala pogoje iz člena 4. Ko je partnerska skupnost, sklenjena v tujini, priznana v Luksemburgu, zanjo veljajo enake ugodnosti kot za partnerske skupnosti, sklenjene v Luksemburgu.

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Kadar imata zakonca enako državljanstvo, razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti ureja pravo države, katere državljanstvo imata. V nasprotnem primeru se uporabi pravo kraja njunega dejanskega skupnega prebivališča. Če ni izpolnjeno nobeno od obeh meril, se uporabi pravo sodišča. Ta pravila veljajo tudi v zvezi z dopustnostjo razveze zakonske zveze na splošno, razlogi zanjo, njenimi učinki in pomožnimi ukrepi.

3.5.4 Prežिवninske obveznosti

V skladu s členom 15 Uredbe št. 4/2009 o preživninskih obveznostih je pravo, ki se uporablja v teh zadevah, določeno v skladu s protokolom z dne 23. novembra 2007 o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin. Načeloma se uporablja pravo države običajnega prebivališča upnika, vendar lahko stranki v postopku, ki se je že začel, sporazumno določita pravo sodišča ali naslednje pravo:

(a) pravo države, katere državljanstvo ima ob določitvi ena od strank;

(b) pravo države, v kateri ima ob določitvi ena od strank običajno prebivališče;

(c) pravo, ki sta ga stranki določili za urejanje svojih premoženjskih razmerij, ali pravo, ki se dejansko uporablja za ta razmerja;

(d) pravo, ki sta ga stranki določili za razvezo zakonske zveze ali prenehanje življenjske skupnosti, ali pravo, ki se dejansko uporablja za to razvezo ali prenehanje.

3.6 Premoženjska razmerja med zakoncema

Premoženjska razmerja med zakoncema ureja nacionalno pravo, ki ga zakonca določita pred sklenitvijo zakonske zveze.

Če ob sklenitvi zakonske zveze zakonca nista izbrala prava, ki se uporablja, se to določi v skladu s Haaško konvencijo z dne 14. marca 1978 o sklenitvi in priznanju veljavnosti zakonskih zvez.

V skladu s Haaško konvencijo z dne 14. marca 1978 lahko zakonca določita samo pravo:

1. države, katere državljanstvo ima ob določitvi eden od zakoncev;

2. države, na ozemlju katere ima ob določitvi eden od zakoncev običajno prebivališče, ali

3. prve države, na ozemlju katere si bo eden od zakoncev po sklenitvi zakonske zveze uredil novo običajno prebivališče.

Tako določeno pravo se uporablja za vse njuno premoženje.

Ne glede na to, ali sta zakonca izbrala pravo v skladu s prejšnjimi točkami, pa lahko določita, da se v zvezi z nepremičninami ali nekaterimi izmed njih uporablja pravo kraja, v katerem so te nepremičnine. Določita lahko tudi, da se za nepremičnine, ki jih bosta pridobila pozneje, uporablja pravo kraja teh nepremičnin.

Če stranki nista izbrali prava, mora sodišče ugotoviti, kakšna je bila njuna tiha izbira. Velja domneva, da se uporablja nacionalno pravo države, na ozemlju katere imata prvo običajno prebivališče po sklenitvi zakonske zveze.

Vendar se v naslednjih primerih v skladu s Haaško konvencijo z dne 14. marca 1978 v zvezi s premoženjskimi razmerji med zakoncema uporablja nacionalno pravo države, katere državljanstvo imata oba zakonca:

1. če je ta država podala izjavo iz člena 5 in če njen učinek ni izključen na podlagi odstavka 2 tega člena;

2. če ta država ni pogodbenica Konvencije, če se v skladu z njenim mednarodnim zasebnim pravom uporablja njeno nacionalno pravo in če je prvo običajno prebivališče zakoncev po sklenitvi zakonske zveze v:

(a) v državi, ki je podala izjavo iz člena 5,

ali

(b) v državi, ki ni pogodbenica Konvencije in katere mednarodno zasebno pravo tako določa uporabo njenega nacionalnega prava;

3. če prvo običajno prebivališče zakoncev po sklenitvi zakonske zveze ni na ozemlju iste države.

Če običajno prebivališče zakoncev ni na ozemlju iste države in če nimata enakega državljanstva, se za premoženjska razmerja med njima uporablja nacionalno pravo države, ki je ob upoštevanju vseh okoliščin najtesneje povezana z razmerjem.

Kolikor novo izbrano pravo to dovoljuje, se lahko pravo, ki se uporabi, prostovoljno spremeni.

3.7 Oporoke in dedovanje

Za dedovanje, uvedeno od 17. avgusta 2015, se uporabljajo določbe Uredbe (EU) št. 650/2012 z dne 4. julija 2012. V členu 21 navedene uredbe je določeno, da je pravo, ki se uporablja za celotno dedovanje, pravo države, v kateri je imel zapustnik ob smrti običajno prebivališče.

Za dedovanje, uvedeno pred 17. avgustom 2015, še naprej veljajo kolizijska pravila iz luksemburških zakonov.

– Zakonito dedovanje

V Luksemburgu se zapuščina deli na več vrst premoženja: na premoženje ter na enega ali več delov nepremičnega premoženja. Pri presojanju, ali je neko premoženje premoženje ali nepremično, je treba uporabiti pravo sodišča.

Dedovanje premoženja načeloma ureja pravo kraja zadnjega stalnega prebivališča pokojnika ob njegovi smrti. Stalno prebivališče se presoja na podlagi pravil civilnega zakonika.

Za dedovanje nepremičnin se uporablja pravo države, v kateri je posamezna nepremičnina.

– Oporočno dedovanje

Načeloma je splošna sposobnost razpolaganja za primer smrti odvisna od osebnega stanja osebe. Vendar pa so na področju dednega prava določeni posebni primeri nesposobnosti. Splošna sposobnost za sprejem darila se presoja po pravu države, katere državljanstvo ima zadevna oseba.

3.8 Stvarne pravice

Pravice na nepremičnem premoženju se v skladu s določbami člena 3 civilnega zakonika presojujejo po pravu države, v kateri je premoženje. To velja tudi za vsebinsko morebitnih stvarnih pravic na premoženju, njihov nastanek in prenos ter ureditev priposesestvovanja.

3.9 Insolventnost

V Luksemburgu se zunaj področja uporabe uredb (EU) št. 1346/2000 in 2015/848 v zadevah v zvezi s stečajem uporablja pravo kraja uvedbe stečaja.

To velja za učinke vseh kolektivnih postopkov, uvedenih v Luksemburgu, in tistih, ki so razglašeni v tujini. Vendar se v zvezi s posameznimi učinki stečaja ene od strank na pravice, ki jih lahko uveljavlja njen pogodbeni partner, uporablja pravo države, v kateri je bil razglašen stečaj.

Uporaba navedenega prava je omejena na posamezne učinke in se ne nanaša na vse vidike posla, na katerega vpliva stečaj.

Zadnja posodobitev: 06/05/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Katero pravo se uporabi? - Malta

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Nacionalna zakonodaja je uzakonjena (tj. zapisana). Prosto dostopna je na [spletišču](#) Zakonodaje Malte. Po pristopu Malte k Evropski uniji leta 2004 se v malteški pravni sistem vključujejo tudi predpisi EU, ki se uporabljajo neposredno ali se prenesejo v malteško pravo in pogosto prevladajo nad domačo zakonodajo.

Čeprav precedenčno načelo ni zakoreninjeno v malteškem pravu in njegova uporaba na Malti ni zavezujoča, pa malteška sodišča običajno pripisujejo tehtnost preteklim sodbam, zlasti odločitvam pritožbenega in ustavnega sodišča (obe najvišji sodišči na Malti).

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Konvencija z dne 5. oktobra 1961 o odpravi potrebe legalizacije tujih javnih listin

Konvencija z dne 15. novembra 1965 o vročitvi sodnih in zunajsodnih listin v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini

Konvencija z dne 18. marca 1970 o pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini

Konvencija z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok

Konvencija z dne 25. oktobra 1980 o mednarodnem dostopu do pravnega varstva

Konvencija z dne 1. julija 1985 o pravu, ki velja za sklade, in o njihovem priznavanju

Konvencija z dne 25. januarja 1988 o medsebojni upravni pomoči pri davčnih zadevah

Konvencija z dne 16. januarja 1992 o varstvu arheološke dediščine

Konvencija z dne 29. maja 1993 o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah

Konvencija z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok

Rimska konvencija o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih iz leta 1980

Konvencija z dne 30. junija 2005 o sporazumih o izbiri sodišča

Konvencija z dne 23. novembra 2007 o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin

Protokol z dne 23. novembra 2007 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti

Malta je ratificirala tudi več pogodb Združenih narodov – stanje ratifikacije je mogoče preveriti [tukaj](#).

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Ne vemo za nobeno dvostransko konvencijo, katere pogodbenica bi bila Malta in ki bi vsebovala določbe o izbiri prava.

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

Kolizijskih pravil sodnik ne more uporabiti po uradni dolžnosti; taka pravila se uporabljajo samo, če vsaj ena od strank v postopku zatrjuje, da obstaja kolizija zakonov. Stranka, ki vložiti tak ugovor, mora sodišču predložiti prepričljive dokaze o vsebini tujega prava. Če takega ugovora ni ali če ni prepričljivih dokazov, morajo domača sodišča rzsoditi v skladu z malteškim pravom.

2.2 Zavračanje

Malteško stališče glede uporabe doktrine zavračanja ni jasno. Kodificirana pravila o izbiri prava so omejena, zato morajo sodišča pri presojanju, katero pravo se uporabi v posamezni zadevi, zelo pogosto uporabiti nekodificirana pravila mednarodnega zasebnega prava. Malteška sodišča so namreč rzsodila, da morajo zaradi neobstoja zakonodaje, ki ureja mednarodno zasebno pravo, malteška sodišča upoštevati načela angleškega običajnega prava. Malteška sodišča so tako sprejela angleško uporabo zavračanja. To torej pomeni, da bo doktrina zavračanja zavrnjena v zadevah v zvezi z odškodninami, zavarovanjem in pogodbami. Vendar pa se uporablja v zadevah, ki se nanašajo na veljavnost oporok, zahtevke v zvezi s tujo nepremičnino in vprašanja družinskega prava.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

To je rešeno tako, da je pri vsakem pravilu o izbiri prava določeno, kdaj se opredeli navezna okoliščina.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Malteška sodišča lahko zavrnejo uporabo tujega prava, ki je v nasprotju z malteškim javnim redom in če je zadevno tuje pravo mogoče opredeliti kot tuje davčno pravo ali kazensko pravo.

2.5 Dokazovanje tujega prava

Ugovor tujega prava je treba dokazati kot dejstvo in ne kot pravno vprašanje. Malteška sodišča so pooblaščenca za razlago domače zakonodaje, ne smejo pa sama razlagati vsebine tujega prava. Da bi lahko sodišče razumelo tuje pravo, imenuje izvedence za tuje pravo. Stranke v postopku lahko med dokazi predložijo tudi poročila različnih izvedencev.

Dokazno breme je na stranki, ki vložiti tak ugovor, tj. toženi stranki v postopku.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

V zadevah, ki se nanašajo na pogodbeno obligacijska razmerja v državah, ki niso članice EU, se uporablja Rimska konvencija iz leta 1980, in sicer na podlagi zakona o ratifikaciji Rimske konvencije o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih iz poglavja 482 Zakonodaje Malte. Nasprotno pa pogodbeno obligacijska razmerja v državah EU ureja Uredba Rim I (Uredba (ES) št. 593/2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja).

3.2 Nepogodbene obveznosti

Kolizijska pravila za nepogodbene obveznosti ureja Uredba (ES) št. 864/2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (tako imenovana Uredba Rim II).

3.3 Osebn status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Malteško državljanstvo se pridobi ob rojstvu, če je eden od otrokovih staršev malteški državljan.

V nasprotju z državljanstvom pa si lahko običajno prebivališče izbere posameznik sam, ko postane polnoleten. Običajno prebivališče se dodeli glede na kraj, v katerem oseba prebiva z namenom, da bo v zadevni jurisdikciji prebivala nedoločen čas ali stalno.

Sposobnost za prevzem določenih obveznosti, na primer sklenitev zakonske zveze, sklenitev pogodbe, začetek opravljanja poslovne dejavnosti, sestavo oporoke itd., se presoja na podlagi pravil, ki veljajo na zadevnem področju.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

Odgovornosti starša do otroka so določene v malteškem civilnem zakoniku, vendar roditeljska pravica preneha *ipso jure*, ko otrok dopolni 18 let. Pristojnost malteških sodišč je določena z Uredbo (ES) št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo (Bruselj IIa). To je podrobneje obravnavano v [ustreznem oddelku](#).

3.4.2 Posvojitve

Posvojitve je prav tako urejena z malteškim civilnim zakonikom, ki ga malteška sodišča uporabljajo vsakič, ko so za to pristojna. Tuje posvojitve se po malteškem pravu priznajo v skladu s Konvencijo o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživalske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

Formalno veljavnost zakonske zveze ureja pravo kraja, v katerem je zakonska zveza sklenjena. Na Malti so formalnosti za zakonsko zvezo določene v poglavju 255 Zakonodaje Malte ([zakon o zakonski zvezi](#)). Navedeni zakon med drugim ureja omejitve za sklenitev zakonske zveze. Ena od omejitev, ki so v njem navedene, je, da „je zakonska zveza, sklenjena med osebama, od katerih je vsaj ena mlajša od 16 let, nična“.

Pravo, ki se uporablja na Malti, je pravo kraja, v katerem je stalno prebivališče zakoncev.

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

Registrirane skupnosti ureja poglavje 530 Zakonodaje Malte (zakon o registriranih skupnostih), ki pa se sklicuje na poglavje 255. Tako morajo biti v primeru registriranih skupnosti izpolnjene formalnosti in zahteve iz poglavja 255.

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Malteško sodišče je v postopku razveze zakonske zveze pristojno le v skladu z Uredbo (ES) št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo. To je podrobneje obravnavano v [ustreznem oddelku](#).

3.5.4 Preživalske obveznosti

Malto zavezuje Uredba (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživalskih zadevah. To je podrobneje obravnavano v [ustreznem oddelku](#).

3.6 Premoženska razmerja med zakoncema

Pravo, ki se uporablja na Malti, je pravo kraja, v katerem je skupno prebivališče (*lex situs*). V členu 1316 civilnega zakonika je določeno, da s sklenitvijo zakonske zveze na Malti začne veljati ureditev skupnega premoženja. Poleg tega v primeru zakonske zveze, ki jo zakonca skleneta zunaj Malte, a se pozneje naselita na Malti, ureditev skupnega premoženja med njima začne veljati takoj, ko si uredita prebivališče na Malti, razen če sta prej sklenila sporazum, s katerim je ureditev skupnega premoženja izključena.

3.7 Oporoke in dedovanje

V zadevah v zvezi z oporokami in dedovanjem malteška sodišča dosledno uporabljajo običajno pravo. Tako se v primerih zakonitega dedovanja (tj. kadar ni oporoke) za dedovanje premoženja uporablja pravo stalnega prebivališča zapustnika ob njegovi smrti, za dedovanje nepremičnin pa se uporablja pravo jurisdikcije, v kateri je nepremičnina. V zadevah v zvezi z oporokami se oporočna sposobnost oporočitelja presoja po pravu njegovega stalnega prebivališča na datum sestave oporoke. Voliljojemnik ima sposobnost prejeti premoženje, če ima sposobnost po pravu svojega stalnega prebivališča ali po pravu stalnega prebivališča oporočitelja. Poleg tega je oporoka formalno veljavna, če je skladna s katerim koli naslednjim pravom: pravom kraja, v katerem je bila izvršena (tj. običajno v kraju, kjer je bila podpisana v navzočnosti prič), v času izvršitve, pravom stalnega prebivališča, običajnega prebivališča ali državljanstva oporočitelja ob izvršitvi oporoke ali pravom stalnega prebivališča, običajnega prebivališča ali državljanstva oporočitelja ob njegovi smrti. Oporoka je formalno veljavna tudi za prenos nepremičnine, če je v skladu s pravom jurisdikcije, v kateri je nepremičnina.

3.8 Stvarne pravice

3.9 Insolventnost

Malto zavezuje Uredba (ES) št. 1346/2000 o postopkih v primeru insolventnosti, kakor je bila spremenjena. V navedeni uredbi so med drugim določena ustrezna pravila v postopkih, ki vključujejo popolni ali delni odvzem dolžnikovega premoženja in imenovanje upravitelja, kadar so dolžnikovi glavni interesi v državi članici EU. V zadevah, ki ne spadajo na področje uporabe Uredbe (ES) št. 1346/2000, se uporabi malteško pravo, kadar je pristojno malteško sodišče, tj. če je družba registrirana na Malti.

Zadnja posodobitev: 11/04/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [pl](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Katero pravo se uporabi? - Poljska

OPOZORILO: Spodaj navedeni odgovori NE VELJAJO za situacije, ki se urejajo s pravom EU

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Zakon o mednarodnem zasebnem pravu z dne 4. februarja 2011 (Uradni list 2011/80, točka 432, kakor je bil spremenjen, v nadaljnjem besedilu: PILA)

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Haaška konvencija z dne 17. julija 1905 o odvzemu državljanstvih pravic in podobnih zaščitnih ukrepov

Haaška konvencija z dne 5. oktobra 1961 o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj

Haaška konvencija z dne 5. oktobra 1961 o pristojnosti organov in pravu, ki se uporablja na področju varstva mladoletnikov

Haaška konvencija z dne 4. maja 1971 o pravu, ki se uporablja za prometne nesreče

Haaška konvencija z dne 2. oktobra 1973 o pravu, ki se uporablja za preživalske obveznosti

Konvencija o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih, na voljo za podpis 19. junija 1980 v Rimu

Haaška konvencija z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za zaščito otrok

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Poljska je podpisala več dvostranskih sporazumov o pravnih poslih, ki določajo tudi kolizijska pravila. Med njimi so sporazumi z državami članicami EU in tretjimi državami. Ker instrumenti, ki zavezujejo države članice EU in vključujejo kolizijska pravila glede različnih vprašanj, **prevladajo** nad dvostranskimi sporazumi, podpisanimi med državami članicami, so načeloma v praksi zdaj pomembni samo sporazumi, sklenjeni s tretjimi državami.

Med njimi so sporazumi z Belorusijo (26. oktober 1994), Rusijo (16. september 1996), Ukrajino (24. maj 1993), Demokratično ljudsko republiko Korejo (28. september 1986), Kubo (18. november 1982), Vietnamom (22. marec 1993) ter na podlagi nasledstva (na podlagi sporazuma z Jugoslavijo z dne 6. februarja 1960) z Bosno in Hercegovino, Črno goro in Srbijo.

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

Da, sodišče po uradni dolžnosti uporabi kolizijska pravila. Prav tako po uradni dolžnosti uporabi tuje pravo, kadar je v kolizijskem pravilu opredeljeno, da se to uporabi za določeno vprašanje.

2.2 Zavračanje

V skladu s členom 5 PILA je v poljskem pravu dopustno samo zavračanje nazaj.

Odstavek 1 se ne uporablja, če je bilo pravo, ki se uporablja, določeno:

- (1) z izbiro prava;
- (2) glede na obliko pravnega posla;
- (3) glede na pogodbeno obligacijska razmerja, nepogodbene obveznosti ali enostranske pravne posle, za katere ta zakon določa pravo, ki se uporablja.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Odstopanja od uporabe prava, določena v kolizijskih pravilih v zvezi s pravnim razmerjem, so navedena v členih 3 in 10 PILA.

Člen 3(1): Kadar se z zakonom zahteva uporaba prava države, katere državljanstvo ima zadevna oseba, in ni mogoče določiti državljanstva zadevne osebe, ta nima državljanstva ali ni mogoče določiti vsebine prava državljanstva, se uporablja pravo stalnega prebivališča zadevne osebe, če nima stalnega prebivališča, pa pravo države običajnega prebivališča.

Člen 10(1): Kadar ni mogoče ugotoviti okoliščin, ki določajo uporabo prava, se uporablja pravo, s katerim je pravno razmerje najtesneje povezano. Poleg tega se poljsko pravo uporablja, kadar ni mogoče v razumnem času določiti vsebine tujega prava, ki naj bi se uporabilo.

Poleg tega člen 67 PILA določa, da kadar pravo, ki se uporablja, ni opredeljeno v PILA, posebnih predpisih, mednarodnih sporazumih, ki so ratificirani in so izvršljivi na Poljskem, ali pravu EU, se za pravno razmerje **uporabi pravo države, s katero je pravno razmerje najtesneje povezano.**

2.5 Dokazovanje tujega prava

Sodišče po uradni dolžnosti določi in uporabi tuje pravo – člen 1143 poljskega zakonika o civilnem postopku.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Pomembna kolizijska pravila, določena v PILA:

Člen 28(1): Pravo, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja, se določi v skladu z Uredbo št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I) (UL L 177, 4.7.2008, str. 6). Določbe uredbe se uporabljajo, kadar je to ustrezno, za pogodbeno obligacijska razmerja, ki so izključena z njenega področja uporabe na podlagi člena 1(2)(j) Uredbe iz odstavka 1.

Člen 29(1) PILA določa, da kadar poljsko pravo določa zavarovalno obveznost, se za zavarovalno pogodbo uporablja poljsko pravo.

2. Kadar se s pravom države članice Evropskega gospodarskega prostora, ki določa zavarovalno obveznost, zahteva, naj se za zavarovalno pogodbo uporablja pravo zadevne države članice, se uporablja navedeno pravo.

Člen 30(1): Razen primerov, opredeljenih v Uredbi iz člena 28, izbira prava države, ki ni država članica Evropskega gospodarskega prostora, v zvezi s pogodbo, ki je tesno povezana z ozemljem vsaj ene države članice, ne sme prikrajšati potrošnikov za varstvo, ki jim je dodeljeno v skladu s poljskim pravom, s katerim so prenesene naslednje direktive:

(1) Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL L 95, 21.4.1993, str. 29); posebna izdaja Uradnega lista Evropske unije v poljščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288);

(2) (razveljavljena);

(3) Direktiva 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o nekaterih vidikih prodaje potrošniškega blaga in z njim povezanih garancij (UL L 171, 7.7.1999, str. 12); posebna izdaja Uradnega lista Evropske unije v poljščini, poglavje 15, zvezek 4, str. 223);

(4) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2002/65/ES z dne 23. septembra 2002 o trženju finančnih storitev potrošnikom na daljavo in o spremembi Direktive Sveta 90/619/EGS ter direktiv 97/7/ES in 98/27/ES (UL L 271, 9.10.2002, str. 16; posebna izdaja Uradnega lista Evropske unije v poljščini, poglavje 6, zvezek 4, str. 321);

2. Kadar je pravo, ki se uporablja za pogodbo, ki spada na področje Direktive 2008/122/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. januarja 2009 o varstvu potrošnikov v zvezi z nekaterimi vidiki pogodb časovnega zakupa, dolgoročnih počitniških proizvodov, nadaljnje prodaje in zamenjave (UL L 33, 3.2.2009, str. 10), pravo države, ki ni država članica Evropskega gospodarskega prostora, potrošniki ne smejo biti prikrajšani za varstvo, ki jim je dodeljeno v skladu s poljskim zakonom, s katerim je prenesena navedena direktiva:

- (1) če je katera koli nepremičnina v eni od držav članic ali
- (2) v zvezi s sporazumom, ki ni neposredno povezan z nepremičnino, če gospodarski subjekt izvaja gospodarsko ali poklicno dejavnost v eni od držav članic ali kakor koli prenese navedeno dejavnost v eno od držav članic in pogodba preide pod navedeno dejavnost.

Člen 31: Za obligacijsko razmerje, ki izhaja iz vrednostnega papirja, ki ni menica ali ček, se uporablja pravo države, v kateri je bil ta vrednostni papir potrjen ali izdan.

Člen 32(1): Za obligacijsko razmerje, ki izhaja iz enostranskega pravnega posla, se uporablja pravo, ki ga izbere stranka, ki izvaja posel. Če sta za tako obligacijsko razmerje opredeljeni obe stranki, se pravo izbere, spremeni ali prekliče na podlagi sporazuma med strankama.

2. V primerih, ko pravo ni izrecno izbrano, se za obligacijsko razmerje, ki izhaja iz enostranskega pravnega posla, uporablja pravo države, v kateri ima oseba, ki izvaja posel, običajno prebivališče ali registrirani sedež. Če okoliščine primera kažejo, da je obligacijsko razmerje tesneje povezano s pravom druge države, se uporablja pravo navedene države.

[...]
V skladu s členom 36 se učinki odstopa terjatev do tretjih oseb določijo v skladu s pravom države, ki je pristojna za odstopljene terjatve.

Člen 37: Za prevzem dolgov se uporablja pravo države, ki je pristojna za prevzeti dolg.

Člen 38: Učinek spremembe vrednosti valute na znesek obveznosti se oceni v skladu s pravom, ki se uporablja za obveznost.

3.2 Nepogodbene obveznosti

Pomembna kolizijska pravila so določena v PILA.

Člen 33: Pravo, ki se uporablja za obveznosti, ki izhajajo iz dogodkov, ki niso pravni posli, se določi v skladu z Uredbo (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II) (UL L 199, 31.7.2007, str. 40).

Člen 34: Haaška konvencija z dne 4. maja 1971 o pravu, ki se uporablja za prometne nesreče (Uradni list 2003/63, točka 585), določa pravo, ki se uporablja za nepogodbeno odgovornost za škodo, v prometni nesreči povzročeno tretjim osebam.

Člen 35: Odgovornost do tretjih oseb za dejanja in opustitve organov, ki izvajajo javna pooblastila v neki državi, se ureja s pravom zadevne države.

3.3 Osebni status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Za fizične osebe veljajo naslednja kolizijska pravila.

Pravna in poslovna sposobnost fizične osebe se urejata s pravom države, katere državljanstvo ima ta oseba (člen 11(1)).

2. Kadar fizična oseba izvaja pravni posel v okviru podjetja, zadostuje, da ima poslovno sposobnost za izvedbo navedenega posla v skladu s pravom države, v kateri je sedež podjetja.

3. Odstavek 1 ne preprečuje uporabe prava, s katerim se ureja pravni posel, če določa posebne zahteve glede poslovne sposobnosti za izvedbo navedenega pravnega posla.

Člen 12 določa, da kadar sporazum podpišeta stranki, ki sta v isti državi, se lahko fizična oseba, ki ima poslovno sposobnost za podpis sporazuma v skladu s pravom zadevne države, sklicuje na poslovno nesposobnost v skladu s pravom iz člena 11(1) le, če je bila druga stranka ob podpisu sporazuma seznanjena z zadevno poslovno nesposobnostjo ali ni bila seznanjena z njo iz malomarnosti.

2. Fizična oseba, ki izvaja enostranski pravni posel in ima poslovno sposobnost za to v skladu s pravom države, v kateri se izvaja posel, se lahko sklicuje na poslovno nesposobnost v skladu s pravom iz člena 11(1) le, če to ne bo škodilo osebi, ki je ravnala z dolžno skrbnostjo in se zanašala na domnevo, da ima oseba, ki izvaja pravni posel, za to potrebno poslovno sposobnost.

3. Če fizična oseba deluje prek zastopnika, je uporaba odstavkov 1 in 2 odvisna od ustreznih okoliščin, ki zadevajo zastopnika.

4. Odstavka 1 in 2 se ne uporabljata za pravne posle na področju družinskega in skrbniškega prava ali dednega prava ali za predpise, ki zadevajo nepremičnine in državi, ki ni država, v kateri je bil opravljen pravni posel.

V skladu s členom 13(1) se za odvzem **pravne sposobnosti uporablja** pravo države, katere državljanstvo ima fizična oseba, ki se ji odvzame poslovna sposobnost. Kadar poljsko sodišče odloča o odvzemu poslovne sposobnosti tujemu državljanu, se uporablja poljsko pravo.

V skladu s členom 14(1) se za **domnevo ali razglasitev smrti** fizične osebe zahteva uporaba prava države, katere državljanstvo ima ta oseba. Kadar poljsko sodišče odloča o domnevi ali razglasitvi smrti tujega državljanca, se uporablja poljsko pravo.

V skladu s členom 16(1) se **osebne pravice** fizične osebe urejajo s pravom države, katere državljanica je ta oseba.

Fizična oseba, katere osebne pravice so bile ogrožene ali kršene, lahko zahteva zaščito v skladu s pravom države, na ozemlju katere se je zgodil dogodek, ki je povzročil tako grožnjo ali kršitev, ali pravom države, na ozemlju katere so nastali učinki kršitve.

Če so bile osebne pravice fizične osebe kršene v medijih, se za pravico do odgovora, popravka ali podobnega zaščitnega ukrepa uporablja pravo države, v kateri ima založnik ali televizijska/radijska postaja registrirani sedež ali običajno prebivališče.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

Kolizijska pravila, ki se uporabljajo za razmerja med starši in otroki (PILA):

Starševstvo se lahko ugotovi ali izpodbija v skladu s pravom države, katere državljan je otrok ob rojstvu (člen 55(1) PILA). Če pravo države, katere državljan je otrok ob rojstvu, ne omogoča ugotovitve očetovstva s sodno odločbo, se za ugotovitev očetovstva s sodno odločbo uporablja pravo državljanstva otroka v času, ko je bilo ugotovljeno otrokovo starševstvo. Za priznanje starševstva se uporablja pravo državljanstva otroka ob priznanju. Če zadevno pravo ne določa priznanja otroka, se uporablja pravo državljanstva otroka ob rojstvu, če to pravo dopušča tako priznanje. Za priznanje spočetega, vendar še nerojenega otroka se uporablja pravo države, katere državljanica je mati ob priznanju.

V skladu s členom 56(1) PILA Haaška konvencija z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za zaščito otrok (UL L 151 z dne 11. junija 2008, str. 39; Uradni list 2010/172, točka 1158) **določa pravo, ki se uporablja za starševsko odgovornost ter pravice do varstva in vzgoje.**

Če se otrokovo običajno prebivališče prenese v državo, ki ni pogodbenica konvencije iz odstavka 1, se od takrat za določitev pogojev uporabe ukrepov v državi otrokovega prejšnjega običajnega prebivališča uporablja pravo države preselitve.

Haaška konvencija z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za zaščito otrok določa pravo, ki se uporablja za **skrbništvo** otrok (člen 59 PILA).

Če se otrokovo običajno prebivališče prenese v državo, ki ni pogodbenica konvencije iz odstavka 1, se od takrat za določitev pogojev uporabe ukrepov, naloženih v državi otrokovega prejšnjega običajnega prebivališča, uporablja pravo države preselitve.

3.4.2 Posvojitev

V skladu s členom 57 PILA se posvojitev ureja s pravom države, katere državljan je posvojitelj.

Če zakonca skupaj posvojita otroka, se uporablja pravo države, katere državljanca sta oba. Če zakonca nimata istega državljanstva, se uporablja pravo države, v kateri imata stalno prebivališče, če pa nimata stalnega prebivališča v isti državi, se uporablja pravo države, v kateri imata običajno prebivališče. Če zakonca nimata običajnega prebivališča v isti državi, se uporablja pravo države, s katero sta drugače najtesneje povezana.

V skladu s členom 58 PILA posvojitev ni mogoča brez uporabe prava države, katere državljan je bodoči posvojenec, glede njegovega soglasja, soglasja njegovega zakonitega zastopnika in soglasja pristojnega organa ter morebitnih omejitev glede posvojitve po prenosu stalnega prebivališča v drugo državo.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

Sposobnost za sklenitev zakonske zveze se določi za vsako od strank na podlagi prava države, katere državljanstvo ima ob sklenitvi zakonske zveze (člen 48 PILA.)

V skladu z določbami člena 49(1) se oblika sklenitve zakonske zveze ureja s pravom države, v kateri se sklene zakonska zveza. Če se zakonska zveza sklene zunaj Poljske, zadostuje, da so ob sklenitvi zakonske zveze za oba zakonca izpolnjene zahteve prava države, katere državljanca sta, ali prava stalnega ali običajnega prebivališča.

V skladu s členom 50 PILA se pravo iz členov 48 in 49 smiselno uporablja za učinke nezmožnosti sklenitve zakonske zveze in neizpolnjevanja zahtev glede oblike sklenitve zakonske zveze.

Osebna in premoženjska razmerja med zakoncema se urejajo s pravom države, katere državljanca sta oba (člen 51(1)). Če zakonca nimata istega državljanstva, se uporablja pravo države, v kateri imata stalno prebivališče, če pa nimata stalnega prebivališča v isti državi, se uporablja pravo države, v kateri imata običajno prebivališče. Če zakonca nimata običajnega prebivališča v isti državi, se uporablja pravo države, s katero sta drugače najtesneje povezana.

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

Jih ni.

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

V skladu s členom 54 PILA se razveza zakonske zveze ureja s pravom države, katere državljanca sta oba zakonca, ko zaprosita za razvezo. Če zakonca nimata istega državljanstva, se uporablja pravo države, v kateri imata stalno prebivališče, ko zaprosita za razvezo zakonske zveze, če pa ob zaprosilu za razvezo nimata skupnega stalnega prebivališča, se uporablja pravo države, v kateri sta imela zadnje skupno običajno prebivališče, če je to še naprej običajno prebivališče enega od zakoncev. Poljsko pravo se uporablja, če ni okoliščin, ki bi omogočile določitev prava, ki se uporablja.

Navedene določbe se smiselno uporabljajo za prenehanje življenjske skupnosti.

3.5.4 Prežिवninske obveznosti

V skladu s členom 63 se pravo, ki se uporablja za preživninske obveznosti, določi na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah (UL L 7, 10.1.2009, str. 1).

3.6 Premoženjska razmerja med zakoncema

Osebna in premoženjska razmerja med zakoncema se urejajo s pravom države, katere državljan sta oba (člen 51(1)). Če zakonca nimata istega državljanstva, se uporablja pravo države, v kateri imata stalno prebivališče, če pa nimata stalnega prebivališča v isti državi, se uporablja pravo države, v kateri imata običajno prebivališče. Če zakonca nimata običajnega prebivališča v isti državi, se uporablja pravo države, s katero sta drugače najtesneje povezana.

V skladu s členom 52(1) PILA lahko zakonca kot pravo, ki se uporablja za premoženjska razmerja med njima, izbereta pravo države, katere državljan je eden od njiju, ali pravo države, v kateri ima eden od njiju stalno ali običajno prebivališče. Pravo se lahko izbere tudi pred sklenitvijo zakonske zveze.

Pogodbena premoženjska razmerja med zakoncema se urejajo s pravom, ki ga stranki izbereta v skladu z odstavkom 1. V primerih, ko pravo ni izrecno izbrano, se pogodbena premoženjska razmerja med zakoncema urejajo s pravom, ki se je uporabljalo za osebna in premoženjska razmerja med zakoncema ob podpisu pogodbe. Pri izbiri prava, s katerim se urejajo premoženjska razmerja med zakoncema ali poročna pogodba, zadostuje, če se ohrani oblika, ki se zahteva za pogodbena premoženjska razmerja med zakoncema v skladu z izbranim pravom ali pravom države, v kateri je bilo pravo izbrano.

3.7 Oporoke in dedovanje

Pravo, ki se uporablja za dedovanje, je določeno v Uredbi (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju (UL L 201, 27.7.2012, str. 107, kakor je bila spremenjena).

3.8 Stvarne pravice

V skladu s členom 41(1) PILA se lastninske in druge premoženjske pravice urejajo s pravom države, v kateri je predmet teh pravic. Pridobitev in izguba lastništva ter pridobitev, izguba ali sprememba vsebine ali prednosti drugih premoženjskih pravic se urejajo s pravom države, v kateri je bil predmet teh pravic, ko se je zgodil dogodek, ki je povzročil zgoraj navedene pravne učinke.

3.9 Insolventnost

Kolizijska pravila, ki določajo pravo, ki se uporablja za stečajni postopek, so določena v zakonu o stečaju z dne 28. februarja 2003 (prečiščeno besedilo: Uradni list iz leta 2015, točka 233).

V skladu s členom 460 zakona o stečaju se poljsko pravo uporablja za stečajni postopek, uveden na Poljskem, razen če je v določbah tega poglavja določeno drugače.

V skladu s členom 461 zakona o stečaju se delo delavcev, zaposlenih v drugi državi članici EU ali državi članici Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), ki je pogodbenica Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, ureja s pravom, ki se uporablja za njihovo pogodbo o zaposlitvi.

Pravo, ki določa, ali je neki predmet nepremičnina, je pravo, ki se uporablja v kraju, kjer je ta predmet.

Sporazumi o uporabi ali nakupu nepremičnine, ki je v drugi državi članici EU ali državi članici Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), ki je pogodbenica Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, se urejajo s pravom države, v kateri je nepremičnina.

Pravice, povezane z nepremičnino, ki je v drugi državi članici EU ali državi članici Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), ki je pogodbenica Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, ali z registriranimi morskimi plovili ali zrakoplovi, se urejajo s pravom države, v kateri se vodi zadevni register.

Objava stečaja ne posega v pravice upnikov ali tretjih oseb, ki obremenjujejo sredstva ali drugo premoženje stranke, ki je v stečaju, ki je v drugi državi članici Evropske unije ali državi članici Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), ki je pogodbenica Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, kar ne izključuje morebitnih organiziranih delov premoženja in zlasti pravice do razpolaganja s premoženjem za kritje obveznosti ali pravice do kritja obveznosti iz prejemkov, ustvarjenih s premoženjem, zastavnih in hipotekarnih pravic, pravice zahtevati sprostitev premoženja s strani oseb, odgovornih za premoženje, proti volji pooblaščenih stranke ali pravice do uporabe premoženja v vlogi njegovega skrbnika (člen 462 zakona o stečaju). To velja za osebne pravice in terjatve, vpisane v zemljiško knjigo, register hipotek in druge javne registre, katerih uveljavljanje ali izvajanje ima za posledico nastanek zgoraj navedenih pravic.

V skladu s členom 463(1) zakona o stečaju lastninski pridržek prodajalca v prodajni pogodbi ne preneha zaradi objave stečaja domače banke, ki je kupec predmeta sporazuma, če je bil predmet sporazuma ob objavi stečaja v drugi državi članici Evropske unije ali državi članici Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), ki je pogodbenica Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru.

Objava stečaja domače banke, ki razpolaga s sredstvi, ne more biti podlaga za odstop od prodajne pogodbe, če je bil predmet prodaje prenesen pred objavo stečaja in je bil v tujini, ko je bil objavljen stečaj.

V skladu s členom 464 se za uveljavljanje pravic, za nastanek, obstoj ali izvajanje katerih so potrebni njihov vpis v register, razkritje na računu ali deponiranje v centralnem zbirnem sistemu, uporablja pravo države, v kateri se vodijo taki registri, računi ali zbirni sistemi.

Brez poseganja v člen 464 se pravica do povratnega nakupa ureja s pravom, ki se uporablja za pogodbena obligacijska razmerja in s katerim se ureja pogodba, iz katere izhaja taka pravica.

Brez poseganja v člen 464 se pravo, ki se uporablja za pogodbena obligacijska razmerja in s katerim se urejajo posli, sklenjeni na organiziranem trgu, uporablja za pogodbe, podpisane v okviru poslov, opravljenih na organiziranem trgu, v smislu zakona o trgovini s finančnimi instrumenti z dne 29. julija 2005. Pobotanje, določeno v členu 467 zakona o stečaju, se ureja s pravom o pogodbenih obligacijskih razmerjih, ki se uporablja za sporazum o pobotanju.

Poleg tega v skladu s členom 467(1) zakona o stečaju objava stečaja ne posega v pravico upnika, da pobota svoj dolg z dolgom stranke, ki je v stečaju, če to dopušča pravo, ki se uporablja za dolg stranke, ki je v stečaju.

Za izvršljivost in veljavnost pravnega posla, ki je opravljen po objavi stečaja in vključuje razpolaganje z nepremičnino, morskim plovilom ali zrakoplovom, ki morajo biti vpisani v register, ali razpolaganje s pravicami, za uveljavljanje pravic, za nastanek, obstoj ali izvajanje katerih so potrebni njihov vpis v register, razkritje na računu ali deponiranje v centralnem zbirnem sistemu, se uporablja pravo države, v kateri je premoženje ali v kateri se vodijo taki registri, računi ali zbirni sistemi.

V skladu s členom 469 zakona o stečaju se določbe o neizvršljivosti in neveljavnosti pravnega posla, opravljenega v škodo upnikov, ne uporabljajo, če pravo, ki se uporablja za posel, ne dovoljuje, da se pravni posli, opravljeni v škodo upnikov, štejejo za neizvršljive.

V skladu s členom 470 zakona o stečaju se učinki objave stečaja na sodni postopek, ki poteka pred sodiščem v državi članici Evropske unije ali državi članici Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), ki je pogodbenica Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, ocenijo v skladu s pravom države, v kateri poteka postopek.

Zadnja posodobitev: 12/04/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvornika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Katero pravo se uporabi? - Romunija

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Nacionalni viri mednarodnega zasebnega prava v Romuniji vključujejo ustavo, naslov VII civilnega zakonika in zakonik o civilnem postopku, razne posebne zakone, ki se nanašajo na mednarodno zasebno pravo o tujih državljanih, družbe, poslovni register in državljanstvo.

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Konvencije Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu v zvezi s civilnim postopkom, odpravo zahteve za overitev listin, vročanjem listin, pridobivanjem dokazov, olajšanjem dostopa do pravnega varstva, civilnopravnimi vidiki mednarodnega protipravnega odvzema otrok, varstvom otrok, posvojitvijo, izbiro sodišča in preživninskimi obveznostmi.

Konvencije Sveta Evrope o trgovinski arbitraži, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb o skrbništvu nad otroki, obvestilih o tujem pravu, posvojitvi, pravnem statusu otrok, rojenih v zunajzakonski skupnosti, in državljanstvu.

Konvencije Združenih narodov o vprašanih pravic žensk in otrok, izterjave preživnine za otroke v tujini, arbitraže, imunitete, prevoza, intelektualne lastnine, nepogodbene obveznosti, civilne odgovornosti za škodo, povzročeno z onesnaženjem, vkrcanja, zastaralnih rokov in prodajnih pogodb.

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Romunija je sklenila pogodbe o pravni pomoči v civilnih zadevah z Albanijo, Alžirijo, Avstrijo, Belgijo, Bolgarijo, Češko, Egiptom, Francijo, Grčijo, Italijo, Južno Korejo, Kitajsko, Kubo, Madžarsko, Makedonijo, Marokom, Moldavijo, Mongolijo, Poljsko, Rusijo, Sirijo, Slovaško, Slovenijo, Srbijo, Španijo, Tunizijo, Turčijo, Ukrajino in Združenim kraljestvom.

2 Izvajanje kolizijskih pravil

Na uporabo tujega prava za pravno razmerje z mednarodnim elementom se lahko sklicuje sodišče na lastno pobudo ali zadevna stranka.

Sodišče lahko na podlagi svoje dejavne vloge na lastno pobudo sproži vprašanje in zahteva, da stranke razpravljajo o uporabi tujega prava, če romunsko kolizijsko pravilo napotuje nanj. Poleg tega se lahko vsaka zainteresirana stranka v skladu z načelom dostopnosti na sodišču sklicuje na tuje pravo.

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

Tuje pravo vključuje določbe materialnega prava (vključno s kolizijskimi pravili), razen če so se stranke odločile za tuje pravo, in primere tujega prava, ki se uporabljajo za obliko pravnih aktov in pogodbene obveznosti, ter druge posebne primere, določene v mednarodnih konvencijah, katerih pogodbenica je Romunija, pravo Evropske unije ali zakonih.

Kadar tuje pravo napotuje nazaj na romunsko pravo ali pravo druge države, se uporablja romunsko pravo, če ni izrecno določeno drugače.

Glej člena 2559 in 2560 civilnega zakonika.

2.2 Zavračanje

Tuje pravo vključuje določbe materialnega prava (vključno s kolizijskimi pravili), razen če so se stranke odločile za tuje pravo, in primere tujega prava, ki se uporabljajo za obliko pravnih aktov in pogodbene obveznosti, ter druge posebne primere, določene v mednarodnih konvencijah, katerih pogodbenica je Romunija, pravo Evropske unije ali zakonih.

Kadar tuje pravo napotuje nazaj na romunsko pravo ali pravo druge države, se uporablja romunsko pravo, če ni izrecno določeno drugače.

Glej člena 2559 in 2560 civilnega zakonika.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

Primeri, ko se kljub spremembi navezne okoliščine še vedno uporablja staro pravo, vključujejo pravo zadnjega državljanstva (sklep o ugotovitvi domnevne smrti, odsotnosti ali pogrešanosti), pravo, ki na datum rojstva otroka ureja učinke zakonske zveze otrokovih staršev (starševstvo v zakonski zvezi), in nacionalno pravo otroka od datuma njegovega rojstva (starševstvo zunaj zakonske zveze).

Primeri, ko kljub spremembi navezne okoliščine staro pravo prevlada nad novim pravom, vključujejo pravo države, kamor je bilo premoženje odpredeljeno (odpredeljeno premoženje), in pravo, ki velja v kraju prebivališča/registeriranega sedeža stranke, ki je dolžna opraviti značilno izpolnitev za sklenitev pogodbe (določitev najtesnejših povezav, ki bi jih pomenila pogodba).

Primeri, ko se ob spremembi navezne okoliščine lahko uporablja novo ali staro pravo, vključujejo pravo kraja, v katerem je premoženje v času nastopa pravnega dejstva, na podlagi katerega je nastala ali prenehala pravica (ustanovitev, prenos ali prenehanje stvarnih pravic), pravo, ki se uporablja v času in kraju, v katerem se izvedejo oblike oglaševanja (premoženje, ki je bila prej premeščena ali bo pozneje premeščena v drugo državo), in pravo države, v kateri je premoženje v začetku obdobja posesti ali kamor je premeščeno (priposestvanje).

Primeri, ko se ob spremembi navezne okoliščine uporablja ugodnejše pravo, vključujejo spremembo državljanstva v zvezi z dopolnitvijo polnoletnosti in starševstvo zunaj zakonske zveze (dvojno državljanstvo otroka ob rojstvu).

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Tuje pravo se ne uporablja, če je v nasprotju z javnim redom na podlagi romunskega mednarodnega zasebnega prava (če na primer povzroči stanje, ki je nezdržljivo s temeljnimi načeli romunskega prava ali prava Evropske unije in s temeljnimi človekovimi pravicami) ali če je postalo izvršljivo zaradi izogibanja romunskemu pravu. Če tuje pravo ne velja, se uporablja romunsko pravo.

Izjemoma se pravo, določeno v skladu z nacionalnimi pravili o mednarodnem zasebnem pravu, ne uporabi, če je povezava pravnega razmerja s tem pravom zelo šibka. V tem primeru se uporabi pravo z najtesnejšo povezavo s pravnim razmerjem.

Prednost imajo obvezne določbe romunskega prava za urejanje pravnega razmerja z mednarodnim elementom. Obvezne določbe prava druge države se prav tako lahko neposredno uporabijo za urejanje pravnega razmerja z mednarodnim elementom, če je pravno razmerje tesno povezano s pravom zadevne države in če je to potrebno zaradi zakonitih interesov strank.

Glej člena 2564 in 2566 civilnega zakonika.

2.5 Dokazovanje tujega prava

Vsebinsko tujega prava ugotovi sodišče na podlagi potrdil, pridobljenih od državnih organov, ki so ga predpisali, z izvedenskim mnenjem ali na drug ustrezen način. Od stranke, ki se sklicuje na tuje pravo, se lahko zahteva, naj dokaže njegovo vsebino.

Glej člen 2562 civilnega zakonika, člen 30 Zakona št. 189/2003 o mednarodni pravni pomoči v civilnih zadevah, Evropsko konvencijo o obvestilih o tujem pravu iz Londona leta 1968 in dvostranske pogodbe, sklenjene z državami iz točke 1.3.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Vsebina pravnega akta se ugotovi na podlagi prava, ki ga izberejo stranke ali njegov avtor. Stranke lahko izberejo pravo, ki se uporablja za celotni pravni akt ali samo njegov del.

Če pravo ni izbrano, se uporablja pravo države, s katero je pravni akt najtesneje povezan (pravo države, v kateri ima običajno prebivališče ali registriran sedež stranka, ki je dolžna opraviti značilno izpolnitev, ali avtor pravnega akta), in, če ni mogoče določiti tega prava, pravo, ki velja v kraju, v katerem je bil sklenjen pravni akt.

Formalne zahteve glede pravnega akta določa pravo, ki ureja njegovo vsebino. Za akt se šteje, da je veljaven, če izpolnjuje pogoje iz prava, ki velja v kraju, v katerem je bil sestavljen, prava državljanstva ali prava kraja običajnega prebivališča osebe, ki se je strinjala z njim, ali prava, ki se uporablja v skladu z mednarodnim zasebnim pravom organa, ki preverja veljavnost pravnega akta.

Pravo, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja, se določi v skladu z določbami prava Evropske unije, za zadeve, ki ne sodijo v njihovo področje uporabe, pa v skladu z domačimi določbami o pravu, ki se uporablja za zadevni pravni akt, če ni v mednarodnih konvencijah ali posebnih določbah določeno drugače.

Glej člene od 2640 do 2646 civilnega zakonika.

3.2 Nepogodbene obveznosti

Pravo, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti, se določi v skladu z določbami prava Evropske unije, za zadeve, ki ne sodijo na njihovo področje uporabe, pa v skladu s pravom, ki ureja vsebino prejšnjega pravnega razmerja med strankami, če ni v mednarodnih konvencijah ali posebnih določbah določeno drugače.

Zahtevke za odpravo škode, ki temeljijo na kršitvah zasebnosti in osebnostnih pravic, ureja po izbiri oškodovanca pravo države, v kateri ima oškodovanec običajno prebivališče, države, v kateri je nastal škodljiv učinek, ali države, v kateri ima običajno prebivališče ali registrirani sedež oseba, ki je povzročila škodo.

Pravico do odgovora v primeru kršitev v zvezi z osebnostjo ureja pravo države, v kateri je bila publikacija objavljena ali program oddajan.

Glej člena 2641 in 2642 civilnega zakonika.

3.3 Osebni status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Ime fizične osebe ureja njeno nacionalno pravo. Določitev otrokovega imena ob rojstvu ureja pravo države, katere državljanstvo imata oba starša in otrok, ali pravo države, v kateri je otrok rojen in živi od rojstva.

Stalno prebivališče fizične osebe ureja nacionalno pravo.

Zakonski stan in pravno sposobnost fizičnih oseb ureja njihovo nacionalno pravo. Posebne primere nesposobnosti, povezane z določenim pravnim razmerjem, ureja pravo, ki se uporablja za to pravno razmerje. Začetek in konec osebnosti določa nacionalno pravo fizične osebe.

Skrb za fizično osebo s polno pravno sposobnostjo ureja pravo države, kjer je njeno običajno prebivališče na datum določitve skrbništva ali na datum, ko je sprejet drug zaščitni ukrep.

Glej člene 2570, od 2572 do 2576 in od 2578 do 2579 civilnega zakonika.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

Starševstvo v zakonski zvezi ureja pravo, ki ureja splošne učinke zakonske zveze otrokovih staršev ob rojstvu otroka. Če je bila zakonska zveza razvezana ali razveljavljena pred rojstvom otroka, se uporablja pravo, ki je urejalo učinke zakonske zveze na datum njene razveze ali razveljavitve. To se uporablja tudi za zanikanje očetovstva otroka, rojenega v zakonski zvezi, in za določitev otrokovega imena.

Starševstvo zunaj zakonske zveze ureja nacionalno pravo otroka ob datumu rojstva, ki se uporablja za priznanje starševstva in njegovih učinkov ter za izpodbijanje priznanja starševstva. Če ima otrok poleg romunskega še vsaj eno državljanstvo, se uporablja pravo državljanstva, ki je zanj najugodnejše.

Glej člene od 2603 do 2606 civilnega zakonika.

3.4.2 Posvojitev

Materialne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za posvojitev, določa nacionalno pravo posvojitelja in posvojenca. Posvojitelj in posvojenec morata prav tako izpolnjevati pogoje, ki so obvezni za obe ureditvi, kot je določeno v obeh nacionalnih pravih. Materialne pogoje, ki jih morata izpolniti zakonca, ki skupaj posvojita otroka ali če en zakonec posvoji otroka drugega zakonca, določa pravo, ki ureja splošne učinke zakonske zveze.

Učinke posvojitve, razmerja med posvojiteljem in posvojencem ter prenehanje posvojitve ureja nacionalno pravo posvojitelja ali, če sta oba zakonca posvojitelja, pravo, ki ureja splošne učinke zakonske zveze.

Obliko posvojitve ureja pravo države, v kateri je bila izvedena.

Glej člene od 2607 do 2610 civilnega zakonika.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

Pogoje za sklenitev zakonske zveze določa nacionalno pravo vsakega od bodočih zakoncev v času sklenitve zakonske zveze.

Obliko sklenitve zakonske zveze ureja pravo države, v kateri je sklenjena.

Pravo, ki ureja pravne zahteve za sklenitev zakonske zveze, se uporablja tudi za neveljavnost zakonske zveze in učinke take neveljavnosti.

Za splošne učinke poroke se uporablja pravo običajnega skupnega prebivališča zakoncev ali, če tega ni, pravo skupnega državljanstva zakoncev. Če zakonca nimata skupnega državljanstva, se uporablja pravo države, v kateri je bila zakonska zveza sklenjena.

Glej člene od 2585 do 2589 civilnega zakonika.

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Romunija uporablja uredbo Rim III.

V skladu z nacionalnim pravom lahko zakonca na podlagi medsebojnega dogovora izbereta eno od naslednjih vrst prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze, in sicer pravo države, v kateri imata običajno skupno prebivališče na datum sklenitve dogovora o izbiri prava, ki se uporablja, pravo države, v kateri sta imela zadnje običajno skupno prebivališče, če na datum sklenitve dogovora o izbiri prava, ki se uporablja, tam prebiva vsaj eden od njiju, pravo države, katere državljan je eden od zakoncev, pravo države, v kateri sta prebivala vsaj tri leta, ali romunsko pravo.

Dogovor o izbiri prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze, se lahko sklene ali spremeni najpozneje na datum, ko je bila zadeva predložena organu, pristojnemu za odločanje o razvezi zakonske zveze. Vendar se lahko sodišče seznanilo z dogovorom, ki sta ga sklenila zakonca, najpozneje na prvem naroku za glavno obravnavo, na katerega sta stranki ustrezno pozvani.

Če zakonca ne izbereta prava, se za razvezo zakonske zveze uporablja pravo države, v kateri imata zakonca na datum vložitve zahteve za razvezo zakonske zveze običajno skupno prebivališče, ali, če nimata običajnega skupnega prebivališča, pravo države, v kateri sta imela zakonca zadnje običajno skupno prebivališče, če na datum vložitve zahteve za razvezo zakonske zveze tam prebiva vsaj eden od njiju, ali, če to ni mogoče, pravo skupnega državljanstva zakoncev na datum vložitve zahteve za razvezo zakonske zveze ali, če zakonca nimata skupnega državljanstva, pravo zadnjega skupnega

državljanstva zakoncev, če je vsaj eden od njiju ohranil to državljanstvo na datum vložitve zahteve za razvezo zakonske zveze, v vseh drugih primerih pa romunsko pravo.

Pravo, ki ureja razvezo zakonske zveze, se ustrezno uporablja tudi za prenehanje življenjske skupnosti.

Glej člene od 2597 do 2602 civilnega zakonika.

3.5.4 Prežिवninske obveznosti

Pravo, ki se uporablja za preživninske obveznosti, se določi v skladu z določbami prava Evropske unije (člen 2612 civilnega zakonika).

3.6 Premoženjska razmerja med zakoncema

Premoženjska razmerja med zakoncema ureja pravo, ki ga izbereta zakonca (pravo običajnega prebivališča enega od zakoncev na datum izbire prava, pravo državljanstva katerega koli od zakoncev na datum izbire prava ali pravo prvega običajnega skupnega prebivališča po sklenitvi zakonske zveze). To ureja ukrepe javne objave in izvršljivost zoper tretje osebe, na podlagi prava, ki velja v kraju sklenitve, pa tudi formalnosti, potrebne za sklenitev predporočne pogodbe.

Dogovor o izbiri prava, ki se uporablja za premoženjska razmerja med zakoncema, se lahko sklene pred sklenitvijo zakonske zveze, ob njeni sklenitvi ali med trajanjem zakonske zveze.

Formalne pogoje določa pravo, ki je izbrano za urejanje premoženjskih razmerij med zakoncema, ali pravo, ki velja v kraju, v katerem je bil sklenjen dogovor. Če zakonca nista izbrala prava, ki se uporablja za njuna premoženjska razmerja, se uporablja pravo, ki ureja splošne učinke zakonske zveze.

Glej člene od 2590 do 2596 civilnega zakonika.

3.7 Oporoke in dedovanje

Romunija uporablja Uredbo (EU) št. 650/2012.

V nacionalnem pravu dedovanje ureja pravo države, v kateri je imel zapustnik v času smrti običajno prebivališče.

Posameznik lahko kot pravo, ki se uporablja za dedovanje, izbere pravo države, katere državljan je. Če se izbere pravo, ki se uporablja, to ureja obstoj in veljavnost soglasja, izraženega z izjavo o izbiri prava, ki se uporablja.

Šteje se, da so priprava, sprememba ali preklic oporoke veljavni, če izpolnjujejo veljavne formalne zahteve bodisi na dan priprave, spremembe ali preklica oporoke bodisi ob smrti oporočitelja v skladu z nacionalnim pravom oporočitelja, pravom običajnega prebivališča, pravom, ki velja v kraju, v katerem je bil dokument pripravljen, spremenjen ali preklican, pravom, ki velja v kraju, v katerem je nepremičnina, ali pravom sodišča ali organa, ki vodi postopek prenosa podedovanega premoženja.

Če je v skladu s pravom, ki se uporablja za dedovanje, zapuščina ležeča (ni dediča), se premoženje na ozemlju Romunije prenese na romunsko državo v skladu z romunskim pravom o dodelitvi ležečega premoženja.

Glej člene od 2633 do 2636 civilnega zakonika.

3.8 Stvarne pravice

Pravo, ki velja v kraju, kjer je premoženje (*lex rei sitae*), ureja zadeve, kot so posest, lastninska pravica in druge stvarne pravice na premoženju, vključno z zavarovanji, (ob nastopu lastninske pravice) priposestevanje, (v času nastopa pravnega dejstva, na podlagi katerega je nastala, se spremenila ali prenehala pravica) nastanek, prenos ali prenehanje stvarnih pravic na premoženju, katerega lokacija se je spremenila, (ob sklenitvi zastavne pogodbe za premičnino) pogoji veljavnosti, oglaševanja in učinkov zastave za premičnino, oblike oglaševanja in ustanovitve pravic, povezanih z nepremičnino, ter (v času kraje /izvoza ali v času terjatve) terjatve za ukradeno ali nezakonito izvoženo premoženje.

Premoženje v tranzitu ureja pravo države, iz katerega je poslano.

Za vzpostavitev, prenos in prenehanje stvarnih pravic nad prevoznim sredstvom se uporablja pravo zastave, pod katero pluje plovilo, ali pravo države registracije zrakoplova, ali pravo, ki se uporablja za organizacijski status prevoznega podjetja, v primeru železniških ali cestnih vozil v njegovi lasti.

Izdajo delnic ali obveznic v registrirani ali prinosniški obliki ureja pravo, ki se uporablja za organizacijski status pravne osebe, ki jih izda.

Vzpostavitev, vsebino in prenehanje veljavnosti avtorske pravice za intelektualno stvaritev ureja pravo države, v kateri je bila prvič objavljena.

Vzpostavitev, vsebino in prenehanje veljavnosti pravic industrijske lastnine ureja pravo države, v kateri je bila vložena vloga za deponiranje ali registracijo.

Glej člene od 2613 do 2632 civilnega zakonika.

3.9 Insolventnost

Pravo, ki se uporablja, je določeno v Zakonu št. 85/2014 o insolventnosti in postopkih za preprečevanje insolventnosti, s katerim se omogoča izvajanje Uredbe (ES) št. 1346/2000.

Zadnja posodobitev: 13/04/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Katero pravo se uporabi? - Slovenija

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Temeljni akt, ki ureja splošna pravila mednarodnega zasebnega prava je Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (ZMZPP, Uradni list Republike Slovenije, št. 56/99). Posamična kolizijska pravila urejajo tudi nekateri področni zakoni (ZFPPIPP).

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

V Republiki Sloveniji se ratificirane in objavljene konvencije uporabljajo neposredno in prevladajo nad nacionalnimi predpisi. Kolizijske norme vsebuje Uredba (ES), št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008, o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (t.i. Rim I), ki je v razmerju do držav članic za katere se uporablja nadomestila Rimsko konvencijo z dne 19. junija 1980 o uporabi prava pri pogodbenih obligacijskih razmerjih ter Uredba (ES), št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. Julija 2007, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (t.i. Rim II). Poleg tega pa so kolizijska pravila vsebovana tudi v večstranskih konvencijah, ki jih je sprejela [Haaška konferenca](#) za mednarodno zasebno pravo in katerih država pogodbenica je Republika Slovenija.

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Kolizijska pravila vsebujejo tudi dvostranske konvencije, ki urejajo mednarodno pravno pomoč z Avstrijo, Bolgarijo, Češko in Slovaško, Francijo, Madžarsko, Mongolijo, Poljsko, Romunijo in Rusko federacijo. Seznam konvencij je dostopen [na spletnih straneh ministrstva](#).

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

Sodnik je vezan na določila zakonov, ki urejajo kolizijska pravila, pri čemer pa lahko stranke tudi same določijo pravo, ki se uporablja za njihovo pravno razmerje. V tem primeru velja pravo, ki sta ga izbrali stranki. Pravo, na katerega napotujejo določbe ZMZPP se izjemoma ne uporabi, kadar je glede na vse okoliščine primera očitno, da razmerje s tem pravom nima pomembnejše zveze, obstoji pa bistveno tesnejša zveza z nekim drugim pravom.

2.2 Zavračanje

Institut zavračanja je urejen v 6. členu ZMZPP, ki določa, da se v primerih, ko pravila tuje države, ki določajo, katero pravo je treba uporabiti, zavračajo na pravo Republike Slovenije, uporabi pravo Republike Slovenije, ne da bi se pri tem upoštevala njena pravila o napotilu, katero pravo se uporabi. Navedeno ne velja, kadar imata stranki pravico izbrati pravo.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

Posamezna kolizijska pravila, ki določajo spremenljive navezne okoliščine običajno opredeljujejo tudi čas, v katerem se le-te upoštevajo. Nekatere navezne okoliščine imajo čas, ki je odločilen za izbiro odkazanega prava, določen že v samem kolizijskem pravilu (npr. državljanstvo oporočitelja ob sestavi oporoke), pri drugih pa sprememba navezne okoliščine lahko pomeni, da se za pravno razmerje uporabi drug pravni red. V primeru trajnih razmerij je zato potrebno upoštevati načelo spoštovanja pridobljenih pravic.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Pravo, na katerega napotujejo določbe ZMZPP se ne uporabi, če bi bil učinek njegove uporabe v nasprotju z javnim redom Republike Slovenije. Javni red je pravni standard, ki se konkretizira s sodno prakso. Največkrat pomeni ustavna načela države, temeljna načela nacionalne zakonodaje in moralna načela.

2.5 Dokazovanje tujega prava

Sodišče ali drug pristojen organ po uradni dolžnosti ugotovi vsebino tujega prava, ki ga je treba uporabiti, pri čemer pa lahko zahteva obvestilo o tujem pravu od ministrstva, pristojnega za pravosodje, oziroma se o njegovi vsebini prepriča na drug ustrezen način. Stranke lahko v postopku predložijo o vsebini tujega prava javno ali drugo listino pristojnega tujega organa ali ustanove. Če za posamezno razmerje nikakor ni mogoče ugotoviti vsebine tujega prava, se uporabi pravo Republike Slovenije.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

V razmerju do držav pogodbenic se uporablja Uredba (ES), št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008, o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja, ki se v Republiki Sloveniji uporablja neposredno in prevlada nad nacionalnimi predpisi, ki urejajo enako materijo. V kolikor gre za zadeve, ki jih uredba ne ureja, se uporabijo morebitna določila dvostranske konvencije. Če le ta ne obstaja pa nacionalni zakon, ki ureja kolizijska pravila za pogodbeno obligacijska razmerja (ZMZPP).

Splošno kolizijsko pravilo:

ZMZPP določa, da se za pogodbo uporabi pravo ki sta si ga izbrali pogodbeni stranki, razen če sam zakon ali mednarodna pogodba ne določa drugače. Volja strank o izbranem pravu je lahko izrecno izražena ali pa mora nedvomno izhajati iz pogodbenih določil ali drugih okoliščin. Veljavnost pogodbe o izbiri prava se presoja po izbranem pravu. Če stranki nista izbrali prava, ki naj se uporabi, se uporabi pravo, s katerim je razmerje najtesneje povezano. Če posebne okoliščine primera ne napotujejo na drugo pravo, se šteje, da je najtesnejša zveza podana s pravom države, v kateri ima stranka, ki je zavezana opraviti za posamezno pogodbo značilno izpolnitev, stalno prebivališče oziroma sedež.

Za pogodbo o zaposlitvi se uporablja pravo države, v kateri delavec po pogodbi običajno opravlja svoje delo. Z dogovorom o izbiri prava, ki naj se uporabi, stranki ne moreta izključiti prisilnih določb o varstvu delavčevih pravic, ki jih vsebuje pravo države, ki bi se uporabilo v primeru, da stranki ne bi izbrali prava.

Za potrošniško pogodbo se šteje pogodba o prenosu premičnin ali pravic na potrošnika ter pogodba o opravljanju storitev potrošniku. Za potrošnika se šteje oseba, ki pridobiva stvari, pravice in storitve predvsem za osebno uporabo ali uporabo v lastnem gospodinjstvu. Za potrošniško pogodbo se ne štejeta prevozna pogodba in ne pogodba o opravljanju storitev potrošniku, če se te po pogodbi opravljajo v celoti izven države, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče. Ne glede na druge določbe ZMZPP se za potrošniško pogodbo uporablja pravo države, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, če je sklenitev pogodbe posledica ponudbe ali reklame v tej državi in če je potrošnik v tej državi opravil dejanja, potrebna za sklenitev pogodbe; ali če je potrošnikov sopogodbnik ali njegov zastopnik dobil potrošnikovo naročilo v tej državi; ali če je bila prodajna pogodba sklenjena v drugi državi oziroma je potrošnik dal naročilo v drugi državi, če je bilo potovanje organizirano s strani prodajalca z namenom spodbujati sklepanje takih pogodb.

V zgoraj navedenih primerih stranki z dogovorom o izbiri prava ne moreta izključiti prisilnih določb o varstvu potrošnikovih pravic, ki jih vsebuje pravo države, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče.

Za pogodbe, ki se nanašajo na nepremičnine, je treba vedno uporabiti pravo države, na katere ozemlju je nepremičnina.

Če stranki nista določili drugače, se splošno kolizijsko pravilo uporabi za razmerja med pogodbenima strankama tudi za določitev časa, od katerega ima pridobitelj oziroma prevzemnik premične stvari pravico do njenih proizvodov in plodov ter za določitev časa, od katerega pridobitelj oziroma prevoznik prevzame nevarnost (riziko) v zvezi s stvarmi.

Če se pogodbeni stranki nista dogovorili drugače, se po pravu kraja, kjer se mora stvar izročiti, presoja način izročitve stvari in ukrepi, ki so potrebni, če je bil prevzem stvari zavrnjen.

Za učinek odstopa terjatve ali prevzema dolga se za dolžnika oziroma upnika, ki nista sodelovala pri odstopu oziroma prevzemu, uporabi pravo, po katerem se presoja terjatev oziroma dolg.

Za akcesorni pravni posej se uporabi pravo, ki velja za glavni pravni posej, če ni določeno drugače.

Za enostranski pravni posej se uporabi pravo države dolžnikovega stalnega prebivališča oziroma sedeža.

3.2 Nepogodbene obveznosti

V kolikor kolizijska pravila glede nepogodbenih obveznosti niso urejena v mednarodni pogodbi ali aktu Evropske Unije Uredba (ES), št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. Julija 2007, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (t.i. Rim II), se uporabljajo pravila nacionalnega prava.

ZMZPP določa, da se za nepogodbene obveznosti uporabi pravo kraja, kjer je bilo dejanje storjeno. Če je za oškodovanca ugodnejše, se namesto tega uporabi pravo kraja, kjer je nastopila posledica, vendar le, če je povzročitelj kraj posledice mogel in moral predvideti. Če tako določeno pravo nima z razmerjem tesnejše zveze, pač pa je podana očitna zveza z nekim drugim pravom, se uporabi to pravo.

Če je dogodek, iz katerega izhaja odškodninska obveznost, nastal na ladji na odprtem morju ali na letalu, je s pravom kraja, kjer so nastopila dejstva, ki so povzročila odškodninsko obveznost, mišljeno pravo države, katere pripadnost ima ladja, oziroma pravo države, v kateri je letalo vpisano v vpisnik.

3.3 Osebn status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Če ima državljan Republike Slovenije tudi državljanstvo kakšne druge države, se za uporabo ZMZPP šteje, da ima samo državljanstvo Republike Slovenije. Če ima oseba, ki ni državljan Republike Slovenije, dvoje ali več tujih državljanstev, se za uporabo ZMZPP šteje, da ima državljanstvo tiste države, katere državljan je in v kateri ima tudi stalno prebivališče. Če oseba nima stalnega prebivališča v nobeni izmed držav, katerih državljan je, se za uporabo ZMZPP šteje, da ima državljanstvo tiste države, katere državljan je in s katero je v najtesnejši zvezi.

Če oseba nima državljanstva ali njenega državljanstva ni mogoče ugotoviti, se uporabi pravo njenega stalnega prebivališča. Če oseba nima stalnega prebivališča ali ga ni mogoče ugotoviti, se uporabi pravo njenega začasnega prebivališča. Če za osebo brez državljanstva ni mogoče ugotoviti niti začasnega prebivališča, se uporabi pravo Republike.

Za vprašanja osebnega imena se uporabi pravo države, katere državljan je oseba, ki se ji določa ali spreminja osebno ime.

Za pravno in poslovno sposobnost fizične osebe se uporabi pravo tiste države, katere državljan je. Fizična oseba, ki bi bila po pravu države, katere državljan je, poslovno nesposobna, je poslovno sposobna, če ima to sposobnost po pravu kraja, kjer je nastala obveznost. Za odvzem ali omejitev poslovne sposobnosti fizične osebe se uporabi pravo tiste države, katere državljan je.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

Za postavitev pod skrbništvo in prenehanje skrbništva ter za razmerja med skrbnikom in osebo pod skrbništvom (varovancem) se uporablja pravo države, katere državljan je varovanec. Tujemu državljanu ali osebi brez državljanstva, ki je v Republiki Sloveniji, sečasni varstveni ukrepi odredijo po pravu Republike Slovenije in trajajo, dokler pristojna država o tem ne odloči in ne ukrene, kar je potrebno. To velja tudi glede varstva premoženja odsotnega tujega državljana in osebe brez državljanstva, ki je na ozemlju Republike Slovenije.

Razmerja med starši in otroki se presoja po pravu države, katere državljan so. Če so starši in otroci državljanji različnih držav, se uporabi pravo države, v kateri imajo vsi stalno prebivališče. Če so starši in otroci državljanji različnih držav in tudi nimajo stalnega prebivališča v isti državi, se uporabi pravo države, katere državljan je otrok.

Priznanje, ugotovitev ali izpodbijanje očetovstva oziroma materinstva se presoja po pravu države, katere državljan je otrok.

Obveznost preživljanja med krvnimi sorodniki, razen za starše in otroke, ali obveznost preživljanja sorodnikov v svaštvu se presoja po pravu države, katere državljan je sorodnik, od katerega se zahteva preživljanje.

Pozakonitev se presoja po pravu države, katere državljana sta starša, če starša nimata istega državljanstva, pa po pravu države tistega od staršev, po katerem je pozakonitev veljavna. Privolitev otroka, druge osebe ali državnega organa v pozakonitev se presoja po pravu države, katere državljan je otrok.

3.4.2 Posvojitev

Pogoji posvojitve in prenehanja posvojitve se presoja po pravu države, katere državljana sta posvojitelj in posvojenec. Če sta posvojitelj in posvojenec državljana različnih držav, se za pogoje posvojitve in njeno prenehanje uporabljata kumulativno pravi držav, katerih državljana sta. Če zakonca koga skupaj posvojita, se poleg prava države, katere državljan je posvojenec, uporabljata za pogoje posvojitve in njeno prenehanje tudi pravi držav, katerih državljana sta eden in drug zakonec. Oblika posvojitve se presoja po pravu države, v kateri se sklene posvojitev. Učinek posvojitve se presoja po pravu države, katere državljana sta posvojitelj in posvojenec ob sklenitvi posvojitve. Če sta posvojitelj in posvojenec državljana različnih držav, se uporabi pravo države, v kateri imata stalno prebivališče. Če sta posvojitelj in posvojenec državljana različnih držav in nimata stalnega prebivališča v isti državi, se uporabi pravo države, katere državljan je posvojenec.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

Pogoji za sklenitev zakonske zveze se za vsako osebo presoja po pravu države, katere državljan je ob sklenitvi zakonske zveze. Za obliko zakonske zveze se uporablja pravo kraja, kjer se zakonska zveza sklepa. Neveljavnost zakonske zveze se presoja po kateremkoli materialnem pravu, po katerem je bila sklenjena po zgoraj navedenih kolizijskih pravilih.

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

Glede ugotavljanja obstoja zunajzakonske skupnosti ZMZPP ne vsebuje posebnih določb, vendar je ob tem treba pripomniti, da bi se glede na to, da je zunajzakonska skupnost glede pravnih posledic izenačena z zakonsko zvezo lahko smiselno uporabile kolizijske določbe, ki urejajo sklenitev zakonske zveze.

Za premoženjska razmerja oseb, ki živita v zunajzakonski skupnosti se uporabi pravo države, katere državljana sta. Če osebi nimata istega državljanstva, se uporabi pravo države, v kateri imata skupno prebivališče. Za pogodbeno premoženjska razmerja med osebama, ki živita v zunajzakonski skupnosti, se uporabi pravo, ki je ob sklenitvi pogodbe veljalo za njuna premoženjska razmerja.

Glede registriranih partnerskih skupnosti in pogojev za sklenitev ZMZPP ne vsebuje posebnih določb, vendar je ob tem treba pripomniti, da bi se glede na to, da je istospolna partnerska skupnost glede pravnih posledic izenačena z zakonsko zvezo lahko smiselno uporabile kolizijske določbe, ki urejajo sklenitev zakonske zveze.

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Za razvezo zakonske zveze se uporablja pravo države, katere državljana sta oba zakonca ob vložitvi tožbe. Če sta zakonca ob vložitvi tožbe državljana različnih držav, se za razvezo zakonske zveze uporabljata kumulativno pravi držav, katerih državljana sta. Če se zakonska zveza ne bi mogla razvezati po pravu, upoštevajoč zgornjo kolizijsko normo, se za razvezo zakonske zveze uporabi pravo Republike Slovenije, če je imel eden od zakoncev ob vložitvi tožbe stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Če je eden od zakoncev državljan Republike Slovenije, ki nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, zakonska zveza pa se ne more razvezati po pravu, upoštevajoč zgornjo kolizijsko normo, se za razvezo uporabi pravo Republike Slovenije.

Glede prenehanja življenjske (partnerske) skupnosti ZMZPP ne vsebuje posebnih pravil, vendar je ob tem treba pripomniti, da bi se glede na to, da je življenjska (partnerska) skupnost glede pravnih posledic izenačena z zakonsko zvezo lahko smiselno uporabile kolizijske določbe, ki urejajo razvezo zakonske zveze.

3.5.4 Preživninske obveznosti

Za razmerja med starši in otroki se presoja po pravu države katere državljanji so. Če so starši in otroci državljanji različnih držav, se uporabi pravo države, v kateri imajo vsi stalno prebivališče. Če so starši in otroci državljanji različnih držav in tudi nimajo stalnega prebivališča v isti državi, se uporabi pravo države, katere državljan je otrok.

3.6 Premoženjska razmerja med zakoncema

Za osebna in zakonska premoženjska razmerja zakoncev se uporabi pravo države, katere državljana sta. Če sta zakonca državljana različnih držav, se uporabi pravo države, v kateri imata stalno prebivališče. Če zakonca nimata niti istega državljanstva niti stalnega prebivališča v isti državi, se uporabi pravo države, v kateri sta imela zadnje skupno prebivališče. Če prava, ki naj se uporabi, ni mogoče določiti na zgoraj opisan način, se uporabi pravo, ki je z razmerjem v najtesnejši zvezi.

Pogodbeno premoženjska razmerja zakoncev se presoja po pravu, ki je ob sklenitvi pogodbe veljalo za osebna in zakonska premoženjska razmerja. Če navedeno pravo določa, da lahko zakonca izbereta pravo za presojo premoženjske pogodbe med zakoncema, se uporabi pravo, ki sta si ga izbrala.

Če je zakonska zveza neveljavna ali je prenehala, se za osebna in zakonska premoženjska razmerja uporabi kolizijska norma, ki velja za osebna in premoženjska razmerja zakoncev.

3.7 Oporoke in dedovanje

Za dedovanje je treba uporabiti pravo države, katere državljan je bil zapustnik ob smrti. Oporočna sposobnost se presoja po pravu države, katere državljanstvo je imel oporočitelj ob sestavi oporoke.

Oporoka je glede oblike veljavna, če je oblika veljavna po enem od naslednjih pravnih redov: po pravu kraja, kjer je bila oporoka sestavljena; po pravu države, katere državljan je bil oporočitelj bodisi ob oporočnem razpolaganju bodisi ob smrti; po pravu oporočiteljevega stalnega prebivališča bodisi ob oporočnem razpolaganju bodisi od smrti; po pravu oporočiteljevega začasnega prebivališča, bodisi ob oporočnem razpolaganju bodisi ob smrti; po pravu Republike Slovenije; za nepremičnine - tudi po pravu kraja, kjer je nepremičnina.

Preključ oporoke je glede oblike veljaven, če je taka oblika veljavna po kateremkoli pravu, po katerem bi bila lahko v skladu z zgoraj odkazanim pravom oporoke veljavno sestavljena.

3.8 Stvarne pravice

Za lastninskopravna razmerja in druge pravice na stvareh se uporabi pravo kraja, kjer je stvar. Za lastninskopravna razmerja glede stvari, ki so v prevozu, se uporabi pravo namembnega kraja. Za lastninskopravna razmerja glede **prevoznih sredstev** se uporabi pravo države, katere državno pripadnost imajo ta sredstva, če s predpisi Republike Slovenije ni določeno drugače.

3.9 Insolventnost

V Sloveniji se neposredno uporablja Uredba št. 1346/2000 z dne 29.5. 2000 o postopkih v primeru insolventnosti, če gre za vprašanja, ki sodijo v področje njene uporabe in države članice EU. V kolikor se uredba ne uporabi, se uporabi slovensko nacionalno pravo, tj. Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP, Uradni list Republike Slovenije, ZFPPIPP-UPB7, št. 63/2013).

Navedeni zakon v posebnem poglavju z naslovom postopki zaradi insolventnosti z mednarodnim elementom vsebuje splošna pravila v postopkih zaradi insolventnosti z mednarodnim elementom, ureja dostop tujih upnikov in upraviteljev do domačih sodišč ter sodelovanje s tujimi sodišči in tujimi upravitelji. Poleg tega ureja tudi priznanje tujega postopka zaradi insolventnosti in začasne ukrepe ter vzporedne postopke zaradi insolventnosti in pravo, ki se uporabi za pravne posledice postopka zaradi insolventnosti.

Za odločanje o priznanju tujega postopka zaradi insolventnosti in sodelovanje s tujimi sodišči je pristojno domače sodišče, ki je stvarno pristojno za vodenje domačih postopkov zaradi insolventnosti. Za odločanje o priznanju tujega postopka zaradi insolventnosti in sodelovanje s tujimi sodišči je krajevno pristojno: 1. če ima dolжник, ki je domača pravna oseba ali podjetnik, v Republiki Sloveniji svoj sedež: sodišče, na območju katerega ima dolжник svoj sedež, 2. če ima dolжник, ki je tuja oseba, v Republiki Sloveniji svojo podružnico: sodišče, na območju katerega je sedež te podružnice, 3. v drugih primerih Okrožno sodišče v Ljubljani.

Glede prava, ki se uporabi za pravne posledice postopka zaradi insolventnosti splošno pravilo določa, da se uporabi pravo države, v kateri se ta postopek vodi, če ni v zakonu za posamezen primer drugače določeno. Posebna pravila glede prava, ki se uporabi ZFPPIPP predvideva za primer pogodbe, katerih predmet je uporaba ali pridobitev nepremičnine, saj se v tem primeru uporabi pravo države, na območju katere je nepremičnina. Nadalje posebno pravilo obstaja glede prava, ki se uporabi za pravice, ki se vpišejo v register (pravo države v pristojnosti katere se vodi register), glede prava, ki se uporabi za plačilne sisteme in finančne trge (pravo države, ki se uporablja za ta plačilni sistem/finančni trg), glede prava, ki se uporabi za dogovore o izravnavi in pogodbe o ponovnem odkupu ter prava, ki se uporabi za pogodbe o zaposlitvi.

Zadnja posodobitev: 23/03/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Katero pravo se uporabi? - Švedska

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Mednarodno zasebno pravo je na Švedskem le delno kodificirano, sestavlja pa ga kombinacija zakonodaje in sodne prakse. Cilj zakonodaje je večinoma uveljavitev mednarodnih konvencij, katerih pogodbenica je Švedska. Sledi seznam glavne zakonodaje:

Zakonska zveza in otroci

Člena 4 in 6 poglavja 3 zakona o nekaterih mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi z zakonsko zvezo in skrbništvom (*Lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap*, s švedsko kratico „IÄL“).

Členi 9, 12 in 13 odloka o nekaterih mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi z zakonsko zvezo, posvojitvijo in skrbništvom (*Förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap*, „NÄF“).

Člen 2 zakona o mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi s posvojitvijo (*Lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption*, „IAL“).

Členi 2, 3 in 6 zakona o mednarodnih vprašanjih očetovstva (*Lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor*, „IFL“).

Členi 3–5 zakona o nekaterih mednarodnih vprašanjih v zvezi s premoženjskimi razmerji med zakoncema ali osebama, ki živita skupaj kot mož in žena (*Lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden*, „LIMF“).

Člen 1 zakona o Haaški konvenciji iz leta 1996 (*Lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention*) in členi 15–22 navedene Haaške konvencije iz leta 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok.

Člen 15 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah in Haaški protokol iz leta 2007 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti.

Dedovanje

Členi 20–38 Uredbe (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju.

Pogodbe in kupoprodaja

Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (uredba Rim I).

Členi 79–87 zakona o menicah (*Växellagen* 1932:130).

Členi 58–65 zakona o čekih (*Checklagen* 1932:131).

Zakon o pravu, ki se uporablja za prodajo blaga (*Lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande köp av lösa saker*, „IKL“).

Členi 25a, 31a in 42a zakona o soodločanju delavcev (*Lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet*, „MBL“).

Zakon o pravu, ki se uporablja za nekatere zavarovalne pogodbe (*Lagen (1993:645) om tillämplig lag för vissa försäkringsavtal*).

Člen 4 poglavja 13 in člen 2 poglavja 14 pomorskega zakonika (*Sjölagen* 1994:1009).

Člen 14 zakona o potrošniških pogodbah (*Lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden*).

Člen 4 poglavja 1 zakona o varstvu potrošnikov v zvezi s pogodbami glede nastanitvenega časovnega zakupa ali dolgoročnih počitniških programov (*Lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt*).

Člen 14 poglavja 3 zakona o pogodbah na daljavo in prodaji od vrat do vrat (*Lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler*).

Člen 48 zakona o prodaji potrošniškega blaga (*Konsumentköplagen 1990:932*).

Nadomestilo škode

Uredba (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (uredba Rim II).

Členi 8, 14 in 38 zakona o škodi v cestnem prometu (*Trafikskadelagen 1975:1410*).

Člen 1 zakona v zvezi s Konvencijo z dne 9. februarja 1972 med Švedsko in Norveško o paši severnih jelenov (*Lagen (1972:114) med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning*).

Člen 1 zakona v zvezi s Konvencijo o varstvu okolja z dne 19. februarja 1974 med Dansko, Finsko, Norveško in Švedsko (*Lagen (1974:268) med anledning av miljöskyddskonventionen den 19 februari 1974 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige*).

Insolvenčno pravo

Členi 4, 8–11, 14, 15, 28 in 43 Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti (uredba o insolventnosti; Evropski parlament in Svet sta sprejela spremembo navedene uredbe, ki bo začela veljati poleti leta 2015).

Členi 1, 3 in 5–8 zakona, ki določa pravila o insolventnosti v zvezi s premoženjem na Danskem, Finskem, v Islandiji ali na Norveškem (*Lag (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge*).

Členi 1, 4–9 in 13 zakona o učinkih insolventnosti na Danskem, Finskem, na Islandiji ali na Norveškem (*Lag (1934:68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge*).

Členi 1, 3–8 in 12 zakona o insolventnosti v zvezi s premoženjem v drugi nordijski državi (*Lag (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land*).

Členi 1, 4–9, 13 in 14 zakona o učinkih insolventnosti v drugi nordijski državi (*Lag (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land*).

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Švedska je pogodbenica naslednjih večstranskih mednarodnih konvencij, ki določajo pravila o določanju prava, ki se uporablja. Švedska ima do mednarodnih pogodb dualističen pristop, kar pomeni, da morajo biti večstranske konvencije vključene tudi v švedsko notranje pravo (glej zgoraj).

Društvo narodov

Konvencija iz leta 1930 o določitvi nekaterih kolizijskih predpisov v zvezi z menicami in zadolžnicami.

Konvencija iz leta 1931 o določitvi nekaterih kolizijskih predpisov v zvezi s čeki.

Haaška konferenca o mednarodnem zasebnem pravu

Konvencija iz leta 1955 o pravu, ki se uporablja za mednarodno prodajo blaga.

Konvencija iz leta 1961 o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj.

Konvencija iz leta 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok.

Haaški protokol iz leta 2007 o pravu, ki se uporablja za prežिवninske obveznosti.

Evropska unija

Konvencija iz leta 1980 o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih (uredba Rim I nadomešča navedeno konvencijo glede pogodb, sklenjenih po 17. decembru 2009).

Nordijske konvencije

Konvencija iz leta 1931 med Dansko, Finsko, Islandijo, Norveško in Švedsko, ki določa pravila mednarodnega zasebnega prava o zakonski zvezi, posvojitvi in skrbništvu (nazadnje spremenjena s konvencijo iz leta 2006).

Konvencija iz leta 1933 med Švedsko, Dansko, Finsko, Islandijo in Norveško o insolventnosti („nordijska konvencija o insolventnosti“).

Konvencija iz leta 1934 med Dansko, Finsko, Islandijo, Norveško in Švedsko o dedovanju, oporokah in upravljanju zapuščine (nazadnje spremenjena s konvencijo iz leta 2012).

Konvencija iz leta 1974 o varstvu okolja med Dansko, Finsko, Norveško in Švedsko.

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Konvencija iz leta 1972 med Švedsko in Norveško o paši severnih jelenov (*1972 års konvention mellan Sverige och Norge om renbetning*).

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

V švedskem pravu ni pravila, na podlagi katerega bi moralo sodišče na lastno pobudo uporabiti tuje pravo. Vprašanje je bilo obravnavano večinoma v sodni praksi in zdi se, da obstaja razlikovanje med postopki v zadevah, ki bi jih stranki lahko rešili zunajsodno (*dispositiva mål*), in postopki v zadevah, o katerih lahko odloči le sodišče (*indispositiva mål*). Zdi se, da se v civilnih pravnih, v katerih bi stranki lahko sami sklenili poravnavo, tuje pravo uporablja le, če se nanj sklicuje ena od strank. Obstajajo mnogi primeri z jasnim tujim elementom, v katerih je bilo brez pomislekov uporabljeno švedsko pravo, ker se nobena od strank ni sklicevala na tuje pravo. Po drugi strani pa obstajajo primeri, ko so sodišča v postopkih, kjer poravnava zunaj sodišča ni bila mogoča, na primer glede določanja očetovstva, na lastno pobudo uporabila tuje pravo.

2.2 Zavračanje

Na splošno švedsko mednarodno zasebno pravo ne sprejema doktrine zavračanja. Obstaja pa izjema v členu 79(2) zakona o menicah in členu 58(2) zakona o čekih glede sposobnosti tujih državljanov skleniti posle, ki zajemajo menice ali čeke. Razlog za to je, da te določbe temeljijo na mednarodnih konvencijah.

Drugo izjemo vsebuje člen 9(2) zakona o učinkih insolventnosti v drugi nordijski državi. Zavračanje v primeru formalne veljavnosti zakonske zveze je priznано v členu 1(7) zakona o nekaterih mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi z zakonsko zvezo in skrbništvom.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

V švedskem mednarodnem zasebnem pravu ni splošnega pravila glede učinka spremembe navezne okoliščine, saj to ureja vsak posamezni zakon posebej. V členu 4(1) zakona o nekaterih mednarodnih vprašanjih v zvezi s premoženjskimi razmerji med zakoncema ali osebamama, ki živita skupaj kot mož in žena, je na primer določeno, da se, če pravo, ki se uporablja, ni bilo določeno z dogovorom, uporablja pravo države, v kateri sta imela zakonca običajno prebivališče (*hemvist*) ob sklenitvi zakonske zveze, v členu 4(2) istega zakona pa, da se, če si oba zakonca pozneje ustvarita običajno prebivališče v drugi državi in tam prebivata vsaj dve leti, uporablja pravo navedene države.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Splošno pravilo švedskega mednarodnega zasebnega prava je, da se določba tujega prava ne sme uporabiti, če bi bila njena uporaba očitno neskladna s temelji nacionalnega pravnega sistema. Številni predpisi s področja mednarodnega zasebnega prava vsebujejo tako določbo, vendar to ne pomeni, da mora omejitev na podlagi javnega reda temeljiti na zakonodaji. Le v nekaterih sodbah je bilo odločeno, da se tuje pravo ne more uporabiti iz razloga javnega reda. Običajno o tem, katera pravila švedskega prava so mednarodno obvezna, odloča sodišče.

2.5 Dokazovanje tujega prava

Če sodišče ugotovi, da je treba uporabiti tuje pravo, in ne pozna materialnih določb takega tujega pravnega sistema, ima na voljo dve možnosti. Lahko samo opravi poizvedbo ali zaprosi stranko, naj predloži potrebne informacije. Izбира je odvisna od tega, katera pot je hitrejša. Če se sodišče odloči, da bo zadevo samo raziskalo, lahko za pomoč zaprosi ministrstvo za pravosodje. Običajno velja, da bo sodišče imelo aktivnejšo vlogo v postopkih, v katerih lahko odloči le sodišče (glej zgoraj), v postopkih, v katerih lahko stranki sami skleneta poravnavo, pa lahko sodišče poizvedovanje večinoma prepusti strankama.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Švedska je pogodbenica Rimske konvencije o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih iz leta 1980. Na nekaterih področjih veljajo druga pravna pravila. Uredba Rim I nadomešča Konvencijo glede pogodb, sklenjenih po 17. decembru 2009.

Prodajo blaga ureja zakon o pravu, ki se uporablja za prodajo blaga, s katerim je bila v notranje pravo prenesena Haaška konvencija iz leta 1950 o pravu, ki se uporablja za mednarodno prodajo blaga. Zakon ima prednost pred pravili iz uredbe Rim I. Ne zajema pa potrošniških pogodb. V členu 3 je določeno, da lahko kupec in prodajalec sporazumno določita pravo, ki se uporablja. V členu 4 je določeno, da se, če stranki nista izbrali prava, ki se uporablja, uporablja pravo države, v kateri ima prodajalec običajno prebivališče. To pravilo ima izjeme, in sicer, če je prodajalec naročilo sprejel v državi, v kateri ima kupec običajno prebivališče, in v primerih nakupov na borzi ali dražbi.

Obstaja še ena izjema od pravil uredbe Rim I glede nekaterih **potrošniških pogodb**. Posebna pravila, katerih cilj je varstvo potrošnikov pred določbami o izbiri prava, vsebujejo člen 48 zakona o prodaji potrošniškega blaga, člen 14 zakona o potrošniških pogodbah, člen 4 poglavja 1 zakona o varstvu potrošnikov v zvezi s pogodbami glede nastanitvenega časovnega zakupa ali dolgoročnih počitniških proizvodov in člen 14 poglavja 3 zakona o pogodbah na daljavo in prodaji od vrat do vrat. V navedenih določbah je določeno, da se v nekaterih okoliščinah uporabi pravo države EGP, če potrošniku zagotavlja boljše varstvo. Členi 79–87 zakona o menicah in členi 58–65 zakona o čekih vsebujejo posebna pravila glede **menic in čekov**. Temeljijo na Ženevski konvenciji iz leta 1930 o določitvi nekaterih kolizijskih predpisov v zvezi z menicami in zadolžnicami in Ženevski konvenciji iz leta 1931 o določitvi nekaterih kolizijskih predpisov v zvezi s čeki.

Nekatere zavarovalne pogodbe o **škodnem zavarovanju** ureja zakon o pravu, ki se uporablja za nekatere zavarovalne pogodbe.

3.2 Nepogodbene obveznosti

Vprašanja glede prava, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti, ureja uredba Rim II.

3.3 Osebnostni status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Tradicionalno je v švedskem mednarodnem zasebnem pravu za določanje osebnega statusa odločilna navezna okoliščina državljanstvo. Zdaj pa obstaja toliko primerov, v katerih je običajno prebivališče kot navezna okoliščina nadomestilo državljanstvo, da morda ni mogoče več govoriti o eni glavni navezni okoliščini glede osebnega statusa. V švedskem mednarodnem zasebnem pravu se šteje, da osebni status načeloma zajema vprašanja pravne in poslovne sposobnosti ter imena.

V skladu s členom 1 poglavja 1 zakona o nekaterih mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi z zakonsko zvezo in skrbništvom se **sposobnost za sklenitev zakonske zveze** pred švedskim organom načeloma določi v skladu s švedskim pravom, če je katera koli od strank švedski državljan ali ima na Švedskem običajno prebivališče. Podobna pravila veljajo v nordijskem okviru v skladu s členom 1 odloka o nekaterih mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi z zakonsko zvezo, posvojitvijo in skrbništvom.

Poglavji 4 in 5 zakona o nekaterih mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi z zakonsko zvezo in skrbništvom in členi od 14 do 21a odloka o nekaterih mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi z zakonsko zvezo, posvojitvijo in skrbništvom vsebujejo posebna pravila o **skrbništvu**.

Glede vprašanja prava, ki se uporablja za **poslovno sposobnost**, delni odgovor zagotavlja člen 13 uredbe Rim I. Sposobnost sklepanja poslov, ki zajemajo menice ali čeke, urejajo posebna pravila iz člena 79 zakona o menicah in člena 58 zakona o čekih.

Člen 3 poglavja 11 zakonika o sodnem postopku (*rättegångsbalken*) zajema posebno pravilo o **aktivni in pasivni legitimaciji**, ki določa, da tujec, ki v svoji domači državi ne more biti stranka v sodnih postopkih, lahko to vseeno stori na Švedskem, če ima tako sposobnost po švedskem pravu.

Po švedskem mednarodnem zasebnem pravu se **vprašanja glede imena** presojujejo po pravu osebnega statusa osebe. To na primer pomeni, da, če en zakonec prevzame ime drugega, se to ne presoja kot vprašanje pravnih učinkov sklenitve zakonske zveze v osebni sferi. V skladu s členom 50 zakona o osebnih imenih (*namnlagen*, 1982:670) se zakon ne uporablja za švedske državljanke, ki imajo običajno prebivališče na Danskem, Norveškem ali Finskem. Po načelu *a contrario* je torej mogoče sklepati, da se uporablja za švedske državljanke drugod. V členu 51 je določeno, da se zakon uporablja tudi za tuje državljanke, ki imajo običajno prebivališče na Švedskem.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

Švedsko materialno pravo ne razlikuje med **zakonskimi otroci in otroci, rojenimi zunaj zakonske zveze**, švedsko mednarodno zasebno pravo pa nima posebnih kolizijskih pravil za določanje, ali naj se šteje, da je bil otrok rojen v zakonski zvezi ali zunaj nje, oziroma ali je mogoče otroka pozneje pozakoniti. Glede prava, ki se uporablja za določitev **očetovstva**, obstajajo različna pravila glede domneve očetovstva in glede sodne ugotovitve očetovstva. Domnevo očetovstva ureja člen 2 zakona o mednarodnih vprašanih očetovstva. V njem je določeno, da se moški, ki je ali je bil v zakonski zvezi z otrokovo materjo, šteje za otrokovega očeta, če tako posledico določa pravo države, v kateri je otrok ob rojstvu pridobil običajno prebivališče, ali, če navedeno pravo nikogar ne šteje za očeta, če tako posledico določa pravo države, katere državljanstvo je otrok pridobil ob rojstvu. Če je otrok ob rojstvu imel običajno prebivališče na Švedskem, se vprašanje vedno reši v skladu s švedskim pravom. Če je treba očetovstvo sodno ugotoviti, sodišče uporabi pravo države, v kateri je imel otrok običajno prebivališče ob izdaji sodbe na prvi stopnji.

V skladu s členom 2(1) zakona o mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi s posvojitvijo švedsko sodišče, ki presoja prošnjo za **posvojitve**, uporabi švedsko pravo. V členu 2(2) pa je določeno, da če se prošnja nanaša na otroka, mlajšega od 18 let, mora sodišče presoditi, ali je prosilec oziroma otrok na podlagi državljanstva, običajnega prebivališča ali drugače povezan s tujo državo in ali bi lahko otroku povzročilo težave, če posvojitve ne bi bila priznana v navedeni državi.

Glede pravnih učinkov posvojitve velja, da se, če je tuja odločba o posvojitvi na Švedskem veljavna, za namene skrbništva in preživljanja posvojeni otrok šteje za otroka posvojiteljev v švedski zakonski zvezi. V primeru dedovanja pravo določa enako obravnavanje posvojenih in lastnih otrok posvojitelja le, če je bila posvojitve opravljena na Švedskem. Če je bila posvojitve opravljena v tujini, se pravica posvojenega otroka do dedovanja presoja v skladu s pravom, ki v splošnem ureja pravico do dedovanja, tj. pravom države državljanstva.

Vprašanje prava, ki se uporablja za **preživljanje otrok**, ureja Haaški protokol iz leta 2007 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti. Splošno pravilo je, da obveznost preživljanja ureja pravo države, kjer ima otrok običajno prebivališče. Če si otrok po navedenem pravu ne more zagotoviti preživljanja od stranke, ki ga je dolžna zagotoviti, je treba uporabiti pravo države, v kateri je sodišče. Če si otrok po nobenem od navedenih prav ne more zagotoviti preživljanja od stranke, ki ga je dolžna zagotoviti, in sta obe stranki državljanke iste države, je treba uporabiti pravo navedene države.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

Glede **sposobnosti za sklenitev zakonske zveze** glej točko 3.3 zgoraj. Splošno pravilo je, da je zakonska zveza veljavna le v obliki, v kateri je veljavna v državi, v kateri je bila sklenjena (člen 7 poglavja 1 zakona o nekaterih mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi z zakonsko zvezo in skrbništvom).

Pravne učinke zakonske zveze je mogoče razdeliti v dve glavni kategoriji, in sicer na učinke v osebni sferi in učinke, ki se nanašajo na premoženje zakoncev (glej točko 3.6 v nadaljevanju). Glavni učinek zakonske zveze v osebnem smislu je, da imata zakonca vzajemno obveznost preživljati drug drugega. Po švedskem mednarodnem zasebnem pravu se vprašanja pravice zakoncev do dedovanja, prevzema imena drugega zakonca ali obveznosti preživljanja zakončevih otrok ne štejejo kot pravni učinki zakonske zveze, pravo, ki se uporablja, pa se določi na podlagi kolizijskih pravil, ki urejajo dedovanje, osebna imena itd.

Vprašanje prava, ki se uporablja za **preživljanje zakonca**, je urejeno v Haaškem protokolu iz leta 2007 o pravu, ki se uporablja za preživitvene obveznosti. Splošno pravilo je, da obveznost preživljanja ureja pravo države, v kateri ima običajno prebivališče stranka, ki je dolžna zagotoviti preživljanje. Če kateri koli od zakoncev ugovarja uporabi navedenega prava in je zakonska zveza tesneje povezana s pravom druge države (zlasti s pravom države, v kateri sta imela zadnje skupno običajno prebivališče), je treba uporabiti pravo navedene druge države.

Glede vprašanj **razveze** je v členu 4(1) poglavja 3 zakona o nekaterih mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi z zakonsko zvezo in skrbništvom določeno, da morajo švedska sodišča uporabiti švedsko pravo. V členu 4(2) je določena izjema, če sta oba zakonca tuja državljana in nobeden od njiju nima običajnega prebivališča na Švedskem že vsaj eno leto.

Švedsko materialno pravo ne ureja pravnih institutov **prenehanja življenjske skupnosti** ali **razveljavitve zakonske zveze** in za take primere ni kolizijskih pravil, ki bi se lahko v splošnem uporabila. Glede nordijskih držav je v členu 9 odloka o nekaterih mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi z zakonsko zvezo, posvojitvijo in skrbništvom določeno, da mora sodišče v primerih prenehanja življenjske skupnosti uporabiti domače pravo.

3.6 Premoženska razmerja med zakoncema

Pravo, ki se uporablja za premoženska razmerja med zakoncema, ureja zakon o nekaterih mednarodnih vprašanjih v zvezi s premoženskimi razmerji med zakoncema ali osebam, ki živita skupaj kot mož in žena. Na podlagi člena 3 navedenega zakona lahko zakonca ali osebi, ki želita skleniti zakonsko zvezo, skleneta pisni sporazum, v katerem določita, da bo premožensko razmerje med njima kot zakoncema urejalo pravo države, v kateri ima eden od njiju običajno prebivališče ali katere državljanstvo ima ob sklenitvi takega sporazuma.

Če zakonca nista sklenila veljavnega sporazuma o izbiri prava, je v členu 4 navedenega zakona določeno, da je pravo, ki se uporablja, pravo države, v kateri po sklenitvi zakonske zveze vzpostavi običajno prebivališče. Če pozneje oba zakonca vzpostavi običajno prebivališče v drugi državi in tam prebivata vsaj dve leti, se uporablja pravo navedene države. Če pa sta v navedeni državi oba zakonca že imela običajno prebivališče v času zakonske zveze ali če sta oba državljana navedene države, se uporablja pravo navedene države od trenutka, ko sta v njej vzpostavila običajno prebivališče.

V členu 5 navedenega zakona je določeno, da je sporazum o izbiri prava veljaven, če je skladen s pravom, ki se uporablja za premoženje zakoncev, ko je posele sklenjen. Če je sporazum o izbiri prava sklenjen pred sklenitvijo zakonske zveze, je veljaven, če je skladen s pravom, ki se začne uporabljati, ko zakonca skleneta zakonsko zvezo. Oblika sporazuma o izbiri prava je veljavna, če izpolnjuje zahteve obličnosti prava države, v kateri je sklenjen ali v kateri imata zakonca običajno prebivališče.

Glede nordijskih primerov so v odloku o nekaterih mednarodnih pravnih razmerjih v zvezi z zakonsko zvezo, posvojitvijo in skrbništvom določena posebna pravila.

3.7 Oporoke in dedovanje

Vprašanje kolizije pravnih predpisov glede oporok in dedovanja ureja Uredba (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju. Kolizijska pravila se na podlagi navedene uredbe uporabljajo ne glede na to, ali obstaja mednarodna povezava z državo članico ali katero koli drugo državo.

Glede veljavnosti oblike oporoke pa člen 3 poglavja 2 zakona o dedovanju v mednarodnih primerih (*Lagen (2015: 417) om arv i internationella situationer*) vsebuje posebne določbe, ki v domače pravo uvajajo Haaško konvencijo iz leta 1961 o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj. Šteje se, da je oblika oporoke veljavna, če je skladna s pravom kraja, kjer jo je oporočitelj sestavil, drugače pa s pravom kraja, v katerem je imel oporočitelj svoje običajno prebivališče, ali države, katere državljan je bil oporočitelj, bodisi ob sestavi oporoke, bodisi ob smrti. Oblika razpolaganja z nepremičnim premoženjem je veljavna, če je skladna s pravom kraja, kjer je nepremičnina. Enaka pravila se uporabljajo tudi za preklic oporoke. Preklic je veljaven tudi, če je skladen s katerim koli pravom, katerega pogoje je izpolnjevala veljavna oblika oporoke.

3.8 Stvarne pravice

V stvarnem pravu obstajajo pisna kolizijska pravila le za nekatere primere v zvezi z ladjami in zrakoplovi, finančnimi instrumenti in nezakonito odstranjenimi predmeti kulturne dediščine ter za nekatere okoliščine, ki jih urejata nordijska konvencija o insolventnosti in uredba o insolventnosti.

Učinki nakupa ali vzpostavitve hipoteke na premičnem ali nepremičnem premoženju se v stvarnem pravu na primer ugotavljajo v skladu s pravom države, kjer je premoženje ob nakupu ali vzpostavitvi hipoteke. Navedeno pravo določa naravo stvarnih pravic, kako se stvarne pravice vzpostavijo in prenehajo, morebitne zahteve obličnosti in pravice, ki jih stvarne pravice podeljujejo tretjim osebam.

Glede tujih pravic zavarovanja sodna praksa določa, da bi moral prodajalec, če je ob vzpostavitvi pravice zavarovanja vedel, da bo premoženje preneseno na Švedsko in da pravica zavarovanja na Švedskem ni veljavna, namesto tega pridobiti zavarovanje, ki bi izpolnilo zahteve švedskega prava. Poleg tega se tuji pravici zavarovanja ne sme podeliti pravnega učinka, če je od prenosa premoženja na Švedsko pretekel določen čas. Šteje se, da je imel tuji upnik dovolj časa za pridobitev novega zavarovanja ali izterjavo dolga.

3.9 Insolventnost

V švedskih postopkih zaradi insolventnosti se švedsko pravo uporablja za sam postopek in za druga vprašanja glede insolventnosti, kot so pogoji za začetek postopka.

V zadevah, v katere je vpletena druga nordijska država, veljajo posebna pravila, ki določajo pravo, ki se uporablja, ki temeljijo na nordijski konvenciji o insolventnosti iz leta 1933 in ki so bila prenesena v švedsko pravo z zakonodajo, sprejeto leta 1981. Vendar se glede Finske uporablja uredba o insolventnosti (glej spodaj), glede Islandije pa veljajo pravila zgodnejše zakonodaje iz leta 1934. Splošno pravilo nordijske konvencije o insolventnosti je, da postopek zaradi insolventnosti v eni državi pogodbenici zajema tudi premoženje, ki pripada dolžniku in ki je v drugi državi pogodbenici. Vprašanja glede pravice dolžnika, da nadzoruje svoje premoženje, in glede tega, kaj vse zajema stečajna masa, na splošno ureja pravo države, kjer poteka postopek zaradi insolventnosti.

Uredba o insolventnosti vsebuje posebna pravila o zadevah, ki vključujejo druge države članice EU.

Zadnja posodobitev: 13/04/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.